

**POLITECHNIKA
GDAŃSKA**
WYDZIAŁ ARCHITEKTURY

Imię i nazwisko studenta: Paulina Bogdanowicz

Nr albumu: 159653

Studia drugiego stopnia

Forma studiów: stacjonarne

Kierunek studiów: Architektura

Specjalność: Architektura (studia w j. polskim)

PRACA DYPLOMOWA MAGISTERSKA

Tytuł pracy w języku polskim:

Ożywienie centrów miast – rewitalizacja ulicy Młynowej w Białymstoku

Tytuł pracy w języku angielskim:

City centers revival – revitalisation of Młynowa Street in Białystok

Potwierdzenie przyjęcia pracy	
Opiekun pracy podpis	Kierownik Katedry/Zakładu (pozostawić właściwe) podpis
dr hab. inż. arch. Karolina Krośnicka	

Data oddania pracy do dziekanatu:

**OŚWIADCZENIE dotyczące pracy dyplomowej zatytułowanej:
Ożywienie centrów miast - rewitalizacja ulicy Młynowej w Białymstoku**

Imię i nazwisko studenta: Paulina Bogdanowicz

Data i miejsce urodzenia: 13.06.1996, Białystok

Nr albumu: 159653

Wydział: Wydział Architektury

Kierunek: architektura

Poziom kształcenia: drugi

Forma studiów: stacjonarne

Świadomy(a) odpowiedzialności karnej z tytułu naruszenia przepisów ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. 2018 poz. 1191 z późn. zm.) i konsekwencji dyscyplinarnych określonych w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2018 poz. 1668 z późn. zm.),¹ a także odpowiedzialności cywilnoprawnej oświadczam, że przedkładana praca dyplomowa została opracowana przeze mnie samodzielnie.

Niniejsza praca dyplomowa nie była wcześniej podstawą żadnej innej urzędowej procedury związanej z nadaniem tytułu zawodowego.

Wszystkie informacje umieszczone w ww. pracy dyplomowej, uzyskane ze źródeł pisanych i elektronicznych, zostały udokumentowane w wykazie literatury odpowiednimi odnośnikami zgodnie z art. 34 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Potwierdzam zgodność niniejszej wersji pracy dyplomowej z załączoną wersją elektroniczną.

Gdańsk, dnia 29.09.2020.....

Paulina Bogdanowicz.....
podpis studenta

¹ Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce:

Art. 312. ust. 3. W przypadku podejrzenia popełnienia przez studenta czynu, o którym mowa w art. 287 ust. 2 pkt 1–5, rektor niezwłocznie poleca przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego.

Art. 312. ust. 4. Jeżeli w wyniku postępowania wyjaśniającego zebrany materiał potwierdza popełnienie czynu, o którym mowa w ust. 5, rektor wstrzymuje postępowanie o nadanie tytułu zawodowego do czasu wydania orzeczenia przez komisję dyscyplinarną oraz składa zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

STRESZCZENIE

Przedmiotem opracowania jest rewitalizacja ulicy Młynowej w Białymstoku jako przykład procesu ożywiania centrów miast. Głównym celem pracy jest opracowanie ogólnej koncepcji urbanistycznej danego fragmentu Śródmieścia oraz zaproponowanie rozwiązań architektonicznych. Praca zawiera część analityczną i koncepcyjną.

W części analitycznej zawarte zostało studium problemu oraz analizy urbanistyczne miasta Białystok. Studium zawiera opis pięciu przypadków miast bądź dzielnic, które były zdegradowane i zmagają się z problemami podobnymi do tych, występujących w Białymstoku. Na danych obszarach przeprowadzono działania naprawcze lub rewitalizację, które poprawiły funkcjonowanie śródmiejskich dzielnic miasta. W analizach urbanistycznych Białegostoku uwzględniono opis kontekstu funkcjonalnego, komunikacyjnego, przestrzennego i historyczno-społecznego miasta oraz uwypuklono główne problemy i atuty terenu projektowego.

Część koncepcyjna zawiera informacje dotyczące terenu objętego projektem, opis głównej koncepcji urbanistycznej rewitalizowanego obszaru oraz detalu architektonicznego, który stanowi zespół wyższej szkoły sztuk pięknych.

Słowa klucze:

architektura, rewitalizacja, centrum miasta, Białystok, szkoła artystyczna

Dziedzina nauki i techniki zgodnie z wymaganiami OECD:

Inżynieria lądowa – inżynieria architektury

Sztuka – Projektowanie architektoniczne

ABSTRACT

The subject of the thesis is the revitalisation of Młynowa street in Białystok as the (example of the) city centres' revival process. The aim of the study is proposing urban and architectural solutions for this part of Śródmieście district. The dissertation comprises of analytical and conceptual parts.

The former contains the study of the problem as well as the urban analysis of the city Białystok. The study describes five cases of deteriorated cities and districts which struggled with problems similar to the ones faced in Białystok. In the given areas revitalisation, which improved the functioning of city centre districts, were conducted. The urban analysis gives the depiction of functional, transportation, spatial, historical and social context and, additionally, enumerates main problems and assets of the planning site.

The conceptual part contains information about the site, the description of the urban concept of the aerie under the revitalisation, as well as, the architectural detail which is the academy of fine arts complex.

Key words:

architecture, revitalisation, city center, Białystok, school of fine arts

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE, CEL PRACY	10
II. STUDIUM PROBLEMU	11
1. Dlaczego centra miast obumierają?	11
2. Lipsk – znikające miasto, które odzyskało blask	12
2.1. Charakterystyka i historia miasta	12
2.2. Rewitalizacja– zapobieganie kurczeniu się miasta	13
2.3. Efekty działań rewitalizacyjnych.....	15
2.4. Ożywienie centrum Białegostoku na wzór Lipska	16
3. Lyon, dzielnica Confluence – bariera oddzielająca od centrum	16
3.1. Historia i geneza dzielnicy Confluence	16
3.2. Włączanie odizolowanej dzielnicy do miasta	17
3.3. Wskazówki dla Białegostoku zaczerpnięte z Lyonu.....	22
4. Folkestone – niewielkie miasto, wielkie zmiany	23
4.1. Rys historyczny	23
4.2. Proces przywracania dawnego blasku.....	23
4.3. Skutki działań i plany na przyszłość	26
4.4. Wnioski dla Białegostoku	27
5. Lublin – rewitalizacja społeczna	27
5.1. Przed rewitalizacją.....	27
5.2. Proces naprawczy	28
6. Wrocław –Stowarzyszenie Akcja Miasto	29
6.1. Czym jest Stowarzyszenie Akcja Miasto?	29
6.2. Bezpieczeństwo pieszych– analiza i rekomendacje	29
7. Podsumowanie i wnioski	31
III. OPIS KONCEPCJI	33
1. Charakterystyka miasta Białystok	33
2. Analizy urbanistyczne	33
2.1. Analiza funkcjonalna	33
2.2. Analiza komunikacyjna	34
2.3. Analiza przestrzenna	35
2.4. Analiza historyczno-społeczna	35
3. Wnioski z analiz	36
4. Koncepcja urbanistyczna	38

4.1.	Stan istniejący.....	38
4.2.	Stan projektowany	39
5.	Architektura – Białostocka Szkoła Sztuki	42
5.1.	Przedmiot i zakres opracowania	42
5.2.	Informacje ogólne	42
5.3.	Opis planu zagospodarowania terenu.....	43
5.4.	Opis projektowanego układu funkcjonalnego	44
5.5.	Wykaz pomieszczeń.....	44
5.6.	Konstrukcja budynku.....	49
5.7.	Zieleń	50
5.8.	Dostępność dla osób niepełnosprawnych.....	50
5.9.	Zagadnienia przeciwpożarowe	51
IV.	PODSUMOWANIE	52
V.	BIBLIOGRAFIA	53

I. WPROWADZENIE, CEL PRACY

Białystok to doskonałe miejsce do życia. Jest miastem średniej wielkości, dzięki czemu łączy w sobie zalety małej miejscowości o kameralnym charakterze z możliwościami dużych metropolii. Miasto zapewnia wszelkie funkcje podstawowe, tj. mieszkania, szkoły i podstawowe usługi, oraz – jako miasto wojewódzkie – jest siedzibą głównych ośrodków kulturalnych, społecznych, medycznych, administracyjnych, gospodarczych i uczelni wyższych w regionie. Średnia skala miasta sprawia, że nie występują tutaj problemy wielkich aglomeracji, takie jak przeciążenie komunikacji miejskiej, nadmierne zanieczyszczenie środowiska i niedobór mieszkań. Dodatkowym atutem Białegostoku jest lokalizacja w sercu pięknego Podlasia, dzięki czemu mieszkańcy w bardzo bliskim otoczeniu mają możliwość kontaktu z naturą i oderwania się od zurbanizowanego świata.

Niestety centrum miasta nie funkcjonuje do końca prawidłowo. Tereny zlokalizowane w śródmieściu kryją w sobie miejsca niezagospodarowane oraz zapomniane pustostany. Takie przestrzenie nie wpływają korzystnie na wizerunek miasta, a ich potencjał nie jest w pełni wykorzystany. Przerwywają one również ciągłość siatki poprawnie funkcjonujących przestrzeni, i w konsekwencji całe miasto staje się niespójnym organizmem. Takim miejscem jest obszar wokół ulicy Młynowej w Białymstoku. Zlokalizowany tu dawniej Rynek Sienny był miejscem spotkań handlowych i ożywioną przestrzenią publiczną, w której gromadzili się mieszkańcy miasta, a dziś stanowi zapomniany fragment śródmieścia i miejsce dzikich parkingów.

Celem pracy jest zaproponowanie rozwiązania architektoniczno-urbanistycznego, które ożywi ulicę Młynową i całe Śródmieście Białegostoku. Zdiagnozowanie problemów występujących w tym miejscu jest najistotniejsze. Pozwoli to na opracowanie rozwiązań, stymulujących rozwój wskazanej przestrzeni i pomoże włączyć zapomniane dotąd tereny do sprawnie funkcjonującego centrum. Rewitalizacja tych obszarów ma też szansę przyczynić się do nadania nowej jakości centrum, jak i całemu miastu w skali ponadregionalnej.

II. STUDIUM PROBLEMU

1. Dlaczego centra miast obumierają?

Obecny rozwój technologiczny, globalizacja i przemiany społeczne to procesy dynamiczne. Wpływają one na wiele innych dziedzin życia, między innymi na urbanistykę. Miasta budowane były latami, zazwyczaj w ubiegłych epokach, i nie nadążają za zmianami współczesnego świata. Przez to dawne znakomite ośrodki życia kulturalnego, społecznego i gospodarczego muszą stawić czoła rosnącym problemom. Często konieczna jest restrukturyzacja gospodarcza, społeczna i urbanistyczna miast ukierunkowana na dostosowanie ich do nowo wykreowanej rzeczywistości.

Centrum miasta jest sercem każdego organizmu miejskiego i jeżeli nie funkcjonuje prawidłowo, to całe miasto na tym traci. Aby je uleczyć, należy postawić trafną diagnozę problemu i przystąpić do działania.

Jedną z metod naprawy centrów miast jest proces rewitalizacji, czyli zespół działań, koordynowany zazwyczaj przez władarzy miejskich w porozumieniu ze społecznością lokalną, które przyczyniają się do rozwiązywania kwestii związanych z degradowaniem miast. Przy uruchamianiu odpowiednich mechanizmów przywracania życia śródmieściom istotne jest holistyczne podejście do problemu. Na przykład, ograniczając się tylko do pokonania trudności natury technicznej, bez zrozumienia i rozwiązania tych ekonomicznych i społecznych, nie jesteśmy w stanie ożywić obszaru.

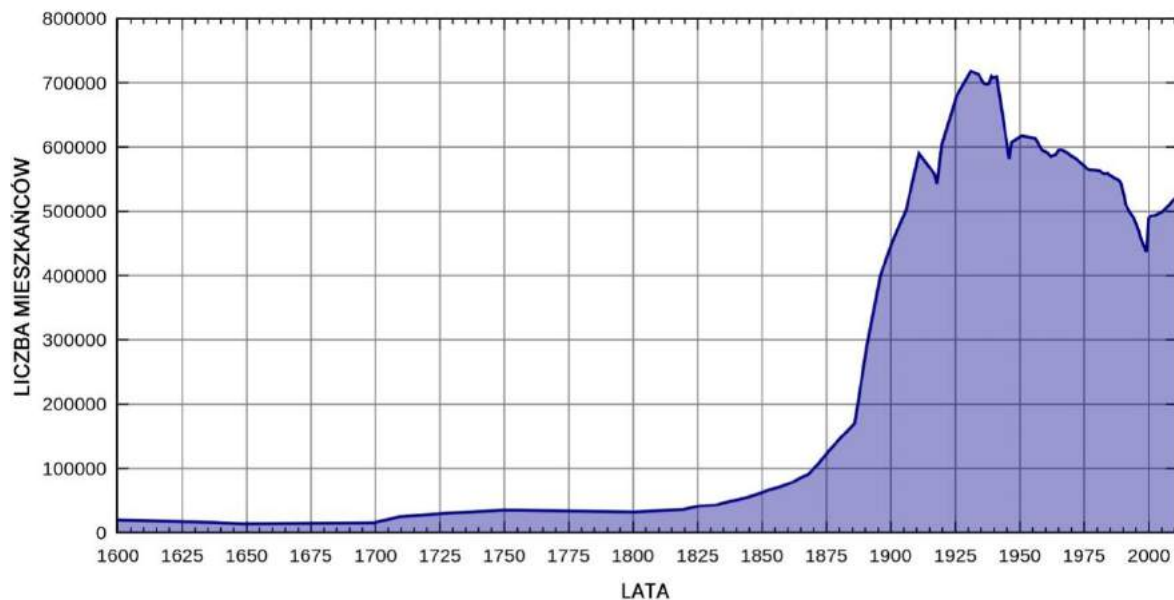
Rewitalizacja jest procesem długotrwałym i zmieniającym się w czasie. Poszukiwanie dobrych praktyk rewitalizacyjnych w innych ośrodkach miejskich może przyczynić się do znalezienia trafnej strategii działania dla naszego miasta. Na przykładzie innych miast jesteśmy w stanie zaobserwować, jaki dalekosiężny efekt miały podjęte działania, i przewidzieć, jak wpłynęłyby na nasz ośrodek. Poniższe opracowanie zawiera pięć przykładów miast, które zmagają się z pewną sytuacją kryzysową, lecz szczęśliwie udało im się opracować taką taktykę naprawczą, która zapobiegła dalszej degradacji i doprowadziła do ożywienia miast.

2. Lipsk – znikające miasto, które odzyskało blask

2.1. Charakterystyka i historia miasta

Lipsk to jedno z większych miast niemieckich na wschodzie kraju i najsilniejszy ośrodek regionu Saksonii. Znajduje się w odległości niespełna 200 km od Berlina i 350 km od Frankfurtu.

W epoce industrializacji Lipsk stał się bardzo dużym ośrodkiem przemysłowym Niemiec wschodnich. Od połowy wieku XIX w Lipsku zaczęły się bardzo dynamicznie rozwijać różne gałęzie przemysłu: metalowy, górniczy, elektryczny, chemiczny, energetyczny, drukarski oraz tekstylny. W krótkim okresie bardzo gwałtownie wzrosła liczba ludności miasta – ze 107 tys. w 1871 roku do 750 tys. w 1930 roku.

Wykres 1: Zmiany populacji Lipska 1600 - 2011.

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Lipsk#/media/Plik:Leipzig_population.svg [dostęp: 28.02.2020r.].

Po II wojnie światowej miasto, na tle innych niemieckich ośrodków, nie odniosło znacznych zniszczeń. Jednak władza została scentralizowana w Berlinie i znaczenie Lipska zaczęło maleć. Wiele firm przeniosło swoje siedziby, zrywano kontrakty i demontowano fabryki. Liczba mieszkańców zaczęła maleć. Po zjednoczeniu Niemiec i restrukturyzacji państwa w mieście znacząco wzrosło bezrobocie. Młodzi mieszkańcy przenosili się do innych miast, a zamieszkałe dotąd centrum zaczęło pustoszeć. Pogarszał się stan techniczny budynków i jakość przestrzeni śródmieścia spadała. Ludność przenosiła się na peryferia, przez co problem suburbanizacji się pogłębiał.

2.2. Rewitalizacja – zapobieganie kurczeniu się miasta

Na początku lat dziewięćdziesiątych przystąpiono w mieście do klasycznej rewitalizacji. Dzielnice historyczne Lipska zostały podzielone na trzynaście rejonów i rozpoczęto je sukcesywnie remontować, skupiając się na naprawie i odnowie budynków mieszkaniowych. Działania nie przyniosły jednak pożądanych skutków, proces depopulacji centrum nie ustał.

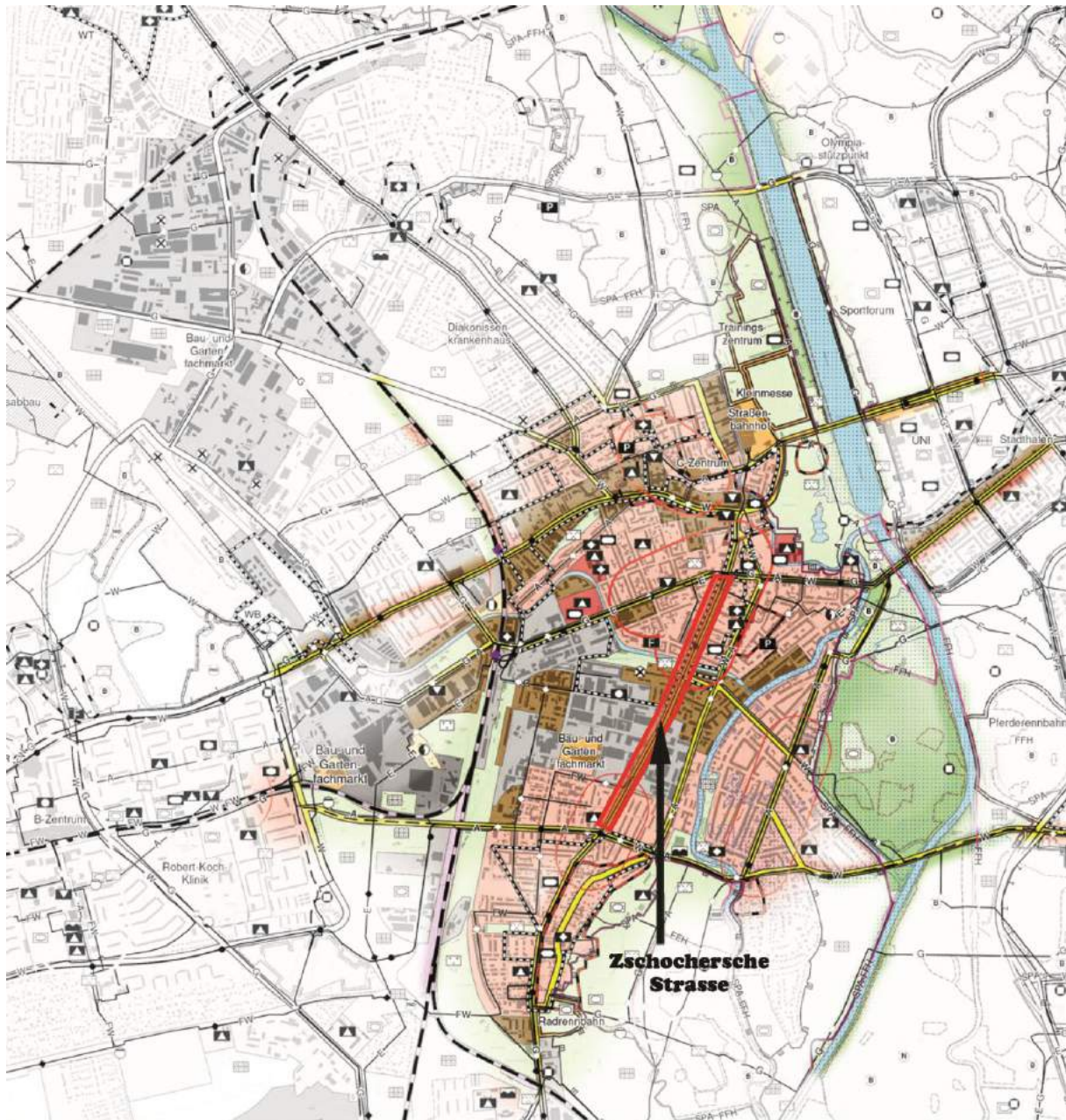
W 1998 roku zmieniono strategię działania, wyciągając wnioski z dotychczasowych przedsięwzięć, i określono dwa podstawowe założenia rewitalizacji:

- promowanie miasta wśród potencjalnych przedsiębiorców jako miejsca wartego do zainwestowania w kulturalne i gospodarcze centrum Europy;
- poprawa jakości zabudowań śródmieścia w celu zwiększenia jego atrakcyjności w stosunku do przedmieść.

Zmiana koncepcji rewitalizacji pociągnęła za sobą również reformę w administracji zajmującej się planowaniem w mieście. W podejmowaniu decyzji planistycznych bardzo istotną rolę zaczęła mieć partycypacja społeczeństwa. Duże zaangażowanie mieszkańców i skupienie się na ich realnych problemach przyniosło pozytywne efekty.

Aby zrealizować pierwsze założenie, zdecydowano się na ożywienie istniejących głównych ulic Lipska. Przykładem takich działań jest Zschochersche Strasse, jeden z pięciu najważniejszych traktów komunikacji śródmieścia. Stan budynków znajdujących się przy tej ulicy był tragiczny, a funkcje im przypisane nie spełniały oczekiwań społeczeństwa. Jednak dobre skomunikowanie z centrum, dziedzictwo historyczne (tzn. handlowa przeszłość ulicy) i bliskość ośrodków innowacji (czyli centrum badań i nowych technologii) sprawiały, że Zschochersche Strasse ma duży potencjał rozwoju. Rewitalizacja miała na celu przekształcenie tej przestrzeni w „pełną życia ulicę biznesu” (Rembarz 2006: 55). Zainwestowano w polepszenie jakości przestrzeni. Nieużytkowane tereny przekształcono w parki, nowe struktury kształtowano w sposób przyjazny pieszym, zaprojektowano dobre oświetlenie, a budynki odnawiano, dbając szczególnie o wygląd obiektów handlowych. Oprócz tych działań prowadzono politykę promocji ulicy wśród inwestorów. Władze miasta oddelegowały specjalną firmę menadżerską, której zadaniem było wspieranie przedsiębiorców na początkowym etapie tworzenia biznesu. Pomoc otrzymały małe i średnie firmy w zakresie organizacji oraz angażowania ich do działań lokalnych. Opieka jednego organu ułatwiała również współpracę między inwestorami. Dzięki temu przy ulicy powstała sieć przedsiębiorstw

działających razem, wspierających i budujących wspólnie nową jakość ulicy oraz zachęcających osoby z zewnątrz do dołączenia.

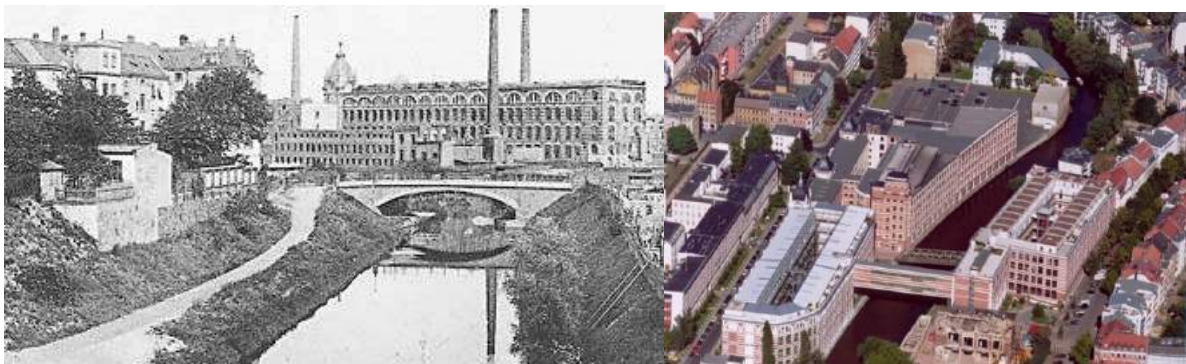
- Obszary zabudowy mieszkaniowej
- Obszary zabudowy usługowej
- Obiekty usługowe wielkopowierzchniowe
- Obszary zabudowy historycznej
- Tereny parkowe

Zdjęcie 1. Zagospodarowanie terenu wokół Zschochersche Strasse po rewitalizacji.

Na podstawie: <https://english.leipzig.de/construction-and-residence/urban-development/urban-development-plans/> [dostęp: 20.04.2020 r.].

Oprócz działań wielkoformatowych, które przynosiły efekty w skali urbanistycznej, prowadzono również zabiegi rewitalizacyjne w mniejszym zakresie, poprawiając jakość

pojedynczych obiektów architektonicznych lub skwerów. Dzięki takim poczynaniom Lipsk zyskał wyjątkowe ikony w przestrzeni miejskiej. Jednym z takich przykładów jest zespół budynków dawnej farbiarni tkanin Buntgarnwerke. W procesie deindustrializacji stracił on swoją pierwotną funkcję. Obiekt zaadaptowano na mieszkania, lokale gastronomiczne oraz biurowe. Historyczny charakter miejsca nie został utracony dzięki prowadzeniu działań w ścisłym porozumieniu z konserwatorem. W konsekwencji budynki były niepowtarzalne, a oferowany przez nie program funkcjonalny zachęcał młodych ludzi do pozostania w śródmieściu. Zdaniem władz miejskich ta jednostkowa inwestycja bardzo pozytywnie zadziałała na miasto i przyczyniła się do zwiększenia zagęszczenia w centrum.

Zdjęcie 1. Widok na farbiarnię Buntgarnwerke na początku XX wieku.

Źródło: https://www.architektur-und-medien.de/architektouren/english/leipzig/tour_7.html [dostęp: 2.03.2020r.].

Zdjęcie 2. Widok z góry na budynki Buntgarnwerke współcześnie.

Źródło: <http://www.buntgarnwerke.de/html/elster-park.html> [dostęp: 2.03.2020r.].

2.3. Efekty działań rewitalizacyjnych

Rewitalizacja Lipska przyniosła oczekiwane efekty. Utracona jakość śródmieścia została odzyskana. Przywrócono dobry stan techniczny budynkom w dzielnicach historycznych. „Poprawiono jakość mieszkań z 24% do 74% mieszkań odnowionych” (Sawicka 2017: 64). Struktury śródmiejskie zostały zagęszczone, pustostany – zamieszkane, a niezagospodarowane obszary przekształcono w tereny zielone, które służą lokalnej społeczności. Mieszkanie w centrum stało się znowu atrakcyjne i zmniejszeniu uległ proces suburbanizacji. Dzięki obranej strategii planowania społeczność i lokalni przedsiębiorcy współtworzą miasto, więc czują przywiązanie i odpowiedzialność za Lipsk, co stwarza szansę na jego dalszy rozwój.

2.4. Ożywienie centrum Białegostoku na wzór Lipska

Białystok zmaga się z problemami podobnymi do Lipska. W jego centrum znajdują się obiekty i tereny, które straciły swoją pierwotną funkcję i nie pozyskały żadnej nowej, przez to ulegają one szybko postępującej degradacji i bardzo źle wpływają na jakość całego centrum. Takich budynków przybywa, ponieważ uniwersytet znajdujący się w śródmieściu przenosi się do innej siedziby, pozostawiając zniszczone obiekty o dużych gabarytach. Nie ma opracowanego pomysłu na ich zagospodarowanie i przez to lokalizacje śródmiejskie nie wykorzystują w pełni swego potencjału.

Aby zapobiec dalszej degradacji centrum, można obrać strategię działania podobną do lipskiej. Przede wszystkim należy zaplanować nowe przeznaczenie dla opuszczonych budynków i znacząco poprawić ich stan techniczny. Zmienione funkcje obiektów powinny być odpowiednio skorelowane ze współczesnymi potrzebami, w sposób stymulujący ich dalszy rozwój. Taki efekt dało np. zagospodarowanie w Lipsku Zschochersche Strasse, na której utworzono miejsca interesujące dla przedsiębiorców, i w konsekwencji coraz większa liczba firm chciała mieć siedzibę właśnie w tym miejscu. W Białymstoku również brakuje terenów inwestycyjnych w centrum, więc odpowiednia strategia rozwoju, rozsądne i dopasowane do potrzeb zagospodarowanie terenu oraz kampania promocyjna wśród inwestorów z pewnością pomogłaby w procesie ożywiania śródmieścia.

Dodatkowo należy dokładnie przeanalizować status pustostanów znajdujących się w centrum. Niektóre z opuszczonych budynków, pomimo swojego niezachęcającego wyglądu, są zakorzenione w krajobrazie Białegostoku, więc pozbycie się ich mogłoby spotkać się z dużą krytyką lokalnej społeczności. Aby tego uniknąć, można postąpić jak przy rewitalizacji farbiarni tkanin Buntgarnwerke, gdyż nadanie istniejącym obiektom nowej funkcji przy zachowaniu ich oryginalnego charakteru może sprawić, że znów nabiorą one blasku i jednocześnie będą oryginalne i spójne z istniejącą tkanką miejską.

3. Lyon, dzielnica Confluence – bariera oddzielająca od centrum

3.1. Historia i geneza dzielnicy Confluence

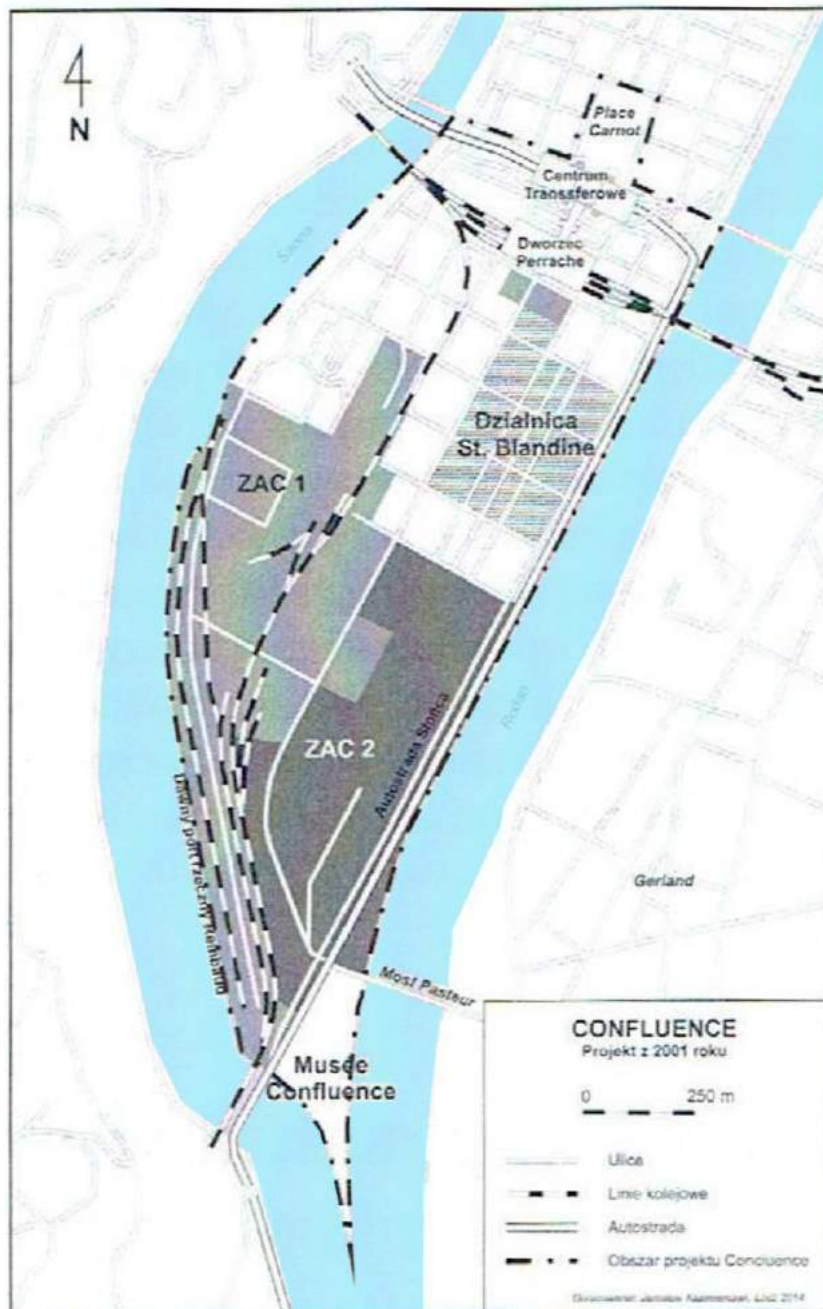
Lyon to trzecie pod względem wielkości miasto we Francji, liczy sobie około pół miliona mieszkańców. Jego początki sięgają czasów starożytnych, a wczesne fazy powstawania zależały ściśle od warunków topograficznych. Miasto leży w pobliżu Alp przy ujściu Saony do

Rodanu. Najstarsze jednostki Lyonu są ulokowane na zachodnim brzegu Saony, a kolejne dzielnice zaczęły wyrastać w Międzyrzeczu Saony i Rodanu – tam właśnie znajduje się jedna z nich – Confluence, która powstała pod koniec XVIII wieku na uregulowanych brzegach rzek. Obszar ten przeznaczono pod przemysł i wykorzystywano go do tych funkcji aż do lat 90-tych XX wieku.

W połowie XIX wieku powstała też linia kolejowa łącząca Paryż z Marsylią i w Lyonie wybudowano dworzec Perrache. Trudne warunki topograficzne zmusiły do wyniesienia torów na wiadukcie na wysokość 6 metrów. Infrastruktura kolejowa zajmowała północną część Confluence i oddzielała ją od śródmieścia. Izolacja dzielnicy się pogłębiła, gdy w latach 70-tych XX wieku wzdłuż istniejących linii kolejowych zbudowano autostradę oraz centrum transferowe z dworcem pociągów TGV, dworcem autobusowym, przystankami komunikacji miejskiej i pasażami handlowymi. Bariery funkcjonalno-komunikacyjne pozbawiły dzielnicę możliwości pełnienia funkcji reprezentacyjnych pomimo jej centralnej lokalizacji. Brakowało ponadto przestrzeni publicznych o wysokiej jakości. Obok terenów o przeznaczeniu przemysłowym zlokalizowano tu port rzeczny, zakłady karne i pierwsze osiedla komunalne.

3.2. Włączanie odizolowanej dzielnicy do miasta

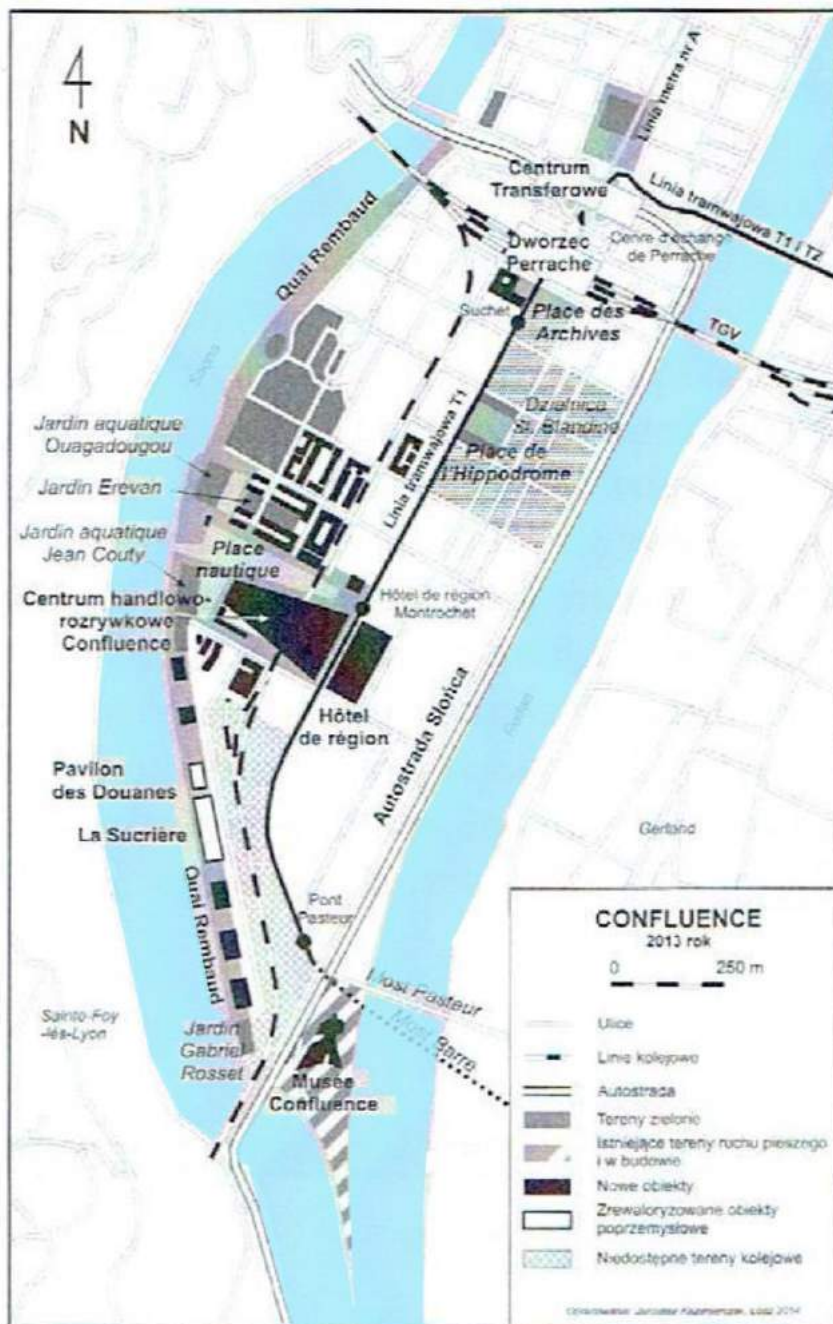
Po zamknięciu portu rzecznej dzielnica nie pełniła już funkcji przemysłowych i miasto rozpoczęło prowadzić proces rewitalizacji. Głównym celem było rozszerzenie zakresu funkcji handlowej i kulturalnej w zdegradowanej dzielnicy oraz wykorzystanie potencjału, jaki daje lokalizacja w delcie dwóch rzek, i utworzenie terenów rekreacyjnych nad wodą. Największą barierę stanowiło Centrum Transportowe i autostrada. Pierwszym krokiem było wytyczenie obwodnicy, która omijała dzielnicę Confluence.

Schemat: I etap rewitalizacji dzielnicy Confluence

Źródło: Kaźmierczak:5

Przed przystąpieniem do rewitalizacji dzielnicę można było podzielić na dwie części, różne pod względem układu. Na północy znajdowały się budynki mieszkalnictwa socjalnego wpisane w układ prostopadłych i równoległych ulic. Południowa część to tereny przemysłowe, zagospodarowane w sposób chaotyczny, z zabudową o niskiej jakości.

Schemat: II etap rewitalizacji dzielnicy Confluence
 Źródło: Kaźmierczak:5

Część północna zyskała nowy plac miejski – Place des Archives, znajdujący się niedaleko dworca kolejowego. Część południowa została oczyszczona z poindustrialnych pozostałości i zainwestowano tam w budynki o wysokiej jakości i współczesnym wyglądzie. Niektóre z nich stały się wizytówkami miasta i są chętnie odwiedzane przez turystów, np. Muzeum Confluence. Zadbano o to, aby układ funkcjonalny dzielnicy był zróżnicowany. Zlikwidowane zostały bariery komunikacyjne. Zachowano ciągłość tras dla pieszych i wydłużono ulice tak,

aby obsługiwały również południową część dzielnicy. Układ komunikacyjny połączył Confluence ze śródmieściem i miał podobną do niego strukturę. Dzięki temu miasto było spójne. Transport publiczny obsługiwał całą dzielnicę, komunikację z obszarami po przeciwnej stronie rzeki zapewniały kładki piesze. Wzdłuż nabrzeża Saony powstał pas rekreacyjny prowadzący do parku centralnego. Zmiana linii brzegowej umożliwiła wybudowanie mariny, która wraz z placem Nautique stała się centralną przestrzenią publiczną w dzielnicy. Bulwary nadrzeczne i ciągi piesze łączą ją z innymi przestrzeniami powstałymi przy procesie rewitalizacji i razem tworzą spójną siatkę.

Lyon bardzo dbał o udział mieszkańców i lokalnych przedsiębiorców w tworzeniu nowego centrum miasta. Przyjęto model gospodarki społecznej, czyli takiej, w której dzięki odpowiednim regulacjom prawnym przedsiębiorstwa i organizacje wspierają ludność lokalną, zapobiegając tym samym wykluczeniom. Miasto angażowało mieszkańców w różny sposób, np. pośredniczyło w szukaniu pracy w nowej dzielnicy, zrzeszało ludność w różnych organizacjach sąsiedzkich i inicjowało wiele projektów społecznych.

Zdjęcie 5: Widok z lotu ptaka dzielnicy Confluence po rewitalizacji.

Źródło: https://www.archdaily.com/469805/herzog-and-de-meuron-unveils-pedestrian-centric-city-center-for-lyon-confluence?ad_medium=gallery [dostęp: 22.04.2020 r.].

Przy rewitalizacji wzięto pod uwagę również czynnik środowiskowy. W odnawianych budynkach stosowano technologie energooszczędne, aby podnieść ich klasę energetyczną. Inwestowano w najnowsze technologie izolacyjne, zachowując stare elewacje. W nowych projektach od samego początku zaplanowano duży udział technologii ekologicznych. Sieć przestrzeni publicznych była dobrze połączona ciągami pieszymi i przystankami komunikacji miejskiej, co zachęcało do poruszania się pieszo bądź do korzystania z transportu publicznego. W późniejszych latach na terenie całego miasta na ulicach wprowadzono Zielone Strefy, które ograniczały możliwość wjazdu samochodów emitujących duże ilości spalin.

Zdjęcie 3 i 4. Widok na plac i Muzeum Confluence

Źródło: <https://www.afprofiters.com/case-study-museum-musee-des-confluences/> [dostęp: 7.03.2020 r.].

<https://acteursdeleconomie.latribune.fr/territoire/culture/2020-03-06/culture-pourquoi-le-musee-des-confluences-lance-un-fonds-de-dotation-841365.html> [dostęp: 22.04.2020 r.].

Podjęte działania rewitalizacyjne sprawiły, że dzielnica stała się integralną częścią centrum i doprowadziła do znaczącego wzrostu jakości całego śródmieścia. Powiększenie centrum o obszar Confluence pozwoliło rozszerzyć na dzielnicę funkcje metropolitalne. Proces ożywiania miasta był przeprowadzany na wielu płaszczyznach i doprowadził do zatarcia granic i barier między dzielnicą a resztą miasta.

3.3. Wskazówki dla Białegostoku zaczerpnięte z Lyonu

Przykład dzielnicy Confluence w Lyonie pokazuje, że nawet przy wysokim zdegradowaniu jakiegoś obszaru właściwie obrana strategia może przywrócić go do życia. W centrum Białegostoku również można zidentyfikować wiele terenów niezagospodarowanych, które zwykły przechodzień mija obojętnie, nie zatrzymując się przy nich. Przestrzenie te są ze sobą doskonale skomunikowane, więc należy wykorzystać ten potencjał, aby przekształcić je w nowe i ciekawe tereny publiczne. Budynki znajdujące się wokół właściwie zagospodarowanych przestrzeni także wiele zyskają i centrum znacznie przyciągać ludzi.

Kolejną istotną kwestią jest zaangażowanie w proces rewitalizacji ludności lokalnej. Stworzenie środowiska, które sprzyja rozwojowi gospodarczemu, może zainteresować lokalnych przedsiębiorców. Inwestowanie w gospodarkę miejscową przynosi wiele korzyści, gdyż właściciele firm będący jednocześnie mieszkańcami danego miasta, lepiej rozumieją problemy występujące w ich miejscu zamieszkania, bardziej angażują się w jego rozwój i mogą pomóc wybrać odpowiednią strategię przemian. Dodatkowa aktywizacja mieszkańców poprzez tworzenie nowych miejsc pracy w centrum i wsparcie ich rozwoju zawodowego zatrzymuje ludzi w centrum, co zapobiega ich demoralizacji i przyczynia się do ożywienia centrum. Efekty takich działań możemy zaobserwować w Lyonie i możemy przypuszczać, że przyjęcie takiej polityki rozwoju, przyniesie podobne skutki w Białymstoku.

Przy rewitalizacji centrum miasta, oprócz przywracania dobrej przestrzennej jakości, warto jest też zadbać o to, aby obszar zyskiwał oryginalne cechy, które będą go wyróżniały na tle innych. W Lyonie skoncentrowano się np. na ekologicznym wymiarze obszaru Confluence. Rozwiązanie to odpowiadało współczesnym potrzebom i było przyszłościowe, gdyż brało pod uwagę problemy ekologiczne, jakie mogą wystąpić w kolejnych latach. Uwzględnienie dłuższej perspektywy w zakresie rozwoju danego obszaru sprawia, że skutki rewitalizacji będą mieć długotrwały charakter. W Białymstoku również można zidentyfikować i wyeksponować cechy, które zapewnią miastu indywidualność i zadbają o jego rozwój w dalszej perspektywie.

4. Folkestone – niewielkie miasto, wielkie zmiany

4.1. Rys historyczny

Folkestone to niewielkie miasto w Anglii liczące około 50 tysięcy mieszkańców, znajdujące się nad kanałem La Manche w hrabstwie Kent, nieopodal portowego Dover i w odległości 70km od Londynu. Obecnie jest znane z tego, że zlokalizowane jest w nim zakończenie podziemnego Eurotunelu łączącego Wyspy Brytyjskie ze Starym Kontynentem.

Przed wojną miasto było bardzo znanym kurortem nadmorskim, znajdował się tu również port rybacki i terminal portowy – Folkestone tętniło życiem. W czasie II wojny światowej terytorium miasta stanowiło główną lokalizację wojsk brytyjskich przetrzymywanych na front we Francji i niemal nieprzerwanie bombardowane było przez nieprzyjaciela. Jego struktury urbanistyczne uległy ogromnym zniszczeniom. W latach 50-tych główny przemysł portowy i usługi promowe były świadczone w Dover, więc Folkestone nie miało już takiego znaczenia. Otwarcie Eurotunelu zaś sprawiło, że miasto zostało jedynie węzłem tranzytowym między Londynem a Paryżem.

Folkestone cierpiało na brak dostępnych miejsc pracy i niski poziom szkół. Młodsza część społeczeństwa uciekała do nieopodal położonego Londynu, który oferował nieporównywalnie więcej możliwości. Struktura społeczna miasta uległa zmianie i zostali w nim sami emeryci. Struktura urbanistyczna i architektoniczna była zdegradowana. Wszystkie te czynniki sprawiły, że miasto zaczęło być postrzegane jako najmniej atrakcyjne miejsce dla przedsiębiorców.

4.2. Proces przywracania dawnego blasku

Rewitalizacja miasta rozpoczęła się dzięki inicjatywie miliardera – Rogera de Hanna, który pochodził z terenów Folkestone. Zainwestował on część swoich funduszy w przebudowę i rewitalizację rodzinnego miasta.

Inwestor powołał do życia dwie organizacje: niekomercyjną fundację Creative Foundation, która miała koncentrować się na rozwijaniu obszaru miasta za pomocą sztuki, oraz drugą Green Wave, której zadaniem było gromadzenie środków finansowych traktowanych jako zabezpieczenie materialne prowadzonych w mieście inwestycji.

Działania Creative Foundation koncentrowały się na poprawie poziomu edukacji, stworzeniu dzielnicy artystycznej oraz zorganizowaniu cyklicznego wydarzenia kulturalnego na dużą skalę. Praca fundacji miała zapewnić miastu rozgłos i zadbać o jego indywidualny charakter. W pierwszej kolejności zainwestowano w budowę szkoły. Wykonanie projektu

zlecono słynnej pracowni Foster&Partners, co było działaniem ukierunkowanym na przyciągnięcie do miejscowości zainteresowania publicznego. Rozgłos sprawił, że do miasta zaczęli przybywać ludzie młodszy i rodziny, chcące zapewnić dobrą edukację dzieciom. Kolejnym krokiem było utworzenie dzielnicy artystycznej Creative Quarter – przeznaczono na nią najbardziej zdegradowaną część miasta i zaproszono do jej tworzenia artystów z całej Anglii. Aby zagwarantować ich stały pobyt na tym terenie, miasto systematycznie wykupywało mieszkania i wynajmowało je artystom. Taka strategia zapobiegała niekontrolowanemu wzrostowi czynszów, które zmusiłyby zapewne artystów do opuszczenia tej dzielnicy. Obecność ludzi sztuki w mieście zaowocowała pojawieniem się wielu ciekawych obiektów kulturalnych, uzupełniających i poprawiających jakość istniejącej zabudowy, np. The Cube – dawny biurowiec mieszczący obecnie centrum edukacji dla dorosłych, Quarterhouse z wielofunkcyjną salą widowiskową, restauracją i powierzchniami biurowymi wewnątrz, pierwotną fabrykę zmieniono w wydział sztuk wizualnych i scenicznych Centrum Uniwersyteckiego. Zabiegi te sprawiły, że centrum Folkestone odzyskało życie, nie tracąc przy tym swojego wyjątkowego charakteru. Aby nadać miastu światowy rozgłos, w 2008 roku fundacja zorganizowała tam triennale sztuki. Wydarzenie było doskonałą promocją miasta, ale też okazją do integracji miejscowej społeczności, która angażowała się w wiele artystycznych inicjatyw.

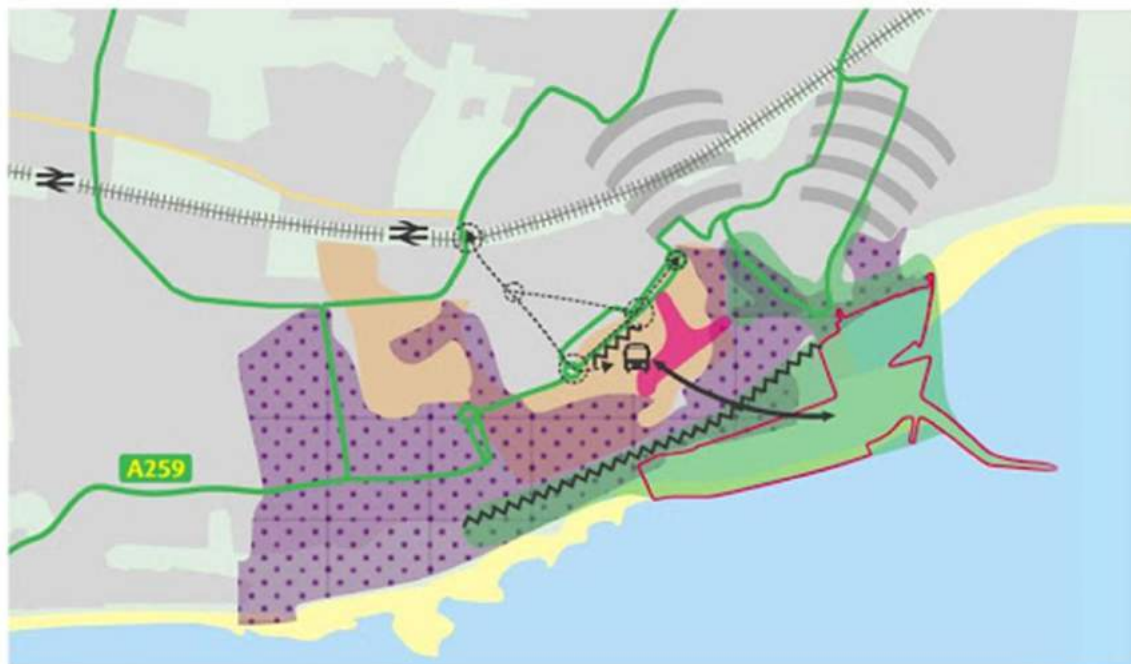

Zdjęcie 4: Budynek biurowy przed modernizacją Zdjęcie 5: Budynek biurowy po modernizacji

Źródło: <http://eprints.lincoln.ac.uk/id/eprint/18068/1/Folkestone.pdf> [dostęp: 20.03.2020r.].

Roger de Hann zadbał również o rozwój ekonomiczny Folkestone. Pierwszym etapem było dogodne skomunikowanie miasta z Londynem. Powstała szybka linia kolejowa, która

skracała czas podróży do stolicy do godziny. Tereny stały się bardzo atrakcyjne dla inwestorów, miasto zostało „plażą stolicy” i nowym zapleczem mieszkaniowym Londynu. Po przygotowaniu dobrych warunków do inwestowania rozpoczęto wprowadzać projekt Green Wave. Proponował on otwarcie miasta na morze i nowe zabudowania na nabrzeżu. Inwestor planował budowę niespełna 1500 mieszkań o wysokim standardzie w pobliżu wybrzeża oraz zastąpienie zniszczonego portu miasteczkiem studenckim, przystanią jachtową i nowym terminalem promowym.

STRATEGIA ROZWOJU FOLKESTONE

	Wybrzeże portowe		Plaża miejsca
	Tereny modernizwane		Istniejący obszar zabudowy
	Tereny inwestycyjne		Kierunek dalszej rewitalizacji
	Połączenia piesze przestrzeni publicznych		Dzielnica Creative Quater
	Główne połączenie centrum i wybrzeża		Droga główna
	Obszar ochrony konserwatorskiej		Droga dojazdowa
	Przystanek kolejowy		Tory kolejowe
	Przystanek autobusowy		Obszar I etapu rewitalizacji
	Główne bariery komunikacyjne		

Schemat: Strategia rozwoju miasta Folkestone.

Źródło :http://consult.folkestone-hythe.gov.uk/portal/core_strategy/core_strategy_review/core_strategy_local_plan_review_submission_draft_2019?pointId=ID-5026743-FIGURE-5.7 [dostęp: 27.04.2020 r.].

4.3. Skutki działań i plany na przyszłość

Działania Creative Foundation oraz projektu Green Wave znacząco zmieniły wizerunek miasta. Przekształceniom uległa struktura społeczna mieszkańców i do Folkestone zaczęli przybywać studenci, młode rodziny i przedsiębiorcy. W obecnej chwili mieszkańcy stanowią aktywną grupę, która angażuje się w działania społeczne i kulturalne miasta. Zniszczenia powojenne zaczęły być naprawiane, wartościowe obiekty historyczne zostały utrzymane i poddane konserwacji, wzniesiono też kilka nowych budynków, które nadały miastu współczesny rys.

W najbliższej przyszłości władze miasta planują kontynuowanie obranego programu rewitalizacji. Wciąż aktywne są oba przedsięwzięcia, tj. Creative Foundation oraz projekt Green Wave, które były motorem napędowym procesu ożywiania miejscowości. Fundacja pomaga w odnowie dzielnic historycznych i odpowiada za rozwój edukacji i kultury Folkestone, a projekt Green Wave skupia się na procesie zagospodarowania linii brzegowej, która zyskuje nowe oblicze. Wkrótce zostanie otwarty publiczny dostęp do odnowionej strefy przystani promowej.

Schemat: Koncepcja zagospodarowania wybrzeża Folkestone – projekt Green Wave.

Źródło :<https://www.architectsjournal.co.uk/news/farrells-scoops-planning-for-folkestone-masterplan/8651667.article>[dostęp: 27.04.2020 r.].

Działania Rogera de Hanna spotykają się z różnym odbiorem wśród członków społeczności. Nie każdy jest przychylnie nastawiony do dużego rozwoju miasta i uważa, że nie powinno się przeprowadzać tak radykalnych zmian. Największe emocje budzi zburzenie

dawnego portu, który nie spełniał już swoich pierwotnych funkcji, lecz na stałe wrósł w krajobraz i niektórym mieszkańcom ciężko było się z nim pożegnać. Inni są bardzo zadowoleni z faktu, że do miasta wraca życie i z nadzieją można patrzeć w przyszłość. Proces rewitalizacji wciąż trwa i na pewno związany jest z pokonaniem wielu wyzwań.

4.4. Wnioski dla Białegostoku

Lokalizacja Folkestone względem Londynu jest podobna do lokalizacji Białegostoku w odniesieniu do Warszawy. Bliskość stolicy jest zarówno plusem, jak i minusem. W procesie rewitalizacji angielskie miasto wykorzystało ten czynnik maksymalnie na swoją korzyść. Aby zachęcić ludność lokalną do pozostania w nim, zainwestowano w edukację, dzięki czemu młodsze pokolenie nie musiało szukać ośrodków edukacyjnych na wyższym poziomie w stolicy. Z Białegostoku większość młodych ludzi ucieka wciąż do Warszawy, wiążąc z tym miastem lepsze perspektywy rozwoju. Podniesienie standardów nauczania oraz stworzenie szkół oferujących oryginalne kierunki i specjalności, które jak dotąd są niedostępne w Białymstoku, mogłyby pomóc w zatrzymywaniu młodego pokolenia w wieku produkcyjnym w mieście.

W planie rewitalizacji Folkestone wygospodarowano też tereny inwestycyjne, które zaczęły przyciągać ludność z Londynu – potencjalnych inwestorów. Miasto zaczęło się promować jako nowa stolica kultury, tzn. zapraszano tu krajowych artystów i organizowano wydarzenia dotyczące sztuki. Dzięki tym działaniom wzrósł ruch turystyczny i Folkestone stało się miejscem, które warto odwiedzać. Zastosowanie podobnej strategii mogłoby również poprawić sytuację Białegostoku i zwiększyć popularność miasta poza jego granicami. Skomunikowanie z Warszawą jest dobre: trasę pociągiem lub autem można pokonać w niecałe dwie godziny. Istnieje więc szansa, że przy wykreowaniu ciekawego programu funkcjonalnego dla miasta (np. zainwestowanie w kulturę), stanie się ono chętniej odwiedzane.

5. Lublin – rewitalizacja społeczna

5.1. Przed rewitalizacją

Lublin to jedno z większych miast na wschodzie Polski, jest stolicą województwa lubelskiego i liczy sobie około 350 tys. mieszkańców. Po II wojnie światowej zaczął się prężnie rozwijać, stopniowo rosła liczba jego mieszkańców, ze 100 tys. w 1946 roku do 340 tys. w 2016 roku. W tym okresie w mieście zaczęły funkcjonować uczelnie wyższe i powstała spółdzielnia

mieszkańcowa. W XXI wieku w Lublinie podjęto działania rewitalizacyjne, zmierzające do ożywienia obszarów, które nie działają prawidłowo.

Obecnie miasto zmagają się z problemami społecznymi, na co wskazują dość wysokie wskaźniki ubóstwa i bezrobocia. Rzuca to też bezpośrednio na poziom edukacji, który nie jest zbyt wysoki. Wykluczenia doświadczają osoby z niepełnosprawnościami. W mieście można również zaobserwować negatywne zjawiska techniczne w zakresie budownictwa, dotyczące między innymi złego stanu zabudowy mieszkaniowej i komunalnej w dzielnicach śródmiejskich. Przez to wyludnia się centrum miasta. Ze śródmieścia znikają małe sklepy i punkty usługowe, które przegrywają z silną konkurencją centrów handlowych ulokowanych na peryferiach. Przestrzeń publiczna centrum i tereny zielone nie są najlepszej jakości i brakuje infrastruktury pieszej i rowerowej.

Mieszkańcy Lublina w szerokim zakresie popierają wszelkie inicjatywy ukierunkowane na rozwój swojego miasta. Osoby starsze są zaangażowane w różne miejskie przedsięwzięcia i wspierają pracę organizacji pozarządowych. Uczący się w mieście studenci, z kraju i z zagranicy, a także władze szkół wyższych są przychylnie nastawione do współpracy.

5.2. Proces naprawczy

Główny cel rewitalizacji Lublina to poprawa jakości śródmieścia, ponieważ „centralna część Lublina (jest) kluczem do poprawy jakości życia dla wszystkich mieszkańców” (Uchwała Nr 735/XXIX/2017: 115). Bardzo duży nacisk położono na zlikwidowanie problemów społecznych. Zaplanowano wdrożenie programów dla mieszkańców w celu zwiększenia ich integracji, np. regularne zajęcia sportowe dla dzieci z rodzin uboższych, warsztaty i szkolenia dla osób borykających się z bezrobociem, programy nauki obsługi komputerów dla osób starszych, zajęcia integracyjne dla dzieci i młodzieży niepełnoprawnej oraz ogólnomiejskie wydarzenia ekonomiczne i kulturalne, podczas których promowani będą przedsiębiorcy i artyści regionu. Aby łatwiej było przeprowadzać zmiany w dziedzinie socjalnej, zatroszczono się o budynki pomocy społecznej, kultury i edukacji. Zaplanowano remonty i modernizację istniejących placówek i utworzenie nowych punktów kulturalnych na mapie miasta. Dla ułatwienia życia osobom starszym i niepełnosprawnym w projekcie rewitalizacji wskazano miejsca, które wymagają poprawy dostępności i wygody użytkowania. Każda z proponowanych inicjatyw oparta była na zaspokojeniu bardzo konkretnych potrzeb ludzkich.

Dzięki takim założeniom wprowadzane zmiany mają szansę dobrze się przyjąć i w sposób realny ożywić rejony śródmiejskie.

6. Wrocław –Stowarzyszenie Akcja Miasto

6.1. Czym jest Stowarzyszenie Akcja Miasto?

Stowarzyszenie Akcja Miasto to organizacja zrzeszająca ludzi, którzy są mieszkańcami Wrocławia i angażują się we wprowadzanie zmian w swoim mieście. Ich głównym założeniem jest dążenie do uczynienia z Wrocławia miejsca bardziej przyjaznego do życia, pracy i wypoczynku. Organizacja prowadzi liczne przedsięwzięcia edukacyjne, kulturowe i rewitalizacyjne. Stara się zwiększyć świadomość społeczności lokalnej w tematach takich, jak: planowanie przestrzenne, transport publiczny, bezpieczeństwo itd. Przeprowadza różne analizy i badania dotyczące rozwiązywania trudnych kwestii w mieście, diagnozuje problemy i rekomenduje ewentualne propozycje naprawcze oraz opracowuje i wydaje publikacje zawierające dobre praktyki miejskie i radami, jak rozwiązywać różne konflikty.

6.2. Bezpieczeństwo pieszych– analiza i rekomendacje

Jednym z tematów bardzo szeroko poruszanych przez Stowarzyszenie jest bezpieczeństwo. Na podstawie głębokiej analizy policyjnych statystyk wypadków, które miały miejsce we Wrocławiu, wykalkulowano, że „do potrącenia pieszego dochodzi średnio co 16 godzin, a co 30 godzin pieszy zostaje ranny” (Nowotarski 2016: 6). Co więcej, udało się zidentyfikować ulice będące czarnymi punktami w tych statystykach, z największą liczbą wypadków, i okazało się, że znacząca ich ilość znajduje się w centrum.

Niebezpieczne ulice nie tylko stwarzają zagrożenie dla pieszych, ale również odstraszały ludzi od danej przestrzeni. Jeśli nie jest zapewniona podstawowa potrzeba bezpieczeństwa, człowiek nie ma ochoty przebywać w danym miejscu, co w konsekwencji może doprowadzić do degradacji obszaru.

Stowarzyszenie opracowało zestawienie dobrych praktyk i rekomendacji dla Wrocławia, dzięki którym możliwe jest zwiększenie bezpieczeństwa pieszych. Głównym zaleceniem była poprawa jakości ciągów pieszych w mieście. Rekomendowano naprawę chodników, stosowanie większej ilości barier architektonicznych oddzielających od jezdni, poprawę jakości drogowej infrastruktury technicznej, uspokojenie ruchu w pewnych miejscach i ulepszenie systemu komunikacji zbiorowej.

Opisano dokładnie każdą dzielnicę, wypunktowano ich mocne i słabe strony, a także wskazano przykładowe rozwiązania problemów, np. w odniesieniu do ulicy Nożowniczej w dzielnicy Stare Miasto, po dokonaniu szczegółowej analizy wykazano, że wzdłuż tej ulicy parkuje zbyt dużo samochodów, brakuje zieleni, szerokość chodnika jest za wąska i jego nawierzchnia jest niewygodna w użytkowaniu. W celu wyeliminowania tych braków zaproponowano likwidację parkowania na niektórych fragmentach ulicy (gdzie parkujące auta wjeżdżały na chodnik), wprowadzenie zieleni urządzonej, zwłaszcza w pobliżu lokali gastronomicznych oraz ujednolicenie nawierzchni chodnikowej.

fot. 39 Stan obecny (szer. ulicy 13,5 m) (<http://streetmix.net>)

fot. 40 Propozycja zmian, wariant 1 (szer. ulicy 13,5 m) (<http://streetmix.net>)

fot. 41 Propozycja zmian, wariant 2 (szer. ulicy 13,5 m) (<http://streetmix.net>)

Ilustracja 1: Propozycje zmian ulicy Nożowniczej.

Źródło: <https://www.akcjamiasto.org/wp-content/uploads/2017/04/POLITYKA-PIESZA.pdf> [dostęp: 20.03.2020r.].

Takie analizy i rekomendacje przeprowadzono dla wielu ulic Wrocławia. Ich istotnym elementem jest ocena punktowa, która pozwala określić, jakie obszary wymagają najpilniejszej interwencji.

Większość materiałów opracowana jest od strony teoretycznej, ale często są one później wdrażane. Dzięki pracy Stowarzyszenia ulice Świdnicka, Oławska, Kuźnicza, część Pl. Solnego przekształcono w strefy wolne od samochodów, przeznaczone do ruchu pieszego. Liczba ludzi w tych miejscach znacząco wzrosła, obszar się ożywił, to stanowi dowód, że takie działania mają bardzo duży sens i są potrzebne w centrach miast.

Stowarzyszenie Dobre Miasto nie przeprowadza całościowej rewitalizacji Wrocławia, ale zdecydowanie przyczynia się do wprowadzenia zmian poprawiających jakość przestrzeni miejskich, a nawet przywracania życia niektórym obszarom. Ten przykład pokazuje, że zaangażowana lokalna społeczność może działać wiele, i będąc jednocześnie mieszkańcem, łatwo zauważa słabe punkty w przestrzeni miejskiej, które nie funkcjonują prawidłowo.

7. Podsumowanie i wnioski

MIASTO	DZIAŁANIA, KTÓRE MOŻNA PODJĄĆ W CENTRUM BIAŁEGOSTOKU
LIPSK	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poprawa stanu technicznego budynków zlokalizowanych w śródmieściu ▪ wyodrębnienie terenów atrakcyjnych dla przedsiębiorców ▪ rewitalizacja obiektów –stworzenie nowych ikon miejskich
LYON	<ul style="list-style-type: none"> ▪ spójna siatka przestrzeni publicznych połączona z dobrą komunikacją pieszą ▪ zaangażowanie lokalnej społeczności ▪ nowa indywidualna cecha, np. przyjęcie rozwiązań opartych na ekologii
FOLKESTONE	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poprawa jakości edukacji i budynków oświatowych ▪ tworzenie terenów inwestycyjnych odpowiadających potrzebom przedsiębiorców ze stolicy

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ lokowanie obiektów/terenów unikalnych w skali kraju – promowanie miasta poza jego granicami
LUBLIN	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wdrażanie integrujących programów społecznych ▪ inwestycja w budynki pomocy społecznej, kultury oraz placówki oświatowe ▪ stosowanie zasad projektowania uniwersalnego – likwidowanie barier architektonicznych w budynkach już istniejących oraz budowa nowoczesnych, odpowiednio dostosowanych obiektów
WROCŁAW	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poprawa jakości ciągów pieszych ▪ uporządkowanie lub likwidacja dzikich parkingów

Tabela 1: Działania rewitalizacyjne opisane w przytoczonych przykładach, które można podjąć w Białymstoku

Rewitalizacja jest procesem bardzo długim i złożonym. Aby przeprowadzić ją w sposób właściwy, należy wziąć pod uwagę wiele czynników. Bez odpowiedniej analizy i diagnozy problemów konkretnego miasta i bez uwzględnienia potrzeb jego mieszkańców, bardzo łatwo jest zainwestować dużo energii, pracy i funduszy w przedsięwzięcia, które nie przyniosą oczekiwanych skutków, co więcej, mogą wykreować nowe trudności. Sztuką jest odnalezienie balansu pomiędzy wszystkimi czynnikami tworzącymi miasto, wprowadzenie zmian, które nie tylko wyeliminują dany problem, ale również będą stymulowały do dalszego rozwoju. Dlatego szukanie przykładów rewitalizacji w Europie i na świecie, które zostały sprawdzone na żywym organizmie miejskim, może być pomocne przy obraniu taktyki ożywienia konkretnego miasta. Zebranie wiedzy i doświadczeń miejscowości, które zmagają się z podobnymi problemami, może stanowić podpowiedź, jak wybrane przez nas rozwiązanie, będzie wyglądało w naszym mieście.

Zaprezentowane powyżej przykłady stanowią wstęp do znalezienia odpowiedniej strategii rewitalizacji Białegostoku. Każde z omówionych miast potrzebowało radykalnych przemian, gdyż zmagало się z określonymi problemami. Zbliżone trudności występują w Białymstoku. Podobnie jak w Lipsku w centrum stolicy Podlasia można znaleźć pustostany, zdegradowane budynki i zaobserwować proces suburbanizacji. Śródmieście Białegostoku jest też oddzielone od dzielnic zachodnich tracją kolejową, przez co ciężko jest połączyć dwie strony miasta – z tym problemem zmagала się dzielnica Confluence w Lyonie. Na

komunikacyjnej mapie Polski Białystok jest usytuowany na uboczu i stanowi miasto wykluczone, które nie jest głównym celem podróży i trudno w nim zatrzymać turystów, zupełnie jak niewielkie Folkestone. Społeczność białostocką charakteryzują dość wysokie wskaźniki ubóstwa i bezrobocia, tak jak ludność innych polskich miast położonych na wschodzie, np. Lublina. Wzmożony ruch samochodowy w centrum i brak wystarczającej ilości miejsc parkingowych jest kolejną bolączką Białegostoku. Te problemy stara się między innymi rozwiązać we Wrocławiu Stowarzyszenie Akcja Miasto.

III. OPIS KONCEPCJI

1. Charakterystyka miasta Białystok

Białystok to największe miasto w północno-wschodniej części Polski oraz stolica województwa podlaskiego. Miasto jest położone na Nizinie Podlaskiej, w części zachodniej Wysoczyzny Białostockiej. Powierzchnia miasta wynosi około 102 km². Białystok przecina rzeka Biała – jeden z dopływów Supraśli. Miasto jest głównym ośrodkiem administracyjnym, naukowym, gospodarczym i kulturalnym regionu.

2. Analizy urbanistyczne

2.1. Analiza funkcjonalna

Struktura funkcjonalna Białegostoku jest dość uporządkowana. Dzielnice centralne mają zwartą zabudowę skupiającą głównie usługi i zabudowę mieszkaniową wielorodzinną, a na obrzeżach zabudowa jest luźniejsza i dzielnice mają charakter mieszkaniowy, najczęściej z zabudową jednorodzinną. Poza centrum miasta ulokowane są również ośrodki przemysłowe. Aglomeracja białostocka jest otoczona z każdej strony dużymi terenami zielonymi, od północy graniczy z rezerwatem Antoniuk, od południa – z Lasem Solnickim, od wschodu z lasem Bagnówka i terenem zielonym wokół Stawów Dojlidzkich, a od zachodu z rozlewiskami rzeki Horodnianka, które dalej łączą się z Narwiańskim Parkiem Narodowym.

Białystok jest istotnym ośrodkiem kultury w regionie. Obiekty kulturalne i instytucje organizujące wydarzenia artystyczne w mieście znajdują się głównie w dzielnicach śródmiejskich. Największym ośrodkiem prowadzącym działalność kulturalną jest Opera i Filharmonia Podlaska – Europejskie Centrum Sztuki, zlokalizowana w pobliżu ulicy Młynowej.

Białystok to największy ośrodek akademicki w północno-wschodniej Polsce, funkcjonuje tu jedenaście uczelni wyższych o różnych profilach: medycznym, technicznym, ekonomicznym, humanistycznym i pedagogicznym. W mieście studiuje w sumie około 25 tysięcy studentów. Uczelnie wyższe znajdują się w centrum bądź w jego okolicach, jedyny wyjątek stanowi Kampus Uniwersytetu w Białymstoku, który jest ulokowany w południowo-zachodniej części miasta. W bliskiej odległości od niego znajduje się Park Naukowo-Technologiczny, który dzięki swoim inicjatywom stymuluje rozwój ekonomiczny miasta, i może liczyć na z silne wsparcie ze strony środowiska akademickiego Białegostoku.

2.2. Analiza komunikacyjna

Białystok jest sercem Podlasia, centralnym punktem wielu szlaków komunikacyjnych, np. przebiegają tu, między innymi, główne trasy prowadzące do granic z Litwą oraz Białorusią, i dalej – na obszary tych państw. Miasto przecinają tory kolejowe, które biegną z północy przez Podlasie do Kuźnicy i Bobrownik (polsko-białoruskich przejść granicznych), z południowo-zachodniej części Polski do Warszawy i z Białegostoku na zachód do Ełku. Białystok nie jest skomunikowany z Lublinem żadnym bezpośrednim połączeniem kolejowym. Siatka połączeń samochodowych jest bardziej rozbudowana. Główne drogi kołowe łączą miasto z regionem w każdym kierunku, na północy biegnie trasa z Białegostoku do Augustowa, na wschodzie – do Krynek, Kuźnicy i Bobrownik, na południu – do Lublina, a na zachodzie – do Warszawy oraz Ełku.

Komunikacja w samym mieście jest dostosowana do wielkości i potrzeb ośrodka. Istnieje wiele głównych dróg dojazdowych do centrum z dzielnic podmiejskich, dzięki czemu nie są one przeciążone, i nie tworzą się korki. Komunikacja miejska funkcjonuje dobrze i dociera do każdej dzielnicy. Autobusy kursują często, a przystanki są rozlokowane równomiernie. Szybko i łatwo się do nich dostać pieszo z każdego miejsca w śródmieściu. Istotną rolę w mieście pełni ruch rowerowy. Przez dzielnice centralne przebiegają liczne trasy rowerowe, które łączą najważniejsze punkty miasta i prowadzą do bardziej oddalonych dzielnic. Rozbudowana jest również sieć rowerów miejskich, która wciąż się rozwija i rozmieszcza w różnych częściach miasta coraz więcej punktów umożliwiających wypożyczenie rowerów. Przez Białystok biegnie także Wschodni Szlak Rowerowy Green Velo, który ciągnie się przez całą wschodnią Polskę i przyczynia się do rozwoju turystyki w mieście.

2.3. Analiza przestrzenna

Średnia wysokość zabudowy w mieście nie jest duża. W centrum dominują budynki nieprzekraczające 25 metrów wysokości, a obrzeża miasta zajmuje głównie niska zabudowa jednorodzinna. W dwóch dzielnicach mieszkaniowych górują budynki wyższe. Są to osiedle Piasta (leżące na południe od centrum) i osiedle Dziesięciny (usytuowane na północny zachód od centrum).

Dominanty w Białymstoku są zlokalizowane głównie w centrum i tam również są umiejscowione dwie najistotniejsze ikony miejskie: Kościół Św. Rocha i Kościół Farny, które znajdują się na jednej osi. Każda z dzielnic ma także swoją dominantę, którą zazwyczaj jest kościół bądź cerkiew. Najistotniejszą przestrzenią w mieście jest Rynek Kościuszki – główny plac miejski o kształcie trójkąta. Przestrzeń jest wytyczona przy pomocy dwóch osi, jedna jest częścią osi łączącej dwa największe kościoły, a druga biegnie w stronę zachodnią dzielnicy Centrum ulicą Suraską i kończy się na ulicy Młynowej. Istotnym założeniem przestrzennym w Białymstoku jest kompleks Pałacu Branickich. Barokowe założenie zespołu pałacowego jest ukształtowane symetrycznie według jednej osi kompozycyjnej wraz ze spójnym założeniem ogrodowym.

2.4. Analiza historyczno-społeczna

Pierwsza wzmianka o osadzie Białystok w źródłach pisanych pochodzi z 1514 roku, a prawa miejskie zostały nadane miastu w 1692 roku przez króla Jana III Sobieskiego. W XVIII wieku życie Białegostoku było skupione wokół rezydencji hetmana Jana Klemensa Branickiego. Przełomem w rozwoju miasta było wybudowanie w 1862 roku stacji kolejowej, która stała się istotnym punktem na trasie Warszawa – Petersburg. W Białymstoku powstało wiele ośrodków przemysłowych. Przeważał przemysł włókienniczy. Po pierwszej wojnie światowej podjęto pierwsze próby uporządkowania miasta, które dotychczas rozwijało się bezplanowo – pomiędzy terenami pałacowymi a gruntami ornymi. Na zlecenie Związku Miast Polski w latach 1938-1939 powstała ogólna koncepcja urbanistyczna miasta autorstwa Ignacego Tłoczka. Plan zakładał utworzenie nowych tras komunikacyjnych, odciążenie centrum, wyburzenie dzielnicy Chanajki, stworzenie osiedla mieszkaniowego i połączenie z nim unikatowych terenów zielonych wokół miasta nowymi nasadzeniami drzew. Niestety druga wojna światowa uniemożliwiła całościowe wprowadzenie tego planu w życie. W wyniku zniszczeń wojennych

zabudowa Białegostoku ucierpiała w 75%. Odbudowę miasta rozpoczęto od przywrócenia działalności zakładów włókienniczych. Było to uwarunkowane chęcią poprawienia, w jak najszybszym tempie, sytuacji ekonomicznej miasta.

Białystok jest miastem wielokulturowym. Od początku istnienia osiedlali się w nim przedstawiciele różnych etnosów i kultur: polskiego, litewskiego, białoruskiego, ukraińskiego, żydowskiego, tatarskiego, niemieckiego, co zaznacza się także w jego strukturze urbanistycznej. Z odmiennością etniczną mieszkańców Białegostoku wiązały się różnice religijne. Polacy oraz Litwini byli rzymskimi katolikami, Słowianie wschodni wyznawali prawosławie, Żydzi – judaizm, Tatarzy – islam, Niemcy byli wyznania ewangelickiego. Ta sytuacja znalazła odzwierciedlenie w zabudowie sakralnej miasta, w której obecne są świątynie wielu wyznań. W centrum Białegostoku można też odnaleźć pozostałości cmentarzy różnych wyznań – miejsca prac archeologicznych.

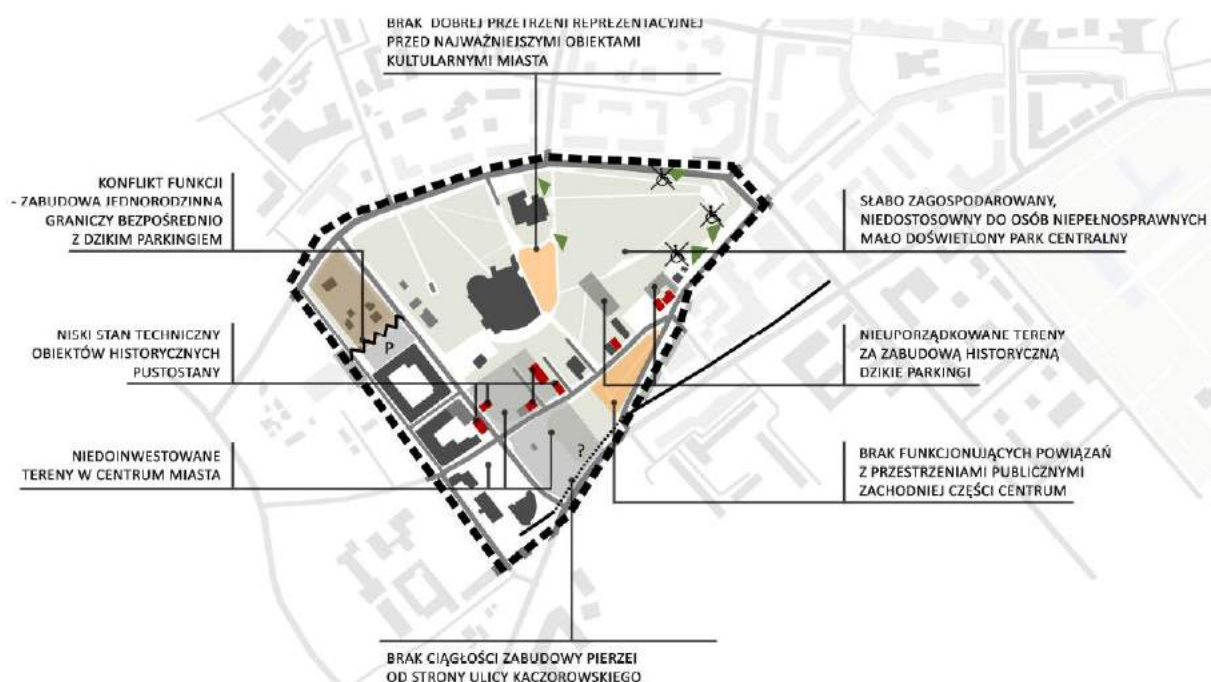
Warto także dodać, że zachodnia część dawnego centrum Białegostoku graniczyła z dzielnicą żydowską Chanajki. Miejsce to nie cieszyło się dobrą sławą – była to najbiedniejsza część miasta, zabudowana jedno- lub dwupiętrowymi budynkami murowanymi lub drewnianymi. W obiektach miały swoją siedzibę domy, sklepy i małe zakłady rzemieślnicze. Osiedle zostało niemal całkowicie zniszczone w czasie okupacji niemieckiej. Do dnia dzisiejszego ocalało niewiele domów, które są niestety w bardzo złej kondycji technicznej.

3. Wnioski z analiz

Teren projektowy znajduje się we wschodniej części centrum Białegostoku. Jego zagospodarowanie wiąże się z wieloma problemami do rozwiązania, alei stwarza szansę na przygotowanie kreatywnych projektów.

Podstawowym na danym terenie problemem funkcjonalno-przestrzennym wymagającym rozstrzygnięcia jest brak działających przestrzeni publicznych. Miejsce pamięci na Rynku Siennym nie jest powiązane z zachodnią częścią centrum, a główna oś założenia prowadzi w teren z nieuporządkowaną zielenią wysoką, która nie zachęca przechodnia do kontynuowania spaceru. Plac przed budynkami opery i teatru jest niedoinwestowany i nie podkreśla rangi mieszczących się w nich instytucji. Stanowi jedynie zbiór skrzyżowanych szlaków pieszych łączących różne części centrum. Zabudowa historyczna zlokalizowana wzdłuż ulicy Młynowej jest zaniedbana, jej stan techniczny jest zły, niektóre budynki są pustostanami.

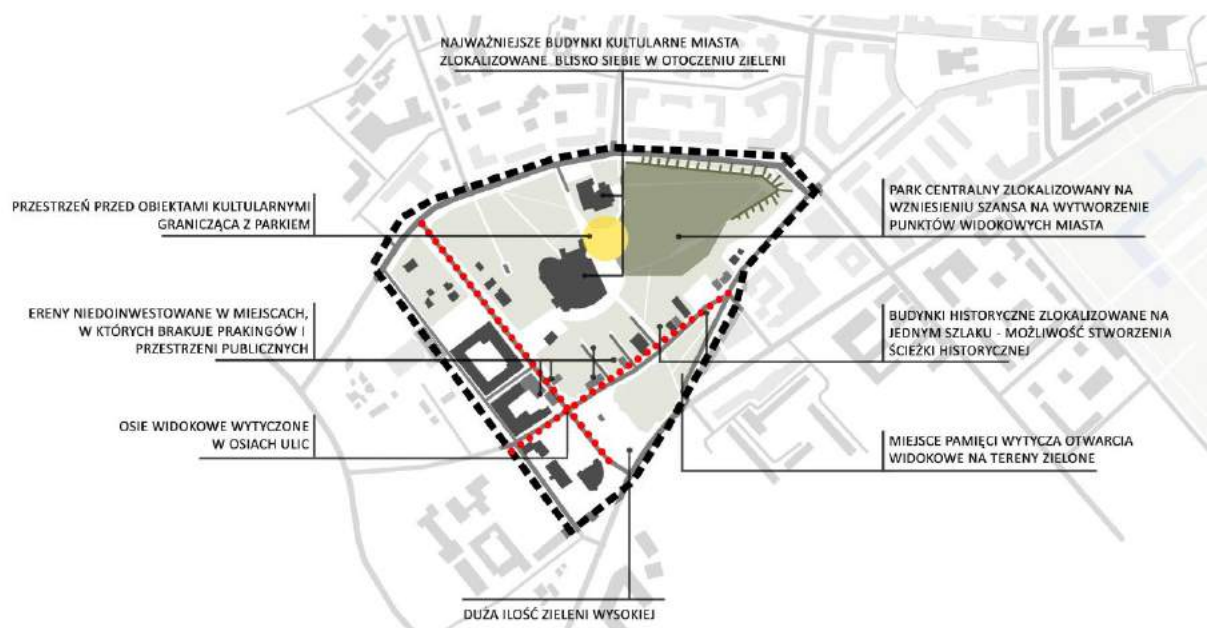
Ponadto tereny za tymi obiektami są niezagospodarowane i wykorzystywane jako dzikie parkingi. Park zlokalizowany na terenie projektowym nie jest powiązany z resztą centrum, a wejścia do niego od strony wschodniej znajdują się na skarpie i nie są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Do parku prowadzi tylko jedna, bardzo długa pochylnia, której nawierzchnia jest wyboista, wykonana z nieregularnej kostki brukowej, bez barierek i spoczników. Alejki parkowe są nieutwardzone bądź pokryte asfaltem, który jest w złym stanie technicznym (wybruszony od korzeni, popękany). W porze nocnej park to miejsce omijania, ponieważ nie ma tam wystarczającej ilości oświetlenia. Kolejnym problemem występującym na terenie projektowym jest funkcjonalny konflikt między zabudową mieszkaniową jednorodzinną a terenami zajmowanymi na dzikie parkingi. Domy mieszkalne graniczą bezpośrednio z miejscami postoju samochodów i w konsekwencji mieszkańcy nie mają zapewnionej odpowiedniej prywatności. Następny problem zdiagnozowany w terenie to brak ciągłości zabudowy od strony ulicy Ryszarda Kaczorowskiego. Ciąg budynków pięcio-, sześciokondygnacyjnych jest przerwany na odcinku między ulicami Świętej Anny i Rynkiem Siennym.

Schemat problemów występujących w terenie projektowym.

Rewitalizowany obszar charakteryzuje się też wieloma atutami. Najistotniejszy z nich stanowi lokalizacja. Śródmieście to dzielnica centralna, dzięki czemu teren jest bardzo dobrze skomunikowany z innymi częściami miasta, zarówno za pośrednictwem dróg kołowych, rowerowych, jak i pieszych. Wokół terenu znajdują się liczne przystanki komunikacji miejskiej,

które są rozlokowane równomiernie z jego każdej strony. Na obszarze projektowym są usytuowane dwa istotne w skali lokalnej obiekty kulturowe – opera oraz teatr. Najbliższe otoczenie tych obiektów stanowią park i plac, czyli miejsca przyjazne pieszym i wolne od ruchu samochodowego. Pod względem kompozycyjnym ulica Młynowa łączy się z ulicą Suraską, która jest jedną z ulic wytyczających główną przestrzeń publiczną miasta – Rynek Kościuszki. Stwarza to istotny ciąg osi widokowych w osiach tych ulic. Cały teren ponadto jest bardzo bogaty w tereny zielone. Obszar Parku Centralnego od strony wschodniej, czyli części ścisłego centrum, znajduje się na skarpie, co daje możliwość wyznaczenia nowych punktów widokowych w mieście. Dziedzictwo historyczne terenu, tzn. obiekty historyczne przy ulicy Młynowej są zlokalizowane w jednej linii, mają podobny charakter i genezę. Jest to szansa na wytyczenie w tym miejscu ścieżki historycznej, która będzie przybliżyła jego dzieje i przyciągnie ruch turystyczny. Tereny niezagospodarowane lub niedoinwestowane na danym obszarze stanowią rezerwę przestrzenną pod zabezpieczenie brakujących funkcji i infrastruktury technicznej (parkingów).

Schemat zalet występujących w terenie projektowym.

4. Koncepcja urbanistyczna

4.1. Stan istniejący

Rewitalizowanym obszarem jest teren wokół wschodniej część ulicy Młynowej, który sąsiaduje z głównymi obszarami śródmiejskimi w Białymstoku. Rejon obejmuje Park Centralny, budynki kulturalne – Opery i Filharmonii Podlaskiej i Białostockiego Teatru Lalek, cerkiew

prawosławną Św. Marii Magdaleny na wzgórzu, budynki mieszkalne jedno- i wielorodzinne przy ulicy Kijowskiej oraz budynki administracyjne i usługowe przy ulicy Św. Anny. Stronę północną ulicy Młynowej zajmują budynki historyczne mieszkalne, które obecnie znajdują się w złym stanie technicznym, a po strony południowej zlokalizowane jest nowopowstałe miejsce pamięci, założone na miejscu byłego XVIII-wiecznego cmentarza ewangelickiego, tereny zieleni wysokiej oraz mały punkt usługowy – kwaciarnia.

Od północy i południa obszar graniczy z zabudową mieszkaniową wielorodzinną, od zachodu – z zabudową usługową (są to głównie budynki administracyjne), a od wschodu – z Placem Niezależnego Zrzeszenia Studentów, który sąsiaduje z Rynkiem Kościuszki – główną przestrzenią publiczną miasta. Ulica Młynowa za pośrednictwem ulicy Józefa Marjańskiego łączy się z ulicą Suraską, jedną z dwóch ulic wytyczających główny plac miejski, znajduje się więc na istotniej dla miasta osi.

4.2. Stan projektowany

Zgodnie z powyższymi założeniami projekt ma przywrócić życie danemu obszarowi oraz nadać mu nową jakość. Program rewitalizacji obejmuje sześć głównych płaszczyzn działania o różnym charakterze i znaczeniu. Są to:

- Białostocka Szkoła Sztuki – budowa nowej uczelni wyższej o profilu artystycznym, zespół zlokalizowany na terenach niezagospodarowanych, przy skrzyżowaniu ulic Młynowej i Św. Anny.
- wielofunkcyjny plac artystyczny przy operze – zagospodarowanie placu wytyczonego przez budynki opery i teatru oraz ścianę parku, umożliwiające wykorzystywanie przestrzeni w różny sposób – miejsce wystaw, koncertów, targów, pikników i innych wydarzeń kulturalnych.
- Odnowiony Park Centralny – poprawa jakości i dostępności parku miejskiego z dodaniem nowych połączeń pieszych i rowerowych, a także z uzupełnieniem o nowe funkcje.
- Wejście na Wydział Architektury Politechniki Białostockiej od ulicy Kijowskiej – uporządkowanie terenu „dzikiego parkingu” w celu zapewnienia reprezentacyjnego dojścia do budynku uczelni i połączenia go z resztą centrum.

- Plac przy skrzyżowaniu ulicy Kijowskiej i Młynowej – przestrzeń rozpoczynająca szlak architektury drewnianej w Białymstoku ze zmodernizowanym obiektem historycznym, nowym przystankiem autobusowym i stacją rowerów miejskich.
- Ścieżka Sztuki – element spajający powyższe działania, szlak wytyczony przy pomocy małej architektury i instalacji artystycznych.

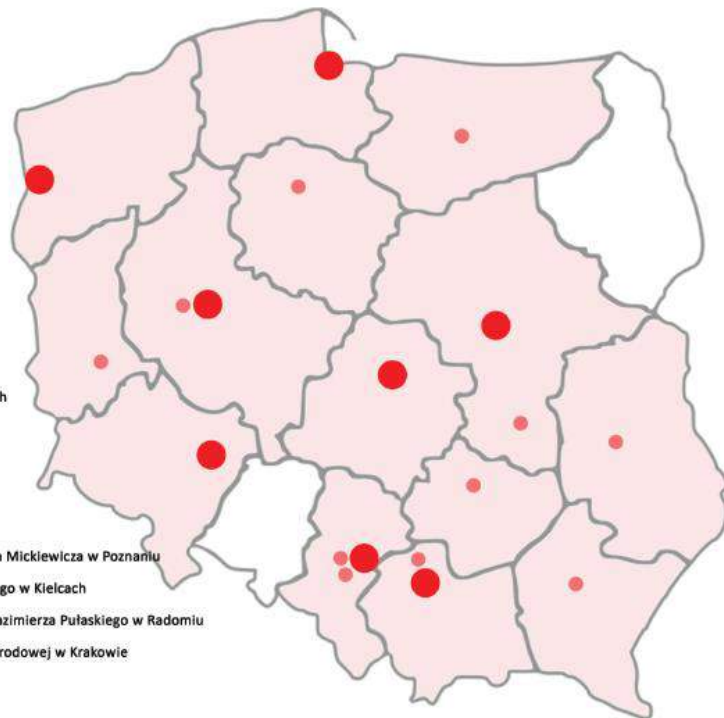
Najważniejszym założeniem proponowanej koncepcji jest budowa uczelni sztuk pięknych. Województwo podlaskie jest jednym z dwóch w kraju, które nie posiada uczelni lub wydziału tego typu. Należy przy tym dodać, że najbliższa szkoła wyższa sztuk pięknych mieści się w Warszawie. Absolwenci szkół średnich plastycznych z miasta i regionu, chcąc kształcić się w tym kierunku, są zmuszeni opuścić Białystok. Projekt artystycznej uczelni wyższej może pomóc zachęcić młodych ludzi do pozostania w mieście, i w konsekwencji zatrzymać w nim społeczność w wieku produkcyjnym, która najbardziej wpływa na rozwój ekonomiczny miasta. Na granicy rewitalizowanego terenu jest usytuowany Wydział Architektury Politechniki Białostockiej oraz przy Placu Niezależnego Zrzeszenia Studentów znajdują się budynki Uniwersytetu w Białymstoku. I obszar będący przedmiotem projektu ma szansę stać się nowym akademickim kulturalno-artystycznym centrum miasta.

POLSKIE UCZELNIE SZTUK PIĘKNYCH

Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu
 Akademia Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie
 Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie
 Akademia Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi
 Akademia Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu
 Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku
 Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach
 Akademia Sztuki w Szczecinie

WYDZIAŁY SZTUK PŁASTYCZNYCH

Wydział Artystyczny w Cieszynie Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach
 Wydział Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu
 Wydział Sztuki Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie
 Wydział Artystyczny Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej
 Wydział Artystyczny Uniwersytetu Zielonogórskiego
 Wydział Pedagogiczno-Artystyczny w Kaliszu Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
 Wydział Pedagogiczny i Artystyczny Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach
 Wydział Sztuki Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu
 Wydział Sztuki Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie
 Wydział Sztuki Uniwersytetu Rzeszowskiego
 Wydział Sztuki Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie

Budynki zespołu Białostockiej Szkoły Sztuki zlokalizowane będą przy skrzyżowaniu ulicy Młynowej i ulicy Św. Anny. Zagęści to tkankę miejską i pomoże zachować ciągłość pierzei od

strony ulicy Ryszarda Kaczorowskiego. Dziedziniec uczelni stworzy też nowe połączenie w miejskiej siatce przestrzeni publicznych i włączy do niej miejsce pamięci przy Rynku Siennym.

Kolejnym istotnym działaniem rewitalizacyjnym będzie zagospodarowanie placu przy budynkach opery i teatru. Obecnie przez teren placu prowadzą dwa ciągi piesze i plac jest wykorzystywany jedynie w celu dojścia do obiektów znajdujących się przy nim. Koncepcja zakłada stworzenie w tym miejscu wielofunkcyjnego skweru o charakterze artystycznym, który będzie interesującym i otwartym na różne inicjatywy punktem w tkance miasta. W zależności od potrzeby plac może być wykorzystany jako przestrzeń wystawiennicza, miejsce targów i pikników miejskich, w porze letniej mogą się tu odbywać przedstawienia, koncerty i pokazy filmowe. Planowany jest także wzrost funkcjonalności placu w zakresie codziennego użytkowania, co powinien zapewnić nowy układ ciągów pieszych, które mają jednoznacznie kierować na wejścia głównych budynków – opery i teatru oraz łączyć plac z sąsiadującym terenem zielonym.

Park Centralny również zostanie poddany odnowie. Obecnie na jego terenie występują ciągi piesze o nawierzchni złej jakości, są one niedoświetlone. Projekt zakłada rozszerzenie programu funkcjonalnego parku o duży dwupoziomowy plac zabaw oraz tereny piknikowe. Plac zabaw będzie ulokowany w południowo-wschodniej części parku, niedaleko wejścia od strony ulicy Młynowej. Ukształtowanie terenu w tym miejscu tworzy łagodną skarpę o wysokości dwóch metrów, która pozwala na zaplanowanie dwóch poziomów placu zabaw połączonych ze sobą zjeżdżalnią. Na wyższy poziom można się będzie dostać przy pomocy schodów usytuowanych w centralnej części placu oraz ścieżką ulokowaną od wschodu za skarpą. Tereny piknikowe będą rozmieszczone po południowo-zachodniej stronie parku i połączone od północy z placem przy operze, a od południa z istniejącą przestrzenią Street Food Młynowa – miejscem skupiającym mobilne punkty gastronomiczne z ogródkami na świeżym powietrzu.

Następnym punktem programu ożywienia będzie rewitalizacja przestrzeni przy Wydziale Architektury Politechniki Białostockiej od strony ulicy Kijowskiej. Po wybudowaniu obiektów mieszkaniowych wielorodzinnych powstał w tym miejscu dziki parking i wejście do uczelni z tej strony bardzo straciło na atrakcyjności. Odnowa obejmuje uporządkowanie tego miejsca, wydzielenie miejsc parkingowych, ciągów komunikacji pieszej i zieleni urządzonej.

Kolejnym zaplanowanym działaniem, ożywiającym dany teren, będzie utworzenie przestrzeni publicznej przy skrzyżowaniu ulicy Młynowej z Kijowską. Główne miejsce na

skwerze będzie zajmował zmodernizowany obiekt historyczny, który pomieści punkt informacji o białostockich turystycznych szlakach tematycznych i stałą wystawę dotyczącą architektury drewnianej na Podlasiu. Przestrzeń przed budynkiem będzie początkowym etapem ścieżki historycznej, która poprowadzi wzdłuż ulicy Młynowej i połączy wszystkie obiekty historyczne dawnej dzielnicy Chanajki w Białymstoku. Rewitalizacja obszaru zakłada poprawę stanu technicznego elewacji w tych obiektach i umieszczenie opisów zabytków wzdłuż trasy pieszej w pobliżu budynków. Na zagospodarowanym placu, znajdującym się naprzeciwko wejścia do nowego budynku uczelni sztuki, usytuowany zostanie również nowy przystanek autobusowy oraz stacja rowerów miejskich przeznaczona dla nowych użytkowników przestrzeni – studentów akademii artystycznej.

Ostatnim działaniem rewitalizacyjnym, które stanie się swoistym łącznikiem między wszystkimi poprzednimi przedsięwzięciami, będzie utworzenie Szlaku Sztuki. Przewiduje się, że będzie on stanowił ciąg w terenie, wyznaczony przez elementy małej architektury i meble miejskie wykonane z drewna. Wybrany materiał, czyli drewno nawiązuje do przeszłości danej dzielnicy i jako naturalny surowiec dobrze dopasuje się do bogatej w zieleń części miasta. Punktem inauguracyjnym szlaku będzie szkoła sztuki, a na samej ścieżce są planowane przejścia utworzone z drewnianych ram oraz punktowe instalacje artystyczne rozmieszczone wzdłuż całej trasy. Ramy będą elementem stałym szlaku, ale ich wypełnienie będzie zmieniane przez studentów i lokalnych artystów, które będą mogli prezentować swoje prace białostoczanom oraz turystom i tym samym na nowo uatrakcyjnić przestrzeń.

5. Architektura – Białostocka Szkoła Sztuki

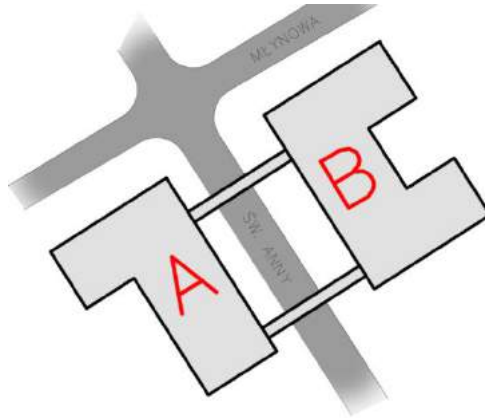
5.1. Przedmiot i zakres opracowania

Przedmiotem opracowania jest projekt koncepcyjny zespołu budynków przeznaczonych na siedzibę wyższej szkoły sztuk pięknych z funkcjami towarzyszącymi na kondygnacjach parterowych. Budynki są zlokalizowane w Białymstoku, w dzielnicy Centrum, na skrzyżowaniu ulicy Młynowej z ulicą Św. Anny.

5.2. Informacje ogólne

Zespół budynków szkoły składa się z dwóch obiektów (budynek A i budynek B), połączonych ze sobą dwoma łącznikami, które przebiegają nad ulicą Świętej Anny i łączą budynki na poziomie drugiego i trzeciego piętra. Poziom 0.00m jest ustalony dla całego

kompleksu na wysokości 147,4m n.p.m.– odpowiada poziomowi wykończonej posadzki parteru.

Gmach A liczy cztery pełne kondygnacje nadziemne. Znajdą się tu pomieszczenia przeznaczone na cele typowo szkolne (sale dydaktyczne, gabinety, pracownie) oraz małe punkty usługowe (sklepek, ksero i punkt gastronomiczny). Jedna dodatkowa kondygnacja podziemna pomieści parking i pomieszczenia techniczne.

Gmach B również liczy cztery kondygnacje, lecz czwarta kondygnacja jest niepełna, gdyż zawiera taras. Na parterze i pierwszym piętrze mieszczą się pomieszczenia administracyjne i przestrzenie wystawiennicze, a na wyższych kondygnacjach znajdują się pomieszczenia pełniące funkcje szkolne. Budynek ma też kondygnację podziemną, na której umieszczony jest parking, pomieszczenia techniczne i magazynowe.

- liczba kondygnacji nadziemnych: 4
- liczba kondygnacji podziemnych: 1
- powierzchnia zabudowy: 2 875, 84 m²
- powierzchnia całkowita: 11 473,72 m²
- powierzchnia użytkowa: m²
- powierzchnia techniczna: m²
- kubatura obiektu: 218 106,98 m³

5.3. Opis planu zagospodarowania terenu

powierzchnia całkowita działki: 3 769,63 m²

powierzchnia zabudowy: 2 875, 84 m²

powierzchnia utwardzone: 551,37 m²

powierzchnia biologicznie czynne: 342,48 m²

5.4. Opis projektowanego układu funkcjonalnego

Zespół szkoły sztuk plastycznych zajmuje dwa budynki (gmach A oraz gmach B), które są połączone ze sobą dwoma łącznikami. Gmach A ma charakter studencki, a gmach B jest budynkiem bardziej reprezentacyjnym, w którym realizowane są wszystkie funkcje przeznaczone również dla osób z zewnątrz.

W gmachu A na parterze znajduje się czytelnia wraz z pokojem nauki, sklep plastyczny, punkt ksero i mała kawiarenka. Pierwsze i drugie piętro mieszczą w sobie sale wykładowe, projektowe, pracownie komputerowe oraz mniejsze gabinety. Na poziomie pierwszym jest też dostępna duża aula o wysokości dwóch kondygnacji. Na trzecim, najwyższym piętrze znajduje się strefa pracowni oraz pomieszczenia techniczne.

Gmach B na poziomie zero i jeden mieści wszystkie funkcje, nastawione na kontakt szkoły ze światem zewnętrznym, tzn. reprezentacyjny hol wejściowy, sale wystawiennicze, pomieszczenia administracyjne, punkt informacyjny. Pozostałe poziomy przeznaczone są na potrzeby studentów. Na poziomie drugim znajdują się sale wykładowe i projektowe o różnych rozmiarach, a na poziomie trzecim – pracownie i pomieszczenia techniczne oraz część magazynowa stanowiąca zaplecze dla wszystkich pracowni. Dodatkowo z poziomu trzeciego jest przejście na taras z widokiem na ulicę Młynową i centrum Białegostoku.

Oba budynki łączą się na poziomie drugim i trzecim łącznikami, biegnącymi nad ulicą Św. Anny. Każde piętro obu gmachów jest zaopatrzone w pomieszczenia sanitarne, porządkowe i pokoje socjalne dla pracowników obiektu. W kondygnacjach podziemnych mieszczą się parkingi oraz pomieszczenia techniczne i magazynowe. W gmachu B przestrzeń magazynowa jest większa i znajduje się bezpośrednio pod salą wystaw.

5.5. Wykaz pomieszczeń

- Poziom +3:

BUDYNEK A - POZIOM +3

NR	NAZWA POMIESZCZENIA	POWIERZCHNIA
3.01	ZAPLECZE TECHNICZNE - WENTYLATORNIA	137.36 m ²
3.02	POM. MAGAZYNOWE	69.32 m ²
3.03	PRACOWNIA RZEŻBY	208.73 m ²
3.04	KOMUNIKACJA ZAPLECZA	17.21 m ²
3.05	KOMUNIKACJA	527.89 m ²
3.06	POKÓJ SOCJALNY	19.21 m ²
3.07	TOALETA SOCJALNA	3.19 m ²
3.08	GABINET PROFESORÓW	44.27 m ²
3.09	PRACOWNIA DRUKU 3D	79.87 m ²
3.10	MODELARNIA	96.77 m ²
3.11	PRZEDSIONEK TOALETY	11.29 m ²
3.12	TOALETA MĘSKA	21.44 m ²
3.13	TOALETA DAMSKA	18.49 m ²
3.14	PRZEDSIONEK TOALETY	12.51 m ²
3.15	TOALETA DLA NIEPEŁNOSPRAWNYCH	16.76 m ²

BUDYNEK B - POZIOM +3

NR	NAZWA POMIESZCZENIA	POWIERZCHNIA
3.16	PRACOWNIA MALARSTWA	135.68 m ²
3.17	KOMUNIKACJA	427.51 m ²
3.18	TOALETA DLA NIEPEŁNOSPRAWNYCH	9.68 m ²
3.19	PRACOWNIA RYSUNKU	87.00 m ²
3.20	PRZEDSIONEK TOALETY	9.68 m ²
3.21	TOALETA DAMSKA	23.39 m ²
3.22	PRACOWNIA SITODRUKU	54.82 m ²
3.23	SALA PROJEKTOWA	61.02 m ²
3.24	PRZEDSIONEK TOALETY	9.16 m ²
3.25	TOALETA MĘSKA	30.19 m ²
3.26	ZAPLECZE TECHNICZNE - WENTYLATORNIA	99.71 m ²
3.27	SALA PROJEKTOWA	79.00 m ²
3.28	SALA PROJEKTOWA	43.43 m ²
3.29	POMIESZCZENIE MAGAZYNOWE	88.36 m ²

- Poziom +2:

BUDYNEK B - POZIOM +2

NR	NAZWA POMIESZCZENIA	POWIERZCHNIA
2.18	SALA PROJEKTOWA	67.43 m ²
2.19	SALA WYKŁADOWA	132.15 m ²
2.20	SALA PROJEKTOWA	69.32 m ²
2.21	SALA PROJEKTOWA	37.81 m ²
2.22	KOMUNIKACJA	296.41 m ²
2.23	POMIESZCZENIE PORZĄDKOWE	9.66 m ²
2.24	TOALETA DLA NIEPEŁNOSPRAWNYCH	9.68 m ²
2.25	PRZEDSIONEK TOALETY	13.01 m ²
2.26	TOALETA DAMSKA	18.49 m ²
2.27	POKÓJ SOCJALNY	33.59 m ²
2.28	TOALETA SOCJALNA	5.00 m ²
2.29	SALA PROJEKTOWA	62.15 m ²
2.30	DUŻA SALA WYKŁADOWA	195.73 m ²
2.31	SALA PROJEKTOWA	52.79 m ²
2.32	SALA PROJEKTOWA	61.03 m ²
2.33	PRZEDSIONEK TOALETY	9.61 m ²
2.34	TOALETA MĘSKA	30.19 m ²
2.35	SALA PROJEKTOWA	78.83 m ²
2.36	LABORATORIUM KOMPUTEROWE	82.90 m ²
2.37	SALA PROJEKTOWA	88.36 m ²

BUDYNEK A - POZIOM +2

NR	NAZWA POMIESZCZENIA	POWIERZCHNIA
2.01	KOMUNIKACJA	389.58 m ²
2.02	SALA PROJEKTOWA	67.26 m ²
2.03	SALA PROJEKTOWA	66.48 m ²
2.04	POKÓJ SOCJALNY	19.21 m ²
2.05	TOALETA SOCJALNA	3.69 m ²
2.06	PRACOWNIA KOMPUTEROWA	44.27 m ²
2.07	SALA WYKŁADOWA	78.51 m ²
2.08	SALA WYKŁADOWA	93.54 m ²
2.09	PRZEDSIONEK TOALETY	11.29 m ²
2.10	TOALETA MĘSKA	21.44 m ²
2.11	TOALETA DAMSKA	18.48 m ²
2.12	PRZEDSIONEK TOALETY	12.50 m ²
2.13	TOALETA DLA NIEPEŁNOSPRAWNYCH	9.07 m ²
2.14	POMIESZCZENIE PORZĄDKOWE	10.28 m ²
2.15	GABINET	19.46 m ²
2.16	POKÓJ SOCJALNY	34.52 m ²
2.17	GABINET	21.30 m ²

- Poziom +1:

BUDYNEK A - POZIOM +1

NR	NAZWA POMIESZCZENIA	POWIERZCHNIA
1.01	AULA GŁÓWNA	230.24 m ²
1.02	KOMUNIKACJA	484.89 m ²
1.03	SALA PROJEKTOWA	67.26 m ²
1.04	SALA PROJEKTOWA	67.00 m ²
1.05	POKÓJ SOCJALNY	19.21 m ²
1.06	TOALETA SOCJALNA	3.69 m ²
1.07	PRACOWNIA KOMPUTEROWA	44.27 m ²
1.08	SALA WYKŁADOWA	78.51 m ²
1.09	SALA WYKŁADOWA	93.54 m ²
1.10	PRZEDSIONEK TOALETY	11.29 m ²
1.11	TOALETA MĘSKA	21.44 m ²
1.12	TOALETA DAMSKA	18.48 m ²
1.13	PRZEDSIONEK TOALETY	12.50 m ²
1.14	TOALETA DLA NIEPEŁNOSPRAWNYCH	9.07 m ²
1.15	POMIESZCZENIE PORZĄDKOWE	10.28 m ²
1.16	GABINET	19.46 m ²
1.17	POKÓJ SOCJALNY	34.52 m ²
1.18	GABINET	21.30 m ²
1.19	GABINET	19.10 m ²

BUDYNEK B - POZIOM +1

NR	NAZWA POMIESZCZENIA	POWIERZCHNIA
1.20	HOL KOMUNIKACYJNY	346.86 m ²
1.21	BIURO REKRUTACJI	33.31 m ²
1.22	DORADCA ZAWODOWY	23.39 m ²
1.23	BIURO KARIER	44.27 m ²
1.24	KSIĘGOWOŚĆ	67.23 m ²
1.25	PRZEDSIONEK TOALETY	5.43 m ²
1.26	TOALETA DAMSKA	7.39 m ²
1.27	TOALETA MĘSKA	12.43 m ²
1.28	PRZEDSIONEK TOALETY	5.41 m ²
1.29	POKÓJ SOCJALNY	9.40 m ²
1.30	TOALETA SOCJALNA	5.00 m ²
1.31	TOALETA DLA NIEPEŁNOSPRAWNYCH	7.38 m ²
1.32	GABINET REKTORA	62.15 m ²
1.33	SEKRETARIAT	52.79 m ²
1.34	REKRUTACJA	42.31 m ²
1.35	GABINET DZIEKANA	57.66 m ²
1.36	DZIEKANAT	38.56 m ²
1.37	POKÓJ SOCJALNY	43.43 m ²
1.38	SALA KONFERENCYJNA	88.36 m ²
1.39	SALA KONFERENCYJNA	78.83 m ²
1.40	TOALETA DLA NIEPEŁNOSPRAWNYCH	9.16 m ²
1.41	PRZEDSIONEK TOALETY	5.50 m ²
1.42	TOALETA DAMSKA	7.00 m ²
1.43	PRZEDSIONEK TOALETY	5.50 m ²
1.44	TOALETA MĘSKA	11.04 m ²

- Poziom 0:

BUDYNEK A - POZIOM 0

NR	NAZWA POMIESZCZENIA	POWIERZCHNIA
0.01	SKLEP PLASTYCZNY	71.19 m ²
0.02	PUNKT KSERO	43.63 m ²
0.03	HOL BOCZNY	115.29 m ²
0.04	HOL GŁÓWNY	120.37 m ²
0.05	SALA KONSUMPCYJNA - KAWIARNIA	91.96 m ²
0.06	TOALETA SOCJALNA	2.25 m ²
0.07	POKÓJ SOCJALNY	4.36 m ²
0.08	KOMUNIKACJA	7.63 m ²
0.09	TOALETA DLA NIEPEŁNOSPRAWNYCH	5.90 m ²
0.10	MAGAZYN	2.57 m ²
0.11	KUCHNIA	18.54 m ²
0.12	ZMYWALNIA	2.98 m ²
0.13	TOALETA SOCJALNA	4.35 m ²
0.14	POKÓJ SOCJALNY	26.27 m ²
0.15	POMIESZCZENIE PORZĄDKOWE	4.35 m ²
0.16	TOALETA DLA NIEPEŁNOSPRAWNYCH	6.16 m ²
0.17	PRZEDSIONEK TOALETY	9.99 m ²
0.18	TOALETA DAMSKA	14.78 m ²
0.19	TOALETA MĘSKA	18.28 m ²
0.20	PRZEDSIONEK TOALETY	11.39 m ²
0.21	CZYTELNIA	143.82 m ²
0.22	POKÓJ CICHEJ NAUKI	75.34 m ²
0.23	HOL GŁÓWNY	140.95 m ²
0.24	PORTIERNIA	19.52 m ²
0.25	ZAPLECZE	9.31 m ²
0.26	HOL WEJŚCIOWY	20.65 m ²

BUDYNEK B - POZIOM 0

	NAZWA POMIESZCZENIA	POWIERZCHNIA
0.27	HOL WEJŚCIOWY	460.22 m ²
0.28	INFORMACJA	31.20 m ²
0.29	SZATNIA	47.51 m ²
0.30	PRZEDSIONEK TOALETY	5.43 m ²
0.31	TOALETA DAMSKA	7.39 m ²
0.32	PRZEDSIONEK TOALETY	5.40 m ²
0.33	TOALETA MĘSKA	12.43 m ²
0.34	NATRYSK	0.00 m ²
0.35	TOALETA SOCJALNA	2.86 m ²
0.36	POKÓJ SOCJALNY	11.52 m ²
0.37	TOALETA DLA NIEPEŁNOSPRAWNYCH	7.38 m ²
0.38	HOL WEJŚCIOWY	80.50 m ²
0.39	SALA WYSTAW / SALA KONFERENCYJNA	365.83 m ²
0.40	PRZEDSIONEK TOALETY	3.47 m ²
0.41	TOALETA MĘSKA	2.85 m ²
0.42	TOALETA DAMSKA	1.77 m ²
0.43	PRZEDSIONEK TOALETY	3.47 m ²
0.44	POMIESZCZENIE PORZĄDKOWE	4.33 m ²
0.45	TOALETA DLA NIEPEŁNOSPRAWNYCH	7.29 m ²
0.46	KUCHNIA	30.01 m ²

- Poziom -1:

BUDYNEK A - POZIOM -1

NR	NAZWA POMIESZCZENIA	POWIERZCHNIA
-1.01	HALA GARAŻOWA	7.38 m ²
-1.02	POMIESZCZENIE PORZĄDKOWE	80.50 m ²
-1.03	PRZEDSIONEK PRZECIWPOŻAROWY	365.83 m ²
-1.04	MAGAZYN	3.47 m ²
-1.05	MAGAZYN	2.85 m ²
-1.06	POMIESZCZENIE TECHNICZNE	1.77 m ²
-1.07	POMIESZCZENIE TECHNICZNE	3.47 m ²
-1.08	PRZEDSIONEK PRZECIWPOŻAROWY	4.33 m ²

BUDYNEK B - POZIOM -1

NR	NAZWA POMIESZCZENIA	POWIERZCHNIA
-1.09	MAGAZYN	42.50 m ²
-1.10	POMIESZCZENIE TECHNICZNE	32.57 m ²
-1.11	MAGAZYN	82.20 m ²
-1.12	POMIESZCZENIE TECHNICZNE	42.46 m ²
-1.13	HALA GARAŻOWA	1142.64 m ²
-1.14	PRZEDSIONEK PRZECIWPOŻAROWY	12.92 m ²
-1.15	MAGAZYN	76.91 m ²
-1.16	PRZEDSIONEK PRZECIWPOŻAROWY	22.36 m ²
-1.17	MAGAZYN	36.91 m ²
-1.18	MAGAZYN	41.64 m ²
-1.19	MAGAZYN	41.64 m ²
-1.20	POMIESZCZENIE TECHNICZNE	41.22 m ²

5.6. Konstrukcja budynku

Ustrój budynku: szkieletowy

Układ konstrukcyjny: mieszany

Konstrukcję nośną budynku stanowi szkielet złożony ze ścian i słupów żelbetowych, na których opierają się stropy monolityczne żelbetowe. Przyjęty moduł konstrukcyjny to 30 cm, największy rozstaw osi, tzn. rozpiętość między podporami wynosi 8,70 m. Budynek ma układ mieszany, stropy opierają się dwukierunkowo. Ściany usztywniające są wykonane z żelbetu, co poprawia stateczność budynku. Budynek jest posadowiony na fundamentach bezpośrednich: stopach i ławach fundamentowych. Łączniki między gmachami A i B są wykonane jako kratownica przestrzenna i oparte są o konstrukcję główną budynku przegubowo. Rozpiętość łącznika wynosi 30,36 m. Zastosowane rozwiązanie konstrukcyjne

jest inspirowane budynkiem, w którym zastosowano łącznik o podobnej konstrukcji na rozpiętości ponad 62 m.

Źródło: https://architektura.muratorplus.pl/realizacje/brama-poznania-miedzy-nowym-starym_3799.html [dostęp 4.08.2020 r.].

5.7. Zieleń

Na działkach nie ma obecnie żadnych drzew, jedynie zieleń średnia i niska nieurządzona. Projekt zakłada dosadzenie drzew w części południowej od strony gmachu B oraz stworzenie dwóch ogrodów – jednego z tyłu gmachu A, a drugiego na części poziomu trzeciego budynku B – ogród będzie dostępny z pracowni malarstwa, drogi komunikacyjnej ogólnej i windy.

5.8. Dostępność dla osób niepełnosprawnych

Białostocka Szkoła Sztuki jest dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych. Każde wejście do budynków jest usytuowane na poziomie chodnika. Progi w drzwiach są obniżone i nie przekraczają wysokości 2 cm, drzwi są otwierane automatycznie, a nawierzchnie są gładkie i antypoślizgowe. Blisko wejść głównych znajdują się cztery miejsca parkingowe o wymiarach 5 x 3.60 m. Na każdym piętrze znajduje się winda i toaleta, wyposażone w udogodnienia dla osób niepełnosprawnych.

5.9. Zagadnienia przeciwpożarowe

- Podział na strefy pożarowe

Kondygnacje nadziemne budynków są zakwalifikowane do kategorii zagrożenia ludzi ZL I, a kondygnacje podziemne do kategorii PM.

- Ewakuacja

- długość przejścia ewakuacyjnego do wyjścia ewakuacyjnego nie przekracza 40 m,
- przejścia ewakuacyjne prowadzą przez nie więcej niż trzy pomieszczenia,
- szerokość przejścia ewakuacyjnego w pomieszczeniu wynosi nie mniej niż 90 cm,
- szerokość drzwi na drodze ewakuacyjnej wynosi 90 cm w świetle ościeżnicy, wysokość – 200 cm w świetle ościeżnicy,
- wymiary drogi ewakuacyjnej: szerokość od 2 m do 3,50 m , wysokość 3 m,
- szerokość korytarza zaplecza gastronomicznego: 1,50 m,
- szerokość ostatnich drzwi na drodze ewakuacyjnej z klatki schodowej: 1,25 m,
- szerokości biegów klatki schodowej wynoszą 1,25 m,
- szerokość spoczników klatki schodowej ma co najmniej 1,7 m,
- ilość stopni w jednym biegu: 8-13.

Budynek A oraz B są zaopatrzone w dwie ewakuacyjne klatki schodowe, które są obudowane i oddymiane. Drzwi na poziomie parteru są otwierane automatycznie. Ewakuacja z klatki odbywa się do holi wejściowych, które są oddzielne dla każdej klatki schodowej, obudowane oraz oddzielone od pozostałych dróg poziomych komunikacji ogólnej, wysokość holu wynosi 3,50 m. Z poziomu garaży podziemnych ewakuacja odbywa się klatkami schodowymi lub wyjazdami z garaży. Każda duża sala wykładowa ma dwa wyjścia oddalone od siebie o więcej niż 5 m.

- Drogi pożarowe

Funkcję drogi pożarowej spełnia ulica Św. Anny i ulica Młynowa. Krawędź budynku A jest oddalona od ulicy św. Anny o 7,35 m, a od ulicy Młynowej o 9,90 m. Krawędź budynku B jest oddalona od ulicy Św. Anny o 11,85 m, a od ulicy Młynowej o 8,70 m. Między drogą i ścianą budynku na całej jej długości nie występują stałe elementy zagospodarowania terenu, a wysokość zieleni nie przekracza 3 m.

IV. PODSUMOWANIE

Tereny śródmiejskie są najistotniejszymi przestrzeniami w tkance miejskiej, dlatego dbałość o ich prawidłowe funkcjonowanie jest nader ważnym zadaniem. Rewitalizacja tych obszarów wpływa znacząco na zmianę oblicza całego miasta i może się przyczynić do zwiększenia jego znaczenia w regionie.

Ulica Młynowa w Białymstoku jest obszarem o bardzo dużym potencjale. Zaproponowany program jej rewitalizacji zakłada działania o różnej skali i charakterze, które łączy jeden wspólny mianownik – sztuka. Projekt stara się wprowadzić elementy artystyczne w odnawiany obszar miejski w taki sposób, aby komponowały się one z już istniejącymi teatrem i operą oraz tworzyły wraz z nimi nową, pełną życia kulturalną część dzielnicy Centrum.

Najważniejszą składową projektu rewitalizacji jest Białostocka Szkoła Sztuki. Uczelnia wyższa jest dużą inwestycją, która może znacząco wpłynąć na przeobrażenie tego miejsca. Wprowadzi ona przede wszystkim do odnawianej przestrzeni nowych użytkowników – studentów, którzy jako młodzi i kreatywni ludzie swoimi działaniami będą zmieniać swoje otoczenie. Inne przewidywane w projekcie działania, tzn. rewitalizacja placu przy operze, skweru przy skrzyżowaniu ul. Kijowskiej z ul. Młynową oraz odnowa Parku Centralnego mają na celu poprawę jakości istniejących struktur i takie ich przekształcenie, aby przechodzień był nimi zainteresowany i zatrzymywał się przy nich. Założenia planu odnowienia ul. Młynowej uwzględniają także zmiany ukierunkowane na czytelne połączenie wszystkich przestrzeni w jeden sprawnie funkcjonujący zespół. W projekcie taką funkcję spajającą pozostałe elementy pełni ścieżka sztuki, która nie tylko je integruje, ale i wprowadza sztukę w przestrzeń miejską.

V. BIBLIOGRAFIA

Książki:

- Dobroński Adam, *Białystok historia miasta*, Białystok 1998, ISBN 83-907103-5-8.
- Lorens Piotr, Martyniuk-Pęczek Justyna, *Wybrane zagadnienia rewitalizacji miast*, Gdańsk 2009, ISBN 978-83-89649-26-3.
- Sawicki Piotr, *Białystok moje miasto*, Białystok 1986, ISBN 83-03-00489-1.
- Wilk Henryk, *Białystok*, Warszawa: Wydział Kultury Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Białymstoku, 1972.

Artykuły:

- Kaźmierczak Jarosław, *Rewitalizacja terenów przemysłowych a kształtowanie przestrzeni publicznej w centrum miasta na przykładzie dzielnicy Lyon Confluence*, (w: https://www.researchgate.net/publication/264693873_Rewitalizacja_terenow_poprzemyslowych_a_czytelność_przestrzeni_publicznej_w_centrach_współczesnych_miast_europejskich_Analiza_na_przykładzie_Manchesteru_i_Lyonu, dostęp 17.02.2020r.).
- Kołakowski Marcin, *Wsiąść do pociągu, ale jakiego?*, (w: <http://eprints.lincoln.ac.uk/id/eprint/18068/1/Folkestone.pdf>, dostęp 21.03.2020 r.).
- Miśkowiec Magdalena, *Przemiany terenów przemysłowych w miejscach dziedzictwa przemysłu włókienniczego na przykładzie Manchesteru, Lyonu i Łodzi*, (w: <https://prace.kgp.up.krakow.pl/article/view/3301/2915>, dostęp: 17.03.2020 r.).
- Nowotarski Jakub, *O bezpieczeństwie pieszych we Wrocławiu*, (w: https://www.akcjamiasto.org/wp-content/uploads/2017/04/Bezpiecze%C5%84stwo_piesznych.pdf, dostęp 24.03.2020 r.).
- Rembarz Gabriela, *Rewitalizacja Berlina i Lipska jako źródło inspiracji dla polskich praktyk rewitalizacyjnych* (w: *Wybrane zagadnienia rewitalizacji miast w kontekście przemian społeczno-gospodarczych*, Biuletyn PAN Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, Warszawa 2016, s. 26-65).
- Sawicka Iga, *Analiza metod rewitalizacji w niemieckim mieście Lipsk i możliwość zaadaptowania ich na grunt miasta Gniezna*, (w: <http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-326ab5b8-6201-49ce-af9f-9877a2384111>, dostęp: 4.03.2020 r.).

- Skalski Krzysztof, *Rewitalizacja we Francji – zarządzanie przekształceniami obszarów kryzysowych miast*, Instytut Rozwoju Miast, Kraków 2009.

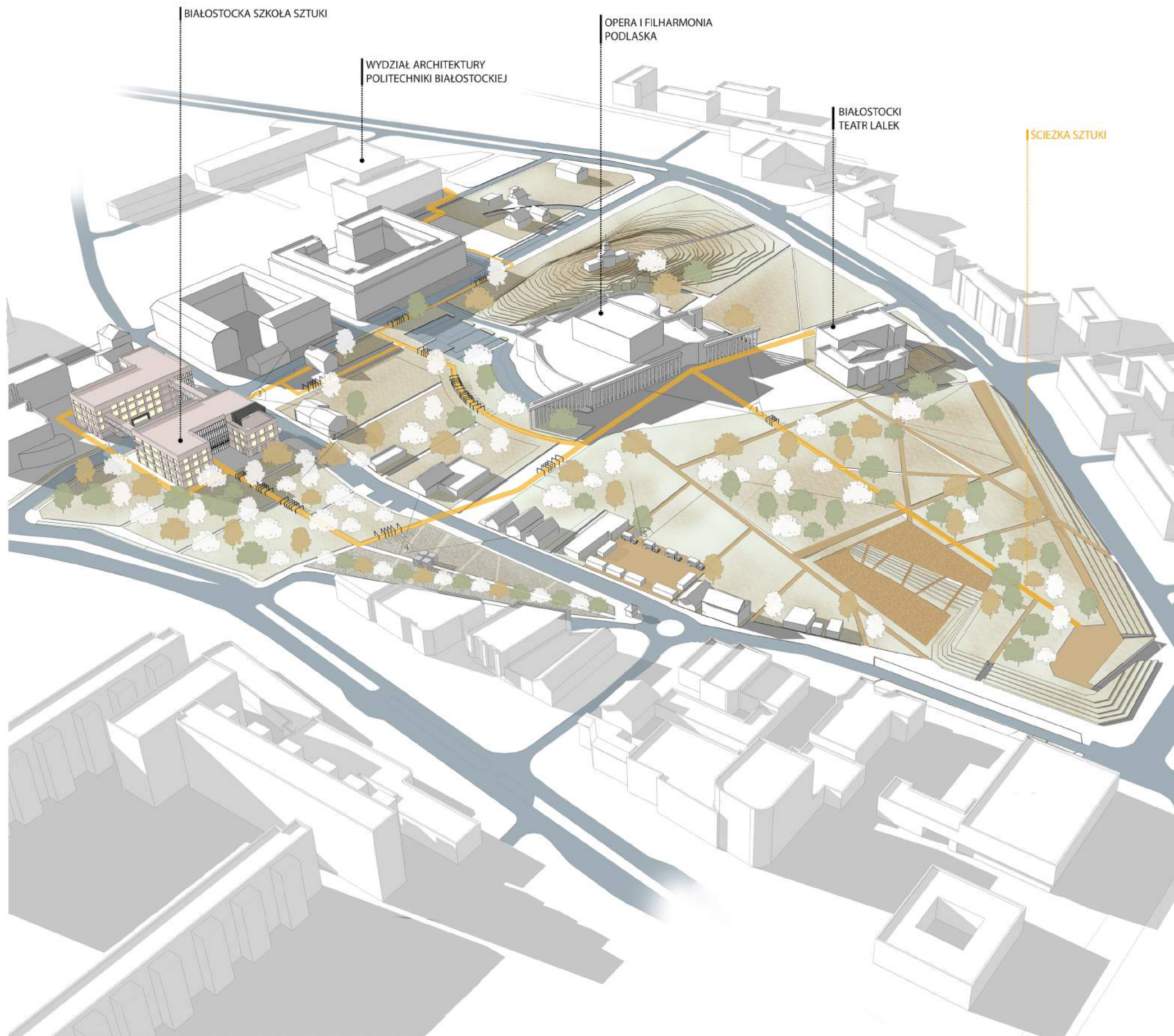
Dokumenty:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, uchwalone uchwałą Nr XII/165/19 Rady Miasta Białystok z dnia 18 czerwca 2019 r.
- Uchwała nr XLIX/747/18 Rady Miasta Białystok z dnia 23 kwietnia 2018 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części osiedla Centrum (rejon ulic Kalinowskiego, Młynowej i Mazowieckiej) w Białymstoku.
- Uchwała NR XXVI/417/16 Rady Miasta Białystok z dnia 24 października 2016 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części osiedli Centrum i Przydworcowe w Białymstoku (rejon ul. Młynowej i Cieszyńskiej) – etap I.
- Uchwała Nr XLVII/613/2001 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 28 grudnia 2001 r. w sprawie zmiany miejscowego planu szczegółowego zagospodarowania przestrzennego śródmieścia Białegostoku (centrum).
- Uchwała NR XXXIV/560/17 Rady Miasta Białystok z dnia 24 kwietnia 2017 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części osiedla Centrum w Białymstoku (rejon ul. Sienny Rynek i Św. Anny) – etap I.
- Uchwała Nr 735/XXIX/2017 Rady Miasta Lublin z dnia 27 kwietnia 2017 r. w sprawie Programu Rewitalizacji dla Lublina na lata 2017-2023.

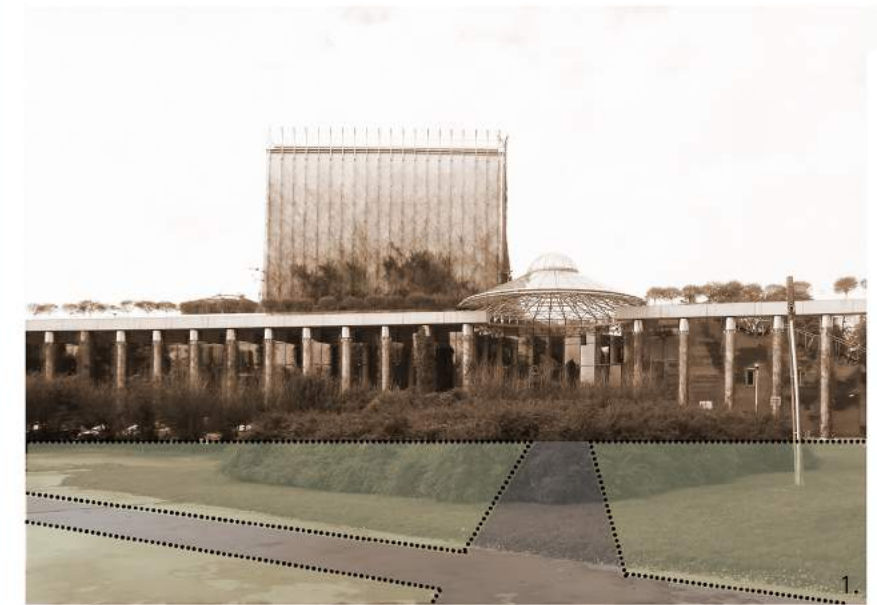
Strony internetowe:

- <https://pl.wikipedia.org/wiki/Lipsk> [dostęp: 2.03.2020 r.]
- <https://www.nalepkaekologiczna.pl/strefy-ekologiczne-lyon/> [dostęp: 7.03.2020 r.]
- <https://www.teraz-srodowisko.pl/aktualnosci/Miasto-zrewitalizowane-miasto-nowoczesne-2675.html> [dostęp: 14.03.2020 r.]
- <https://www.akcjamiasto.org/> [dostęp: 20.03.2020 r.]
- https://pl.wikipedia.org/wiki/Gospodarka_spo%C5%82eczna [dostęp: 24.04.2020r.]

OŻYWIANIE CENTRÓW MIAST.
REWITALIZACJA ULICY MŁYNOWEJ W BIAŁYMSTOKU

LOKALIZACJA MIASTA BIAŁYSTOK W SKALI KRAJU I WOJEWÓDZTWA

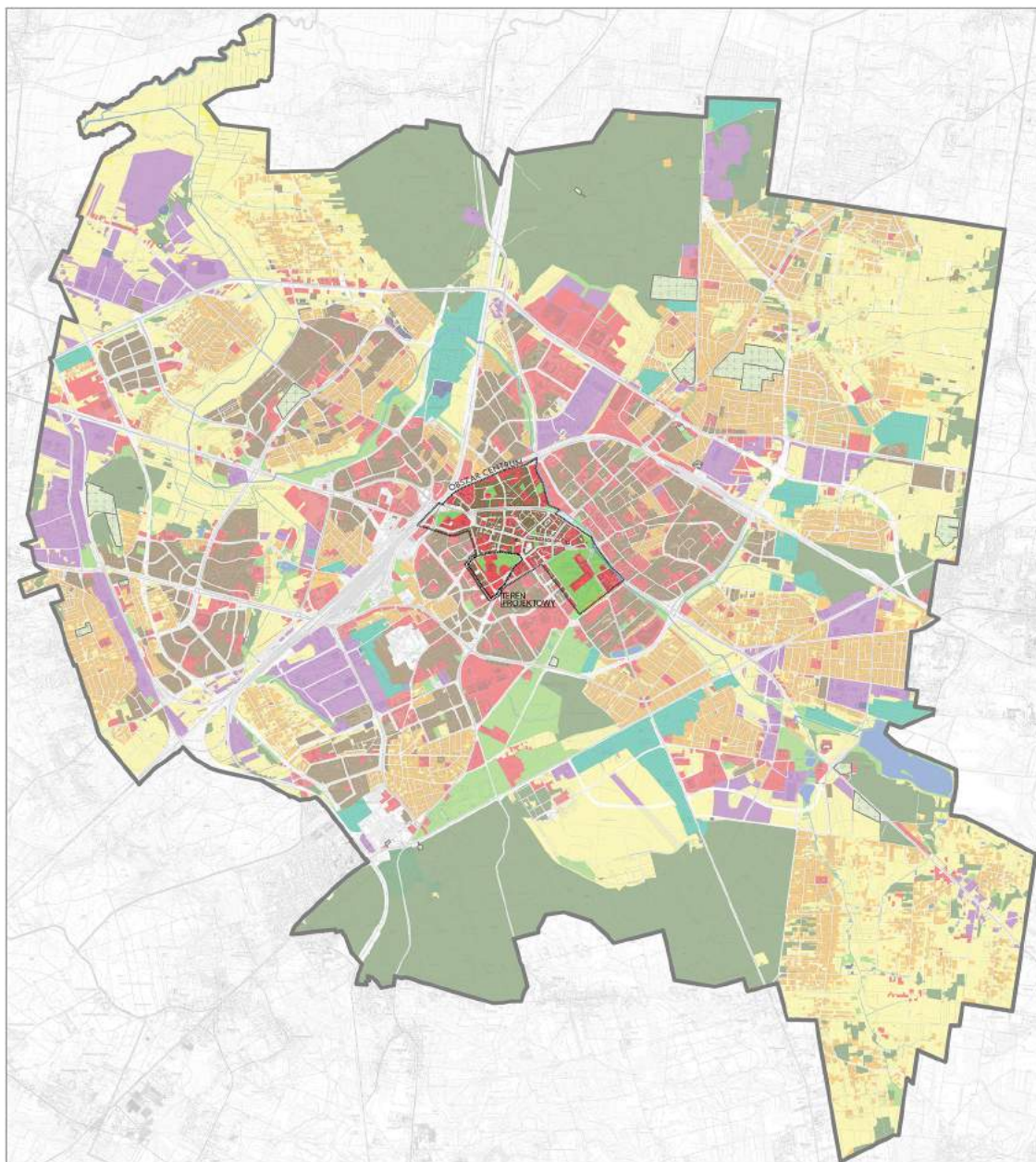

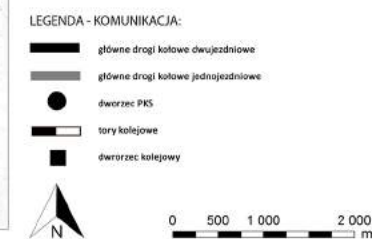
ZDJĘCIA TRENU PROJEKTOWEGO
 1. WIDOK NA PLAC PRZED OPERĄ
 2. WIDOK NA SKRZYŻOWANIE ULICY MŁYNOWEJ I ŚWĘTEJ ANNY
 3. WIDOK NA SKWER PRZY SKRZYŻOWANIU ULICY MŁYNOWEJ Z KJOWSKĄ
 4. WIDOK NA PÓLNOCNĄ STRONĘ ULICY MŁYNOWEJ
 5. WIDOK NA WEJŚCIE DO PARKU CENTRALNEGO OD ULICY MŁYNOWEJ

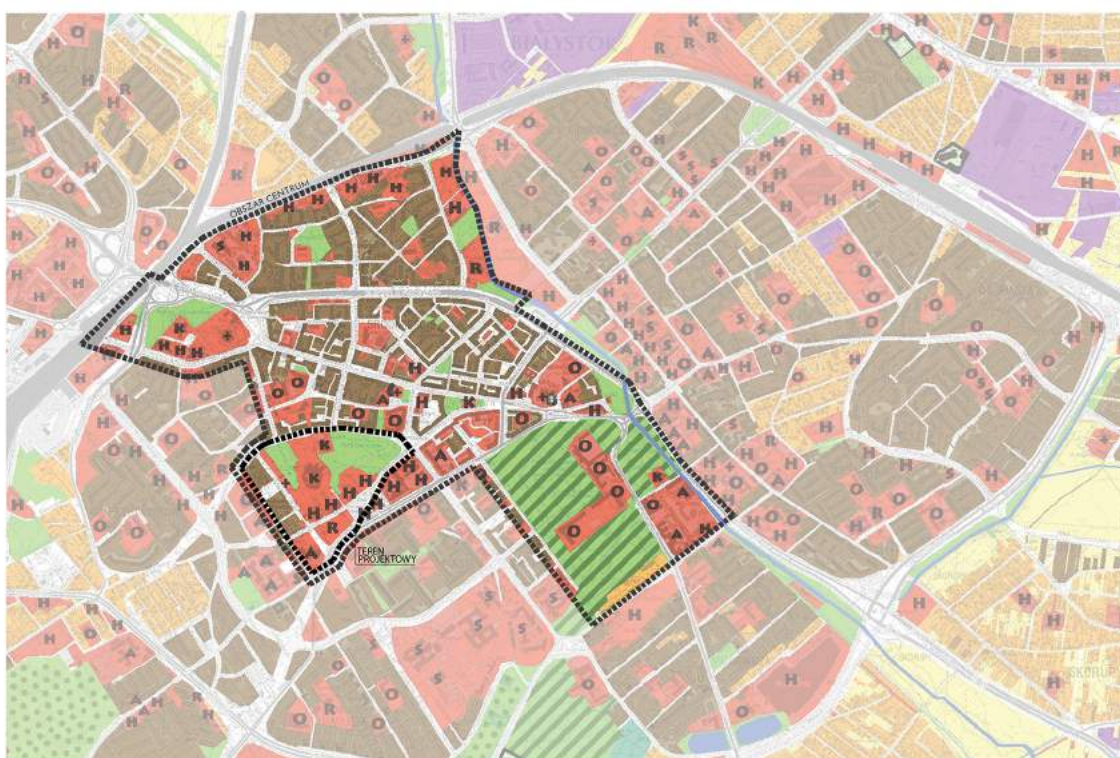
LOKALIZACJA CENTRUM W SKALI MIASTA ORAZ ULICY MŁYNOWEJ W SKALI CENTRUM

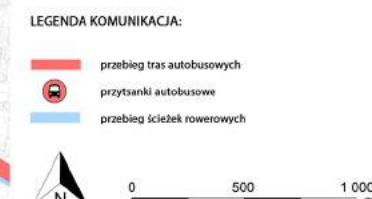
ANALIZA STRUKTURY FUNKCJONALNEJ MIASTA, SKALA 1:35 000

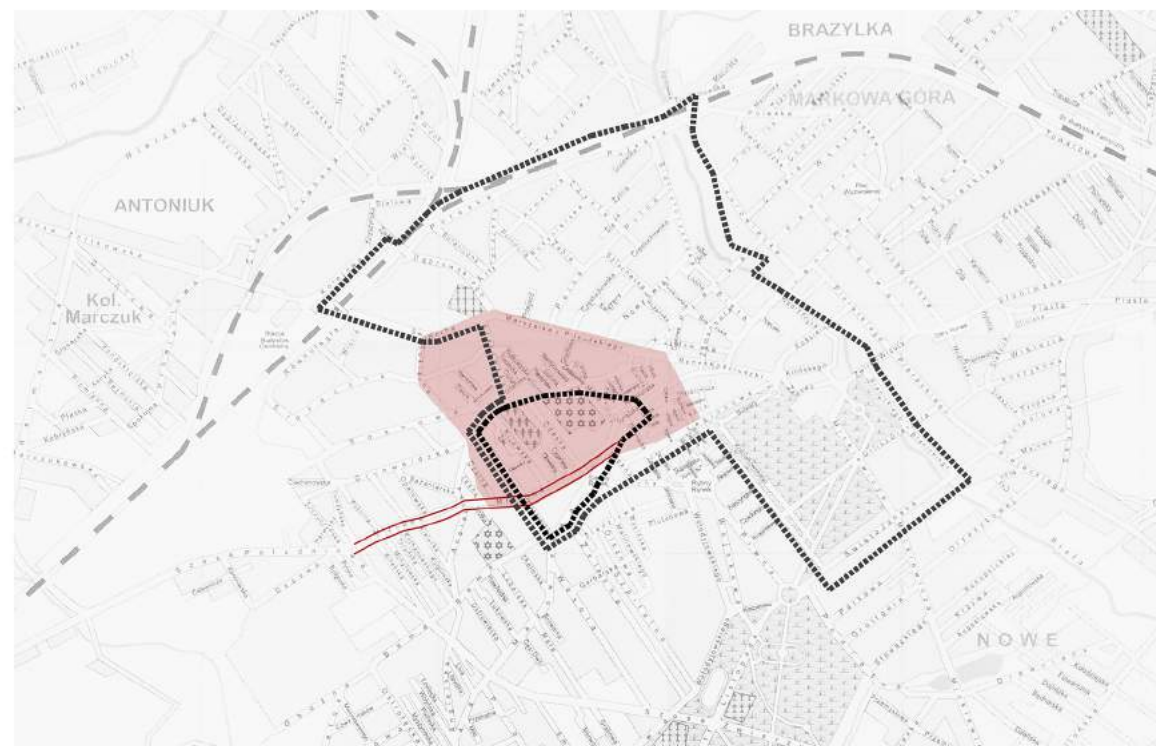
ANALIZA STRUKTURY KOMUNIKACYJNEJ MIASTA, SKALA 1:35 000

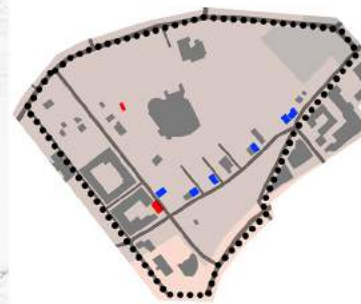
ANALIZA STRUKTURY FUNKCJONALNEJ CENTRUM, SKALA 1:10 000

ANALIZA STRUKTURY KOMUNIKACYJNEJ CENTRUM, SKALA 1:10 000

PLAN MIASTA BIAŁYSTOK Z 1938 ROKU, LOKALIZACJA DZIELICY CHAJANKI

SCHEMAT - DZIEDZICTWO KULTUROWE

CHAJANKI - dawna dzielnica żydowska Białegostoku - najbiedniejsza część miasta. Osiedle powstało w XVIII wieku i rozwijało się do czasów okupacji niemieckiej. Po wojnach znaczna część zabudowy dzielnicy została zniszczona. Osiedle graniczyło od wschodu z centrum Białegostoku.

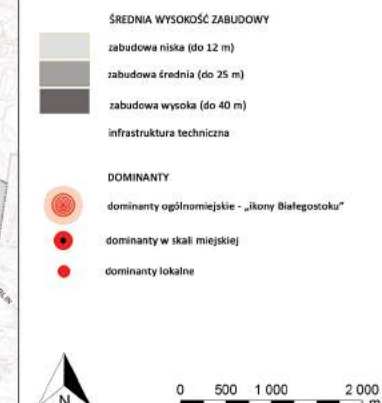
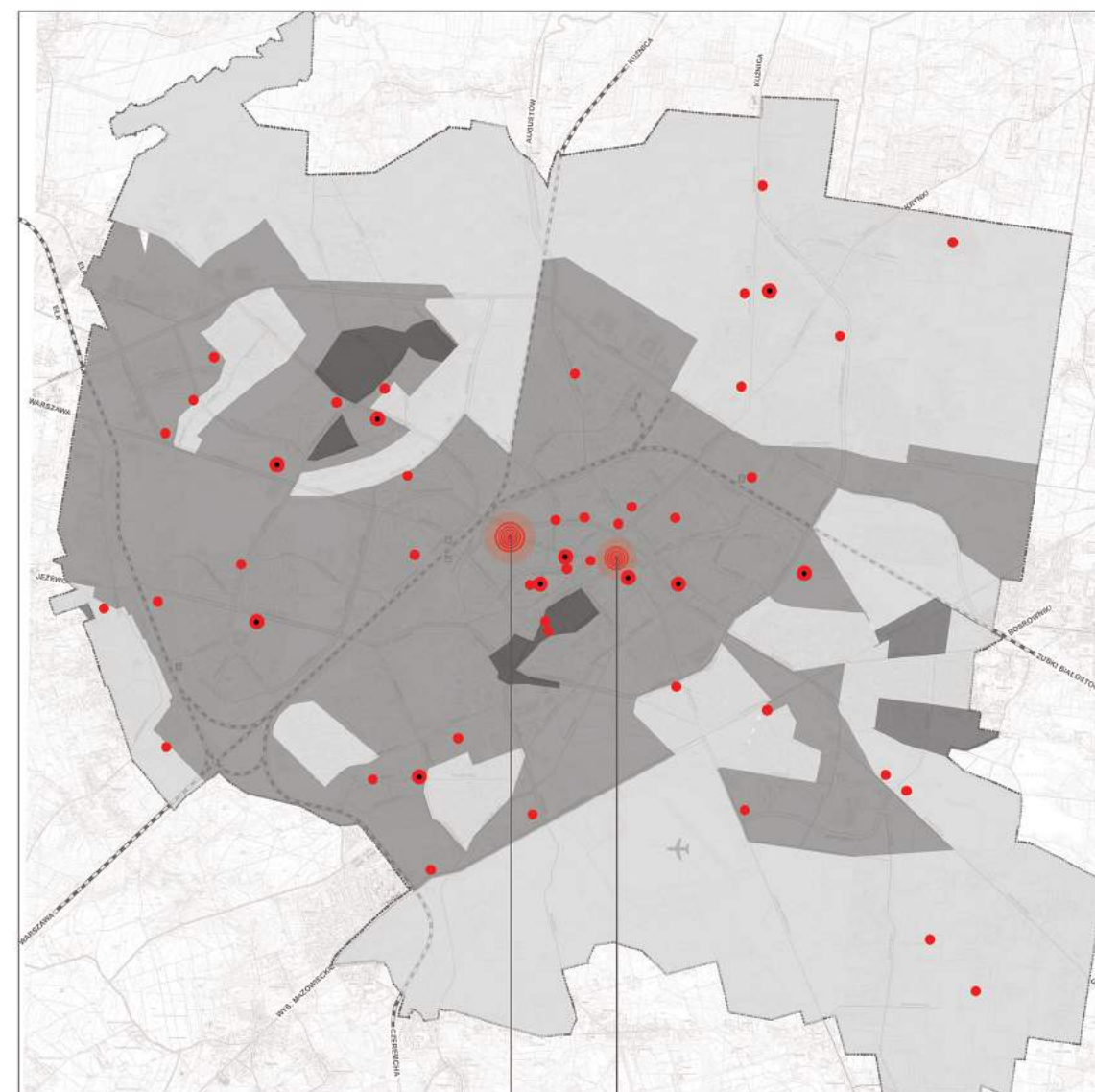
CHARAKTERYSTYCZNE CECHY ARCHITEKTURY DAWNEJ DZIELNICY CHAJANKI

- budynki głównie o funkcji mieszkalnej z drobnymi funkcjami handlowymi
- domy parterowe z użytkowym poddaszem
- dwuspadowy dach pokryty dachówką ceramiczną
- budynki pojedyncze lub bliźniacze
- główny materiał budowlany - drewno lub cegła
- usytuowane krótszym bokiem do ulicy
- w oknach stosowane okiennice

CHARAKTERYSTYKA ARCHITEKTURY DZIELNICY

ZDJEŃCIA HISTORYCZNE ZABUDOWY CHAJANEK PRZY ULICY MŁYNOWEJ

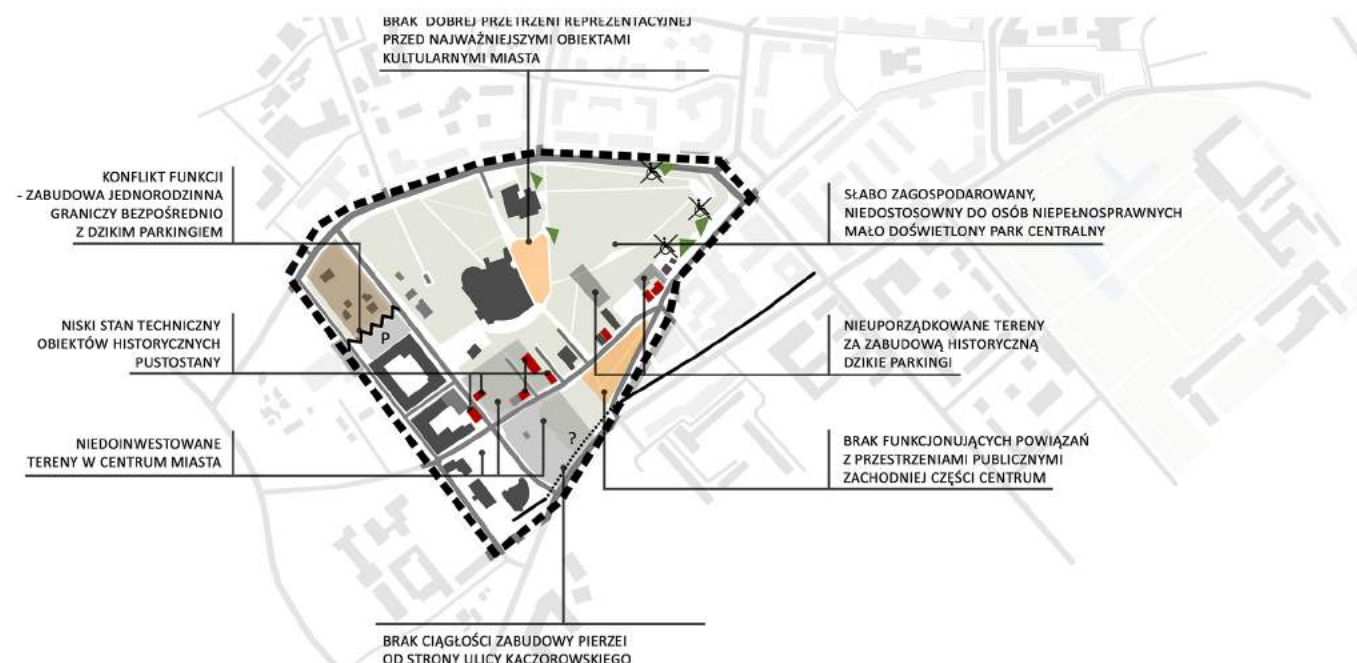
DOMINANTA 1: KOŚCIÓŁ ŚW. ROCHA

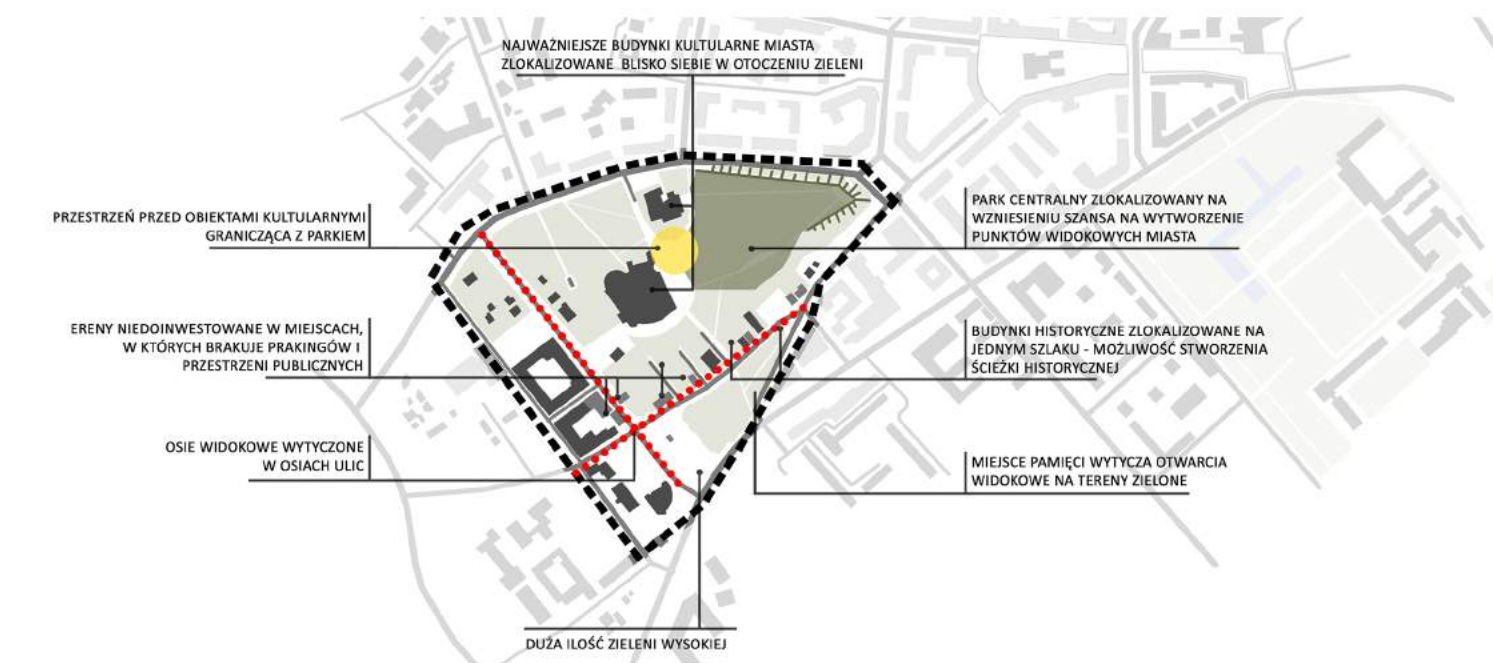
DOMINANTA 2: KOŚCIÓŁ FARNY

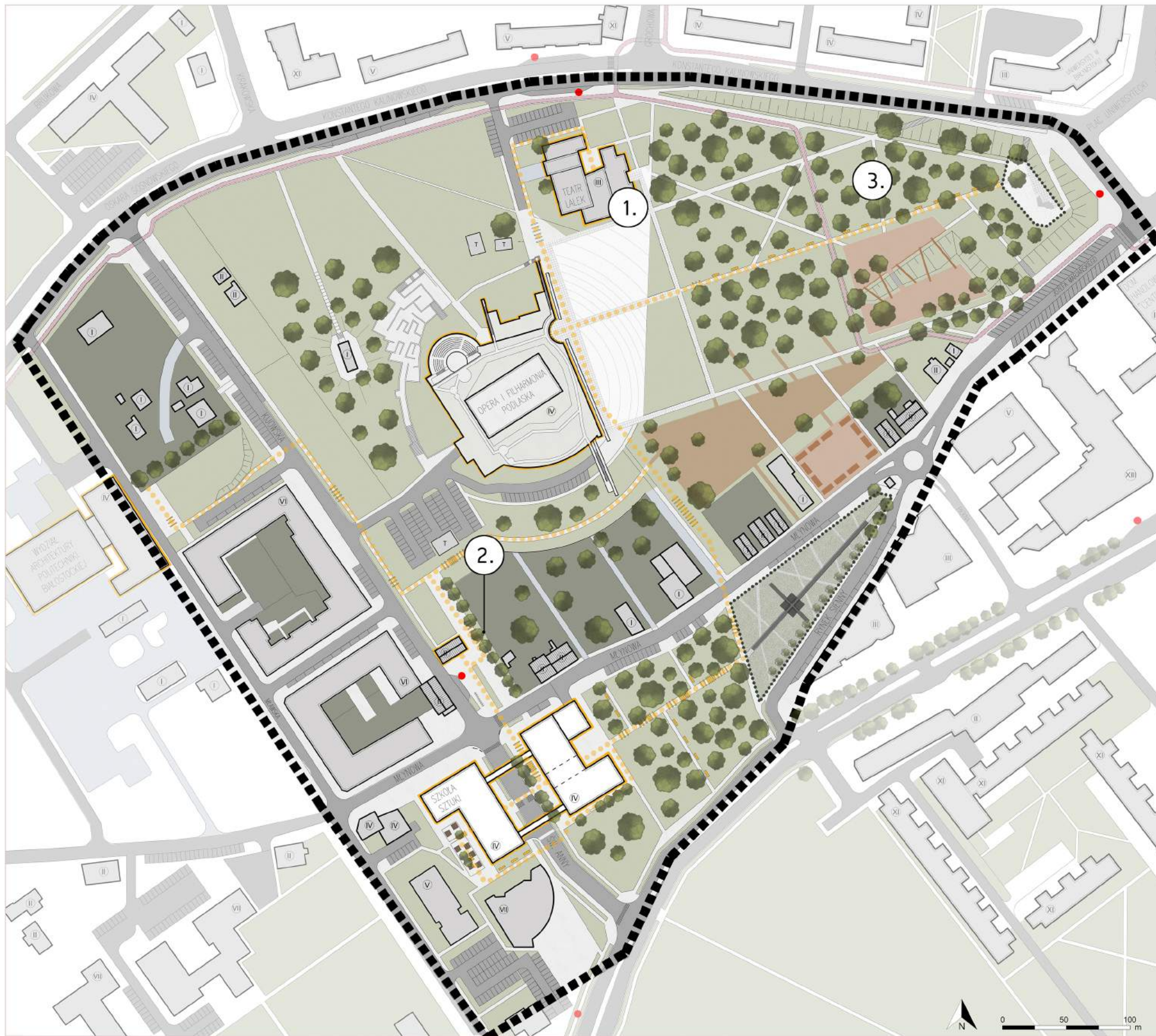
ANALIZA STRUKTURY PRZESTRZENNEJ MIASTA, SKALA 1:35 000

SCHEMAT - WNIOSKI Z ANALIZY - GŁÓWNE PROBLEMY I SŁABE STRONY TERENU PROJEKTOWEGO

SCHEMAT - WNIOSKI Z ANALIZY - SZANSE I MOCNE STRONY TERENU PROJEKTOWEGO

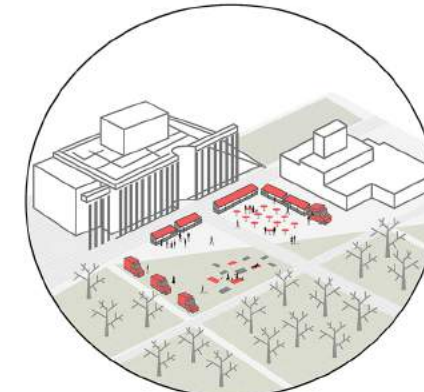

- ZAKRES OPRACOWANIA	- DROGI KOŁOWE	- ZIELEŃ NISKA URZĄDZONA	- MIEJSCA PAMIĘCI / POMNIKI
- BUDYNKI ISTNIEJĄCE	- MIEJSCA PARKINGOWE	- ZIELEŃ WYSOKA - DRZEWA	- TERENY REKREACYJNE PARKOWE
- BUDYNKI PROJEKTOWANE	- ŚCIEZKA ROWEROWA	- ZIELEŃ DOMÓW JEDNORODZINNYCH	- PRZYSTANEK AUTOBUSOWY
- OBIĘTY TECHNICZNE	- CHODNIK	- ZIELONY DACH	- PRZEBIEG „ŚCIEŻKI SZTUKI”
- ILOŚĆ PIĘTER	- DROGI DOJAZDOWE PRYWATNE	- TARASY DREWNIANE	- BUDYNKI NA TRASIE „ŚCIEŻKI SZTUKI”

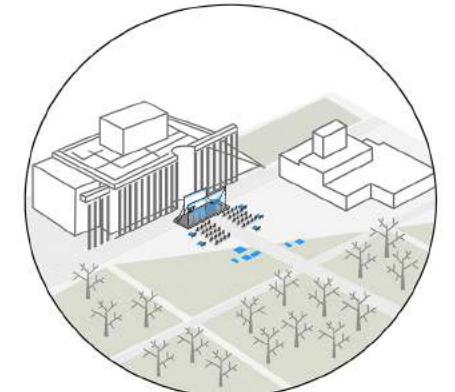
1. PLAC PRZED OPERA

- wielofunkcyjna przestrzeń publiczna - możliwe wykorzystanie:

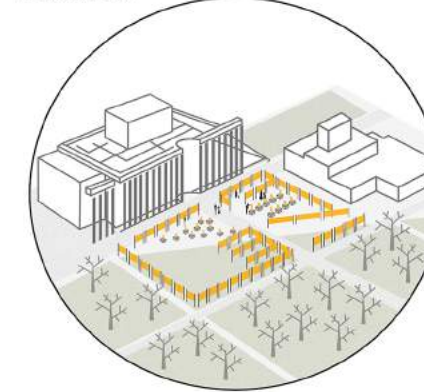
JARMARK MIEJSKI + PIKNIK

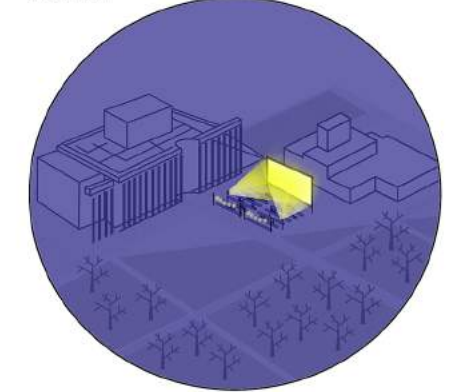
KONCERT POD CHMURKĄ

WYSTAWA SZTUKI

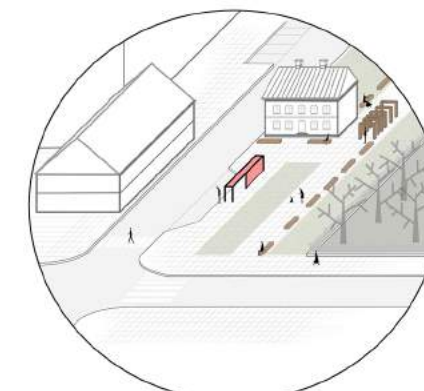
KINO LETNIE

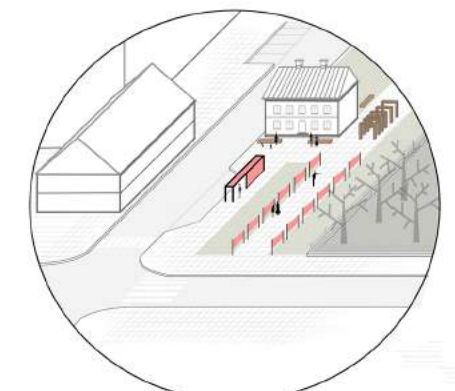
2. SKWER KIJOWSKA / MŁYNOWA

- plac rozpoczynający szlak architektury drewnianej ze zmodernizowanym punktem informacji turystycznej

UŻYTKOWANIE CODZIENNE

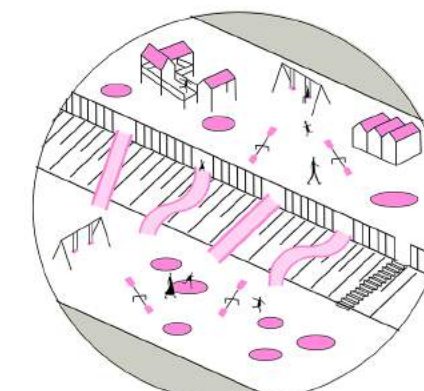
WYSTAWA

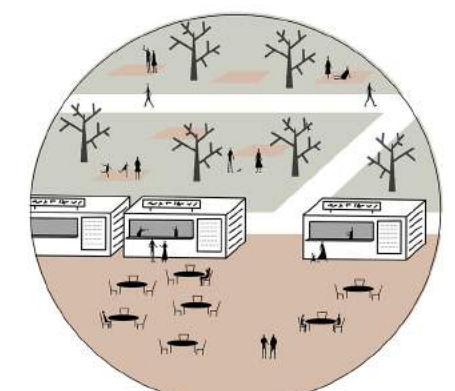
3. ODNOWIONY PARK CENTRALNY

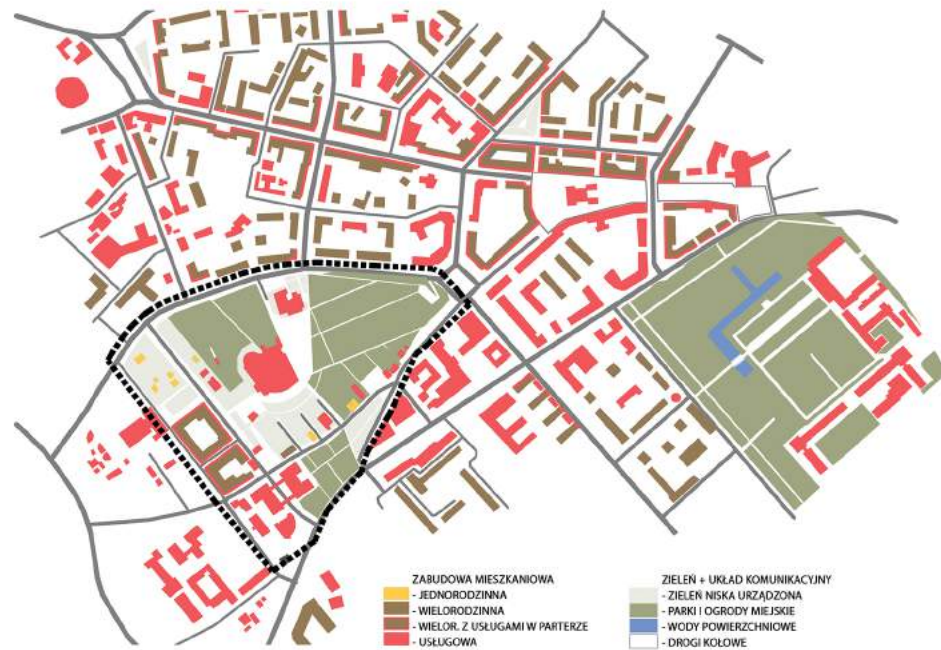
- park z nowym układem ścieżek pieszych i dodatkowymi funkcjami:

DWUPOZIOMOWY PLAC ZABAW

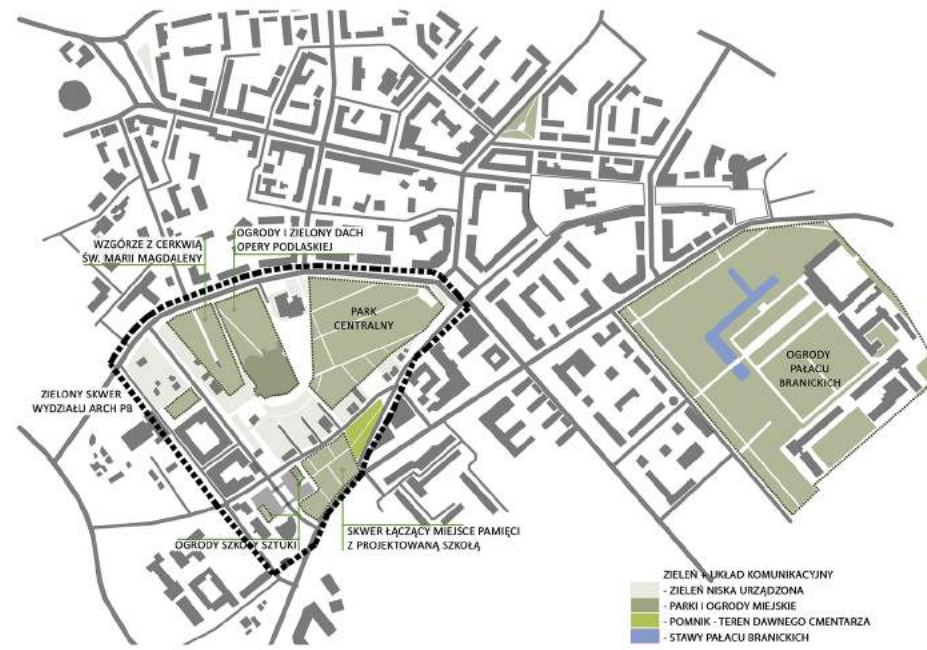

STREFA PIKNIKU POŁĄCZONA ZE STREETFOOD

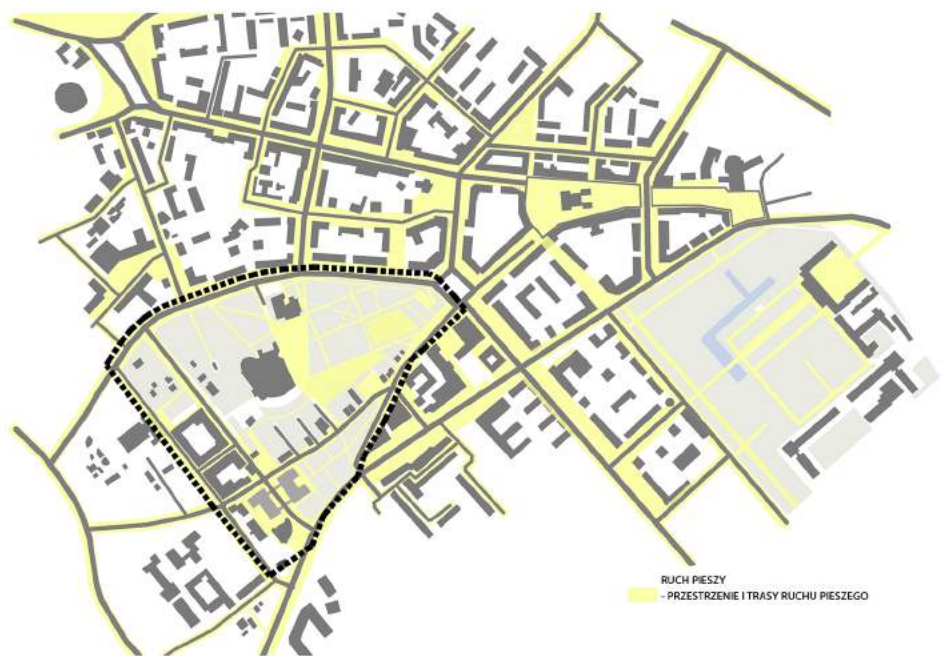
SCHEMAT FUNKCJI

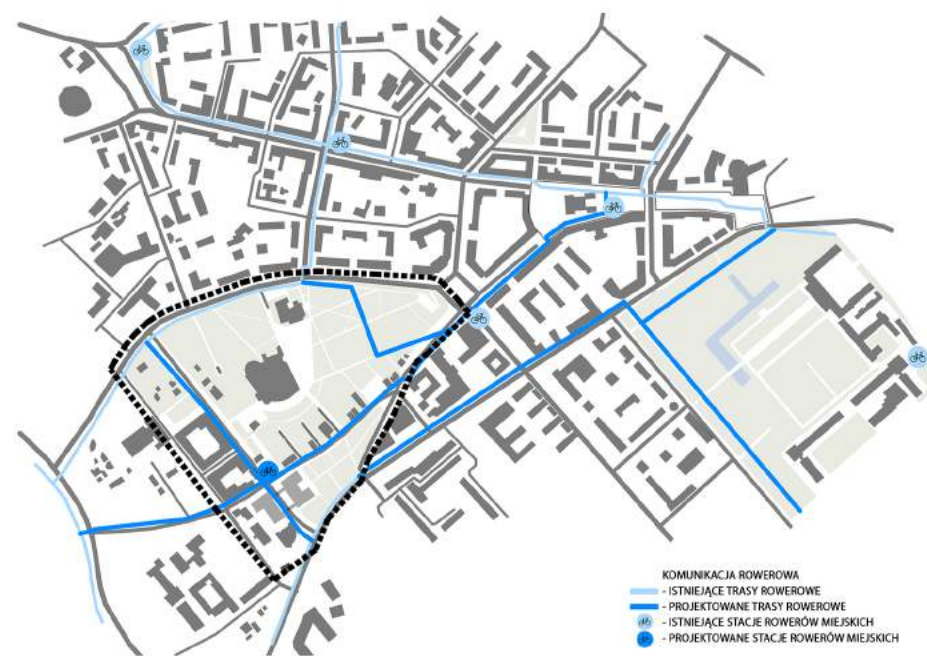
SCHEMAT ZIELENI

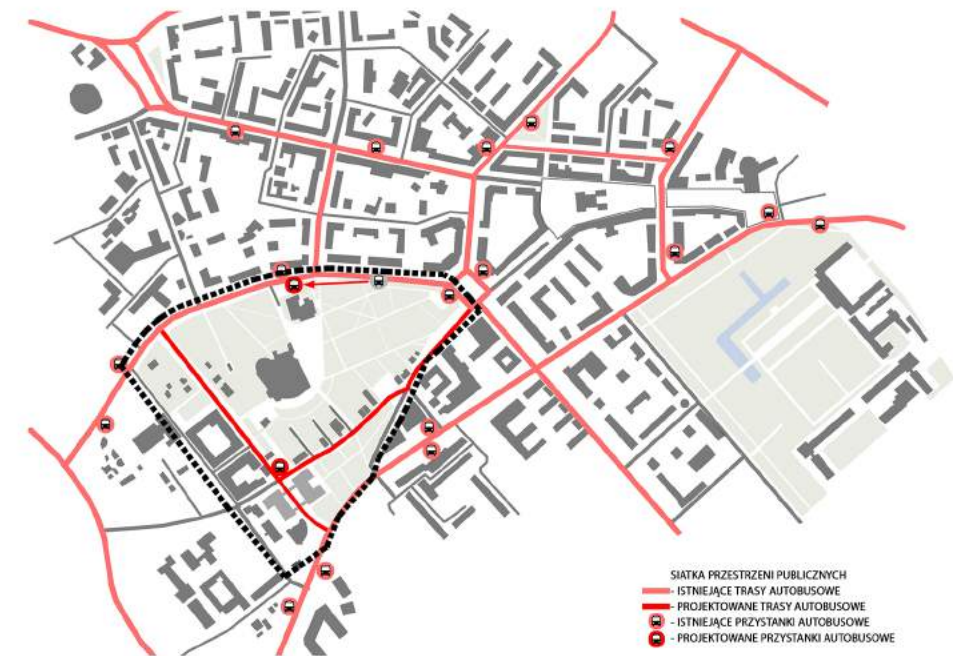
SCHEMAT PRZESTRZENI PUBLICZNYCH

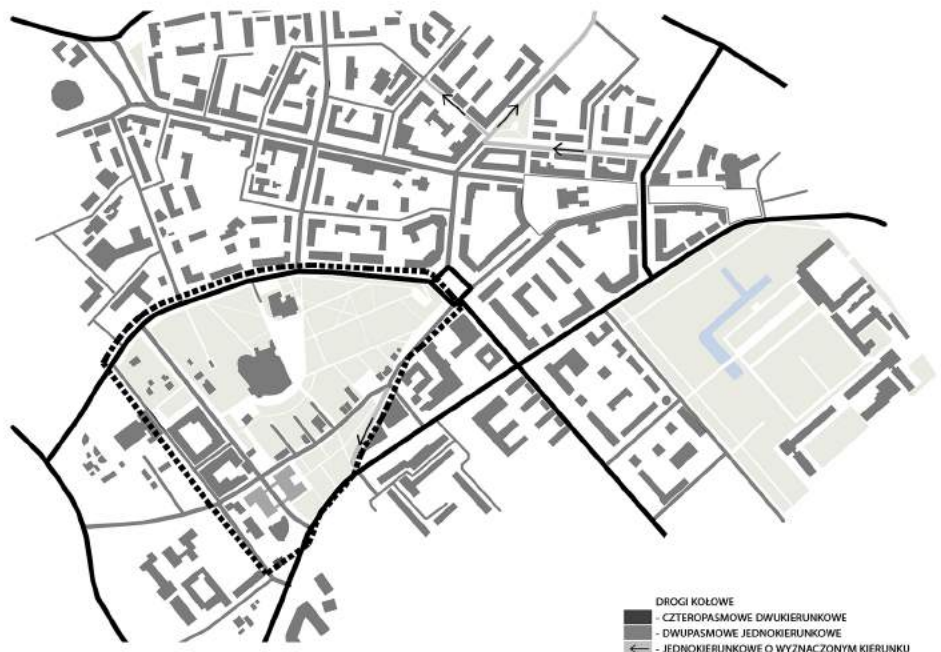
SCHEMAT RUCHU PIESZEGO

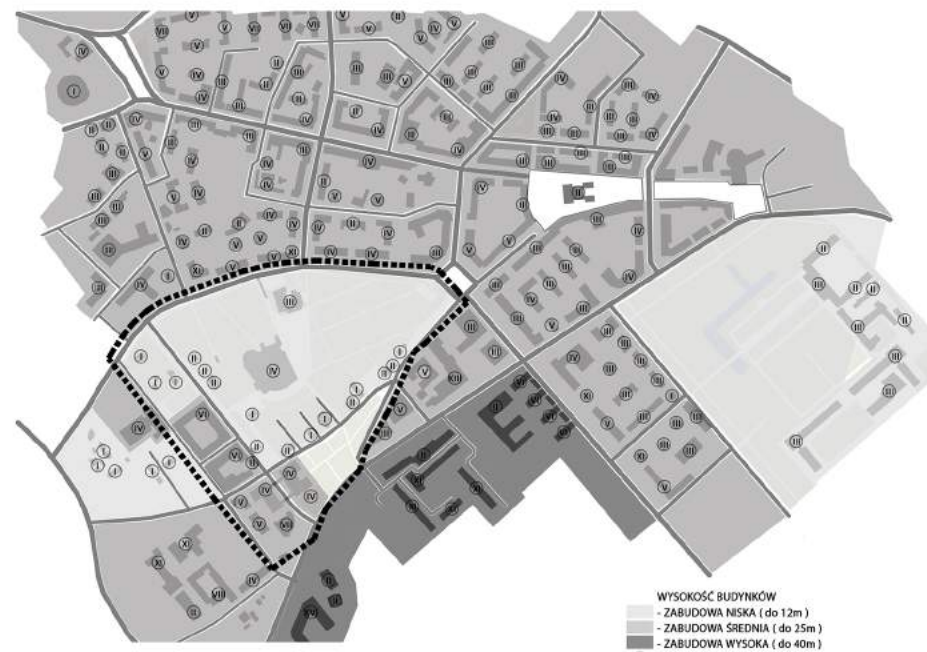
SCHEMAT KOMUNIKACJI ROWEROWEJ

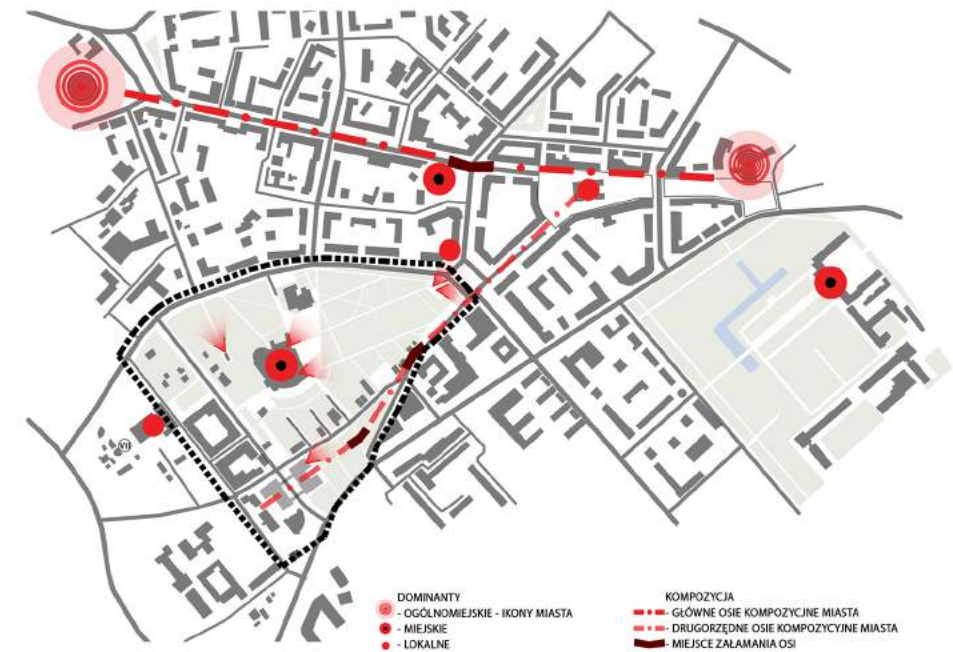
SCHEMAT KOMUNIKACJI PUBLICZNEJ

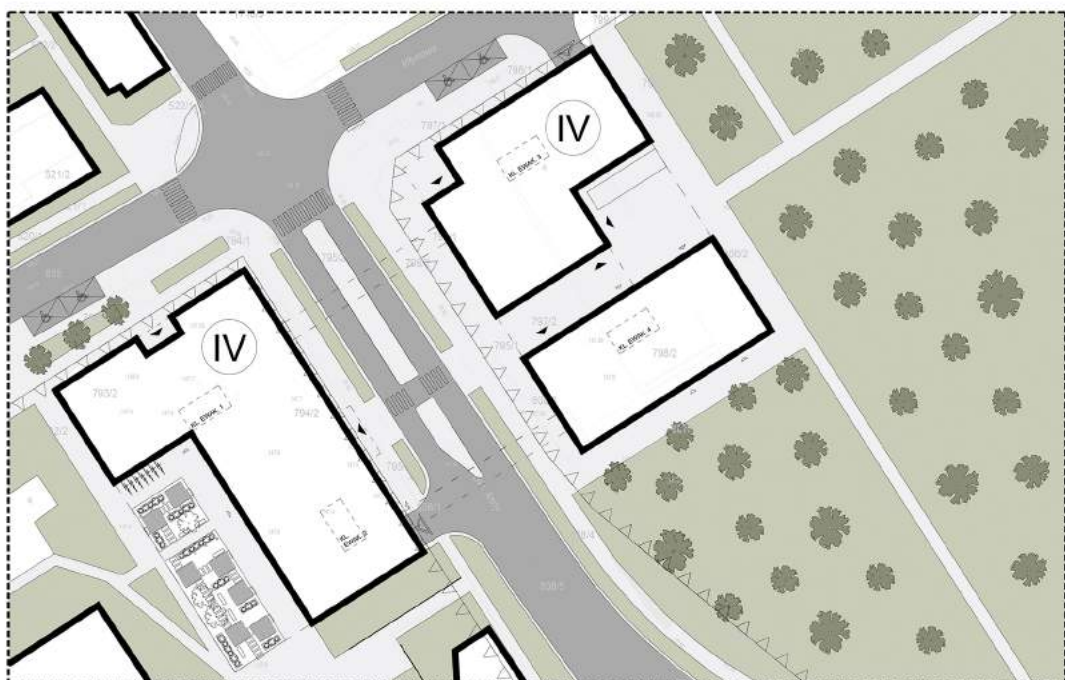
SCHEMAT KOMUNIKACJI KOŁOWEJ

SCHEMAT WYSOKOŚCI

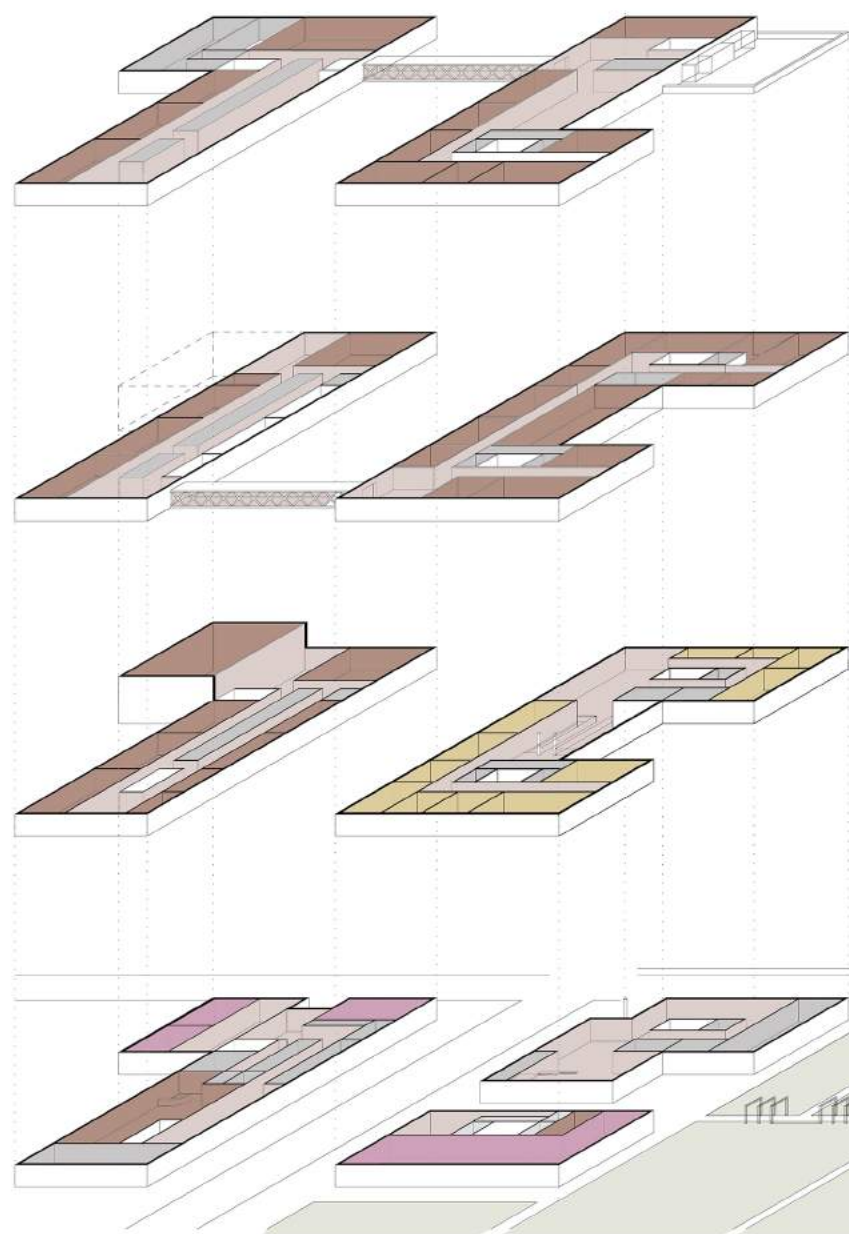
SCHEMAT KOMPOZYCJI

- ZAKRES OPRACOWANIA
- GRANICE DZIAŁEK
- PROJEKTOWANY BUDYNEK
- KONDYGNACJA PODZIEMNA
- KONDYGNACJA NAZIEMNA
- NIEPRZEKROCALNA LINIA ZABUDOWY
- CHODNIK
- NAWIERZCHNIA JEZDNI - ASFALT
- TARASY DREWNIANE
- ZIELEŃ NISKA URZĄDZONA
- ZIELEŃ WYSOKA - DRZEWA
- WIĄZDY DO GRAŻU PODZIEMNEGO
- WEJŚCIA GŁÓWNE DO BUDYNKU
- WEJŚCIA POMOCNICZE
- MIEJSCA POSTOJOWE
- STÓJKI NA ROWERY
- ILOŚĆ KONDYGNACJI
- KLATKI SCHODOWE EWAKUACYJNE

PLAN ZAGOSPODAROWANIA TERENU SKALA 1:500

- POZIOM +3**
- pracownie
 - wspólna przestrzeń pracy
 - sanitariaty
 - zaplecze techniczne

- POZIOM +2**
- sale wykładowe
 - sale projektowe
 - laboratoria komputerowe
 - sanitariaty

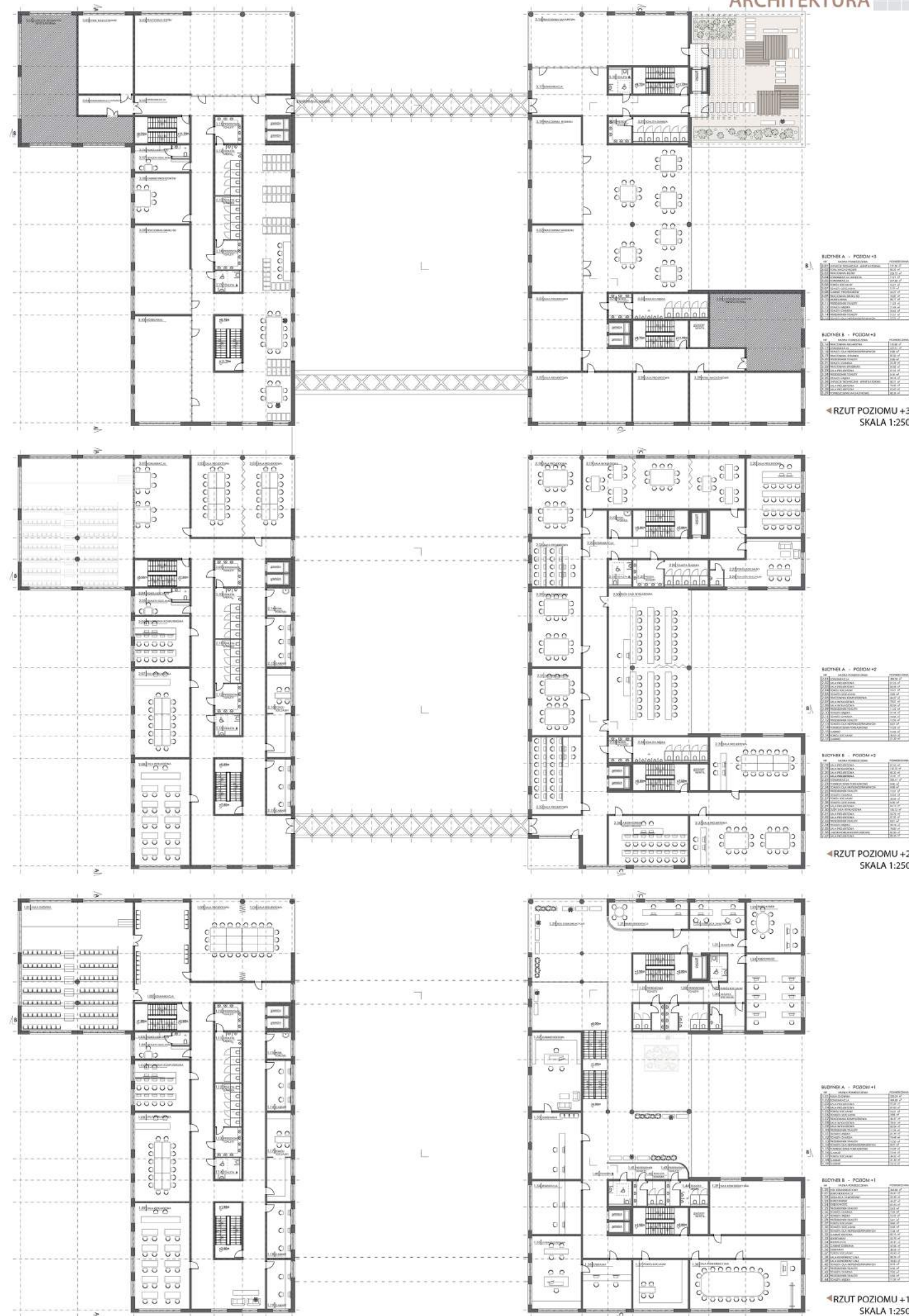
- POZIOM +1**
- duża aula
 - sale wykładowe
 - sale projektowe
 - laboratoria komputerowe
 - administracja budynku
 - sanitariaty

- POZIOM 0**
- sala wystaw
 - sklep plastyczny
 - punkt ksero
 - kawiarnia
 - czytelnia
 - sanitariaty

- POZIOM -1**
- garaż
 - magazyny
 - zaplecze techniczne

SCHEMAT AKSONOMETRYCZNY FUNKCJI, SKALA 1:500

BUDYNEK A - POZIOM +3

Symbol	Opis	Wielkość
1	Pracownia	120,00
2	Pracownia	120,00
3	Pracownia	120,00
4	Pracownia	120,00
5	Pracownia	120,00
6	Pracownia	120,00
7	Pracownia	120,00
8	Pracownia	120,00
9	Pracownia	120,00
10	Pracownia	120,00
11	Pracownia	120,00
12	Pracownia	120,00
13	Pracownia	120,00
14	Pracownia	120,00
15	Pracownia	120,00
16	Pracownia	120,00
17	Pracownia	120,00
18	Pracownia	120,00
19	Pracownia	120,00
20	Pracownia	120,00
21	Pracownia	120,00
22	Pracownia	120,00
23	Pracownia	120,00
24	Pracownia	120,00
25	Pracownia	120,00
26	Pracownia	120,00
27	Pracownia	120,00
28	Pracownia	120,00
29	Pracownia	120,00
30	Pracownia	120,00
31	Pracownia	120,00
32	Pracownia	120,00
33	Pracownia	120,00
34	Pracownia	120,00
35	Pracownia	120,00
36	Pracownia	120,00
37	Pracownia	120,00
38	Pracownia	120,00
39	Pracownia	120,00
40	Pracownia	120,00
41	Pracownia	120,00
42	Pracownia	120,00
43	Pracownia	120,00
44	Pracownia	120,00
45	Pracownia	120,00
46	Pracownia	120,00
47	Pracownia	120,00
48	Pracownia	120,00
49	Pracownia	120,00
50	Pracownia	120,00
51	Pracownia	120,00
52	Pracownia	120,00
53	Pracownia	120,00
54	Pracownia	120,00
55	Pracownia	120,00
56	Pracownia	120,00
57	Pracownia	120,00
58	Pracownia	120,00
59	Pracownia	120,00
60	Pracownia	120,00
61	Pracownia	120,00
62	Pracownia	120,00
63	Pracownia	120,00
64	Pracownia	120,00
65	Pracownia	120,00
66	Pracownia	120,00
67	Pracownia	120,00
68	Pracownia	120,00
69	Pracownia	120,00
70	Pracownia	120,00
71	Pracownia	120,00
72	Pracownia	120,00
73	Pracownia	120,00
74	Pracownia	120,00
75	Pracownia	120,00
76	Pracownia	120,00
77	Pracownia	120,00
78	Pracownia	120,00
79	Pracownia	120,00
80	Pracownia	120,00
81	Pracownia	120,00
82	Pracownia	120,00
83	Pracownia	120,00
84	Pracownia	120,00
85	Pracownia	120,00
86	Pracownia	120,00
87	Pracownia	120,00
88	Pracownia	120,00
89	Pracownia	120,00
90	Pracownia	120,00
91	Pracownia	120,00
92	Pracownia	120,00
93	Pracownia	120,00
94	Pracownia	120,00
95	Pracownia	120,00
96	Pracownia	120,00
97	Pracownia	120,00
98	Pracownia	120,00
99	Pracownia	120,00
100	Pracownia	120,00

BUDYNEK B - POZIOM +3

Symbol	Opis	Wielkość
1	Pracownia	120,00
2	Pracownia	120,00
3	Pracownia	120,00
4	Pracownia	120,00
5	Pracownia	120,00
6	Pracownia	120,00
7	Pracownia	120,00
8	Pracownia	120,00
9	Pracownia	120,00
10	Pracownia	120,00
11	Pracownia	120,00
12	Pracownia	120,00
13	Pracownia	120,00
14	Pracownia	120,00
15	Pracownia	120,00
16	Pracownia	120,00
17	Pracownia	120,00
18	Pracownia	120,00
19	Pracownia	120,00
20	Pracownia	120,00
21	Pracownia	120,00
22	Pracownia	120,00
23	Pracownia	120,00
24	Pracownia	120,00
25	Pracownia	120,00
26	Pracownia	120,00
27	Pracownia	120,00
28	Pracownia	120,00
29	Pracownia	120,00
30	Pracownia	120,00
31	Pracownia	120,00
32	Pracownia	120,00
33	Pracownia	120,00
34	Pracownia	120,00
35	Pracownia	120,00
36	Pracownia	120,00
37	Pracownia	120,00
38	Pracownia	120,00
39	Pracownia	120,00
40	Pracownia	120,00
41	Pracownia	120,00
42	Pracownia	120,00
43	Pracownia	120,00
44	Pracownia	120,00
45	Pracownia	120,00
46	Pracownia	120,00
47	Pracownia	120,00
48	Pracownia	120,00
49	Pracownia	120,00
50	Pracownia	120,00
51	Pracownia	120,00
52	Pracownia	120,00
53	Pracownia	120,00
54	Pracownia	120,00
55	Pracownia	120,00
56	Pracownia	120,00
57	Pracownia	120,00
58	Pracownia	120,00
59	Pracownia	120,00
60	Pracownia	120,00
61	Pracownia	120,00
62	Pracownia	120,00
63	Pracownia	120,00
64	Pracownia	120,00
65	Pracownia	120,00
66	Pracownia	120,00
67	Pracownia	120,00
68	Pracownia	120,00
69	Pracownia	120,00
70	Pracownia	120,00
71	Pracownia	120,00
72	Pracownia	120,00
73	Pracownia	120,00
74	Pracownia	120,00
75	Pracownia	120,00
76	Pracownia	120,00
77	Pracownia	120,00
78	Pracownia	120,00
79	Pracownia	120,00
80	Pracownia	120,00
81	Pracownia	120,00
82	Pracownia	120,00
83	Pracownia	120,00
84	Pracownia	120,00
85	Pracownia	120,00
86	Pracownia	120,00
87	Pracownia	120,00
88	Pracownia	120,00
89	Pracownia	120,00
90	Pracownia	120,00
91	Pracownia	120,00
92	Pracownia	120,00
93	Pracownia	120,00
94	Pracownia	120,00
95	Pracownia	120,00
96	Pracownia	120,00
97	Pracownia	120,00
98	Pracownia	120,00
99	Pracownia	120,00
100	Pracownia	120,00

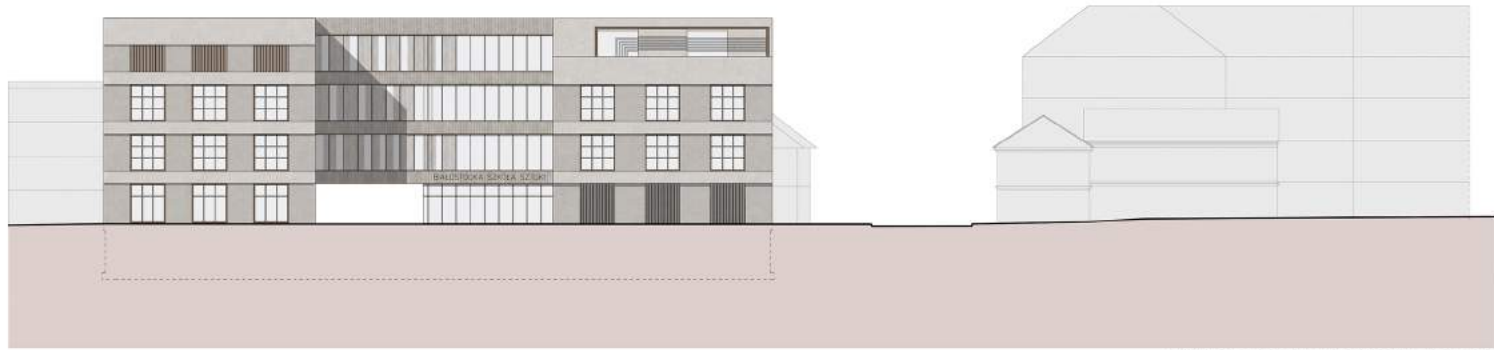
◀ RZUT POZIOMU +3
SKALA 1:250

BUDYNEK A - POZIOM +2

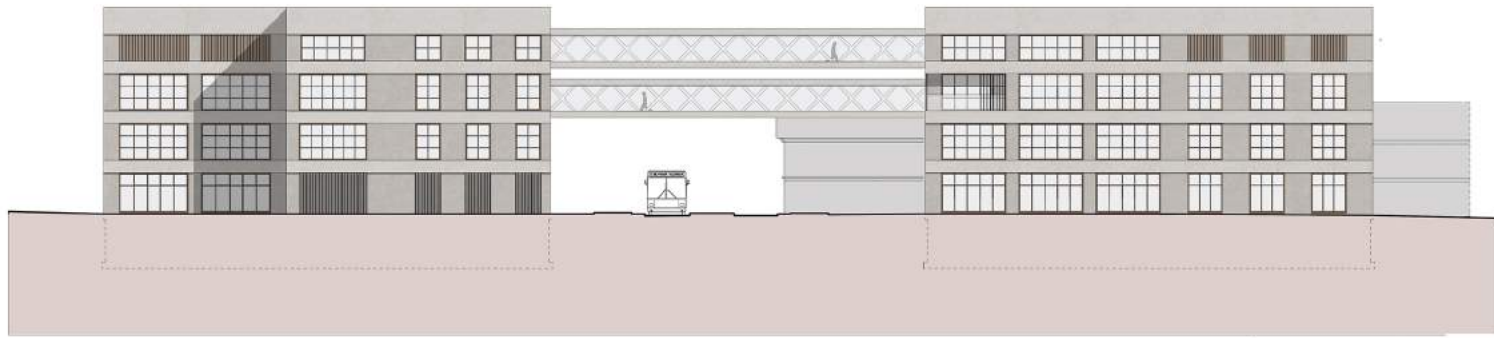
Symbol	Opis	Wielkość
1	Pracownia	120,00
2	Pracownia	120,00
3	Pracownia	120,00
4	Pracownia	120,00
5	Pracownia	120,00
6	Pracownia	120,00
7	Pracownia	120,00
8	Pracownia	120,00
9	Pracownia	120,00
10	Pracownia	120,00
11	Pracownia	120,00
12	Pracownia	120,00
13	Pracownia	120,00
14	Pracownia	120,00
15	Pracownia	120,00
16	Pracownia	120,00
17	Pracownia	120,00
18	Pracownia	120,00
19	Pracownia	120,00
20	Pracownia	120,00
21	Pracownia	120,00
22	Pracownia	120,00
23	Pracownia	120,00
24	Pracownia	120,00
25	Pracownia	120,00
26	Pracownia	120,00
27	Pracownia	120,00
28	Pracownia	120,00
29	Pracownia	120,00
30	Pracownia	120,00
31	Pracownia	120,00
32	Pracownia	120,00
33	Pracownia	120,00
34	Pracownia	120,00
35	Pracownia	120,00
36	Pracownia	120,00
37	Pracownia	120,00
38	Pracownia	120,00
39	Pracownia	120,00
40	Pracownia	120,00
41	Pracownia	120,00
42	Pracownia	120,00
43	Pracownia	120,00
44	Pracownia	120,00
45	Pracownia	120,00
46	Pracownia	120,00
47	Pracownia	120,00
48	Pracownia	120,00
49	Pracownia	120,00
50	Pracownia	120,00
51	Pracownia	120,00
52	Pracownia	120,00
53	Pracownia	120,00
54	Pracownia	120,00
55	Pracownia	120,00
56	Pracownia	120,00
57	Pracownia	120,00
58	Pracownia	120,00
59	Pracownia	120,00
60	Pracownia	120,00
61	Pracownia	120,00
62	Pracownia	120,00
63	Pracownia	120,00
64	Pracownia	120,00
65	Pracownia	120,00
66	Pracownia	120,00
67	Pracownia	120,00
68	Pracownia	120,00
69	Pracownia	120,00
70	Pracownia	120,00
71	Pracownia	120,00
72	Pracownia	120,00
73	Pracownia	120,00
74	Pracownia	120,00
75	Pracownia	120,00
76	Pracownia	120,00
77	Pracownia	120,00
78	Pracownia	120,00
79	Pracownia	120,00
80	Pracownia	120,00
81	Pracownia	120,00
82	Pracownia	120,00
83	Pracownia	120,00
84	Pracownia	120,00
85	Pracownia	120,00
86	Pracownia	120,00
87	Pracownia	120,00
88	Pracownia	120,00
89	Pracownia	120,00
90	Pracownia	120,00
91	Pracownia	120,00
92	Pracownia	120,00
93	Pracownia	120,00
94	Pracownia	120,00
95	Pracownia	120,00
96	Pracownia	120,00
97	Pracownia	120,00
98	Pracownia	120,00
99	Pracownia	120,00
100	Pracownia	120,00

BUDYNEK B - POZIOM +2

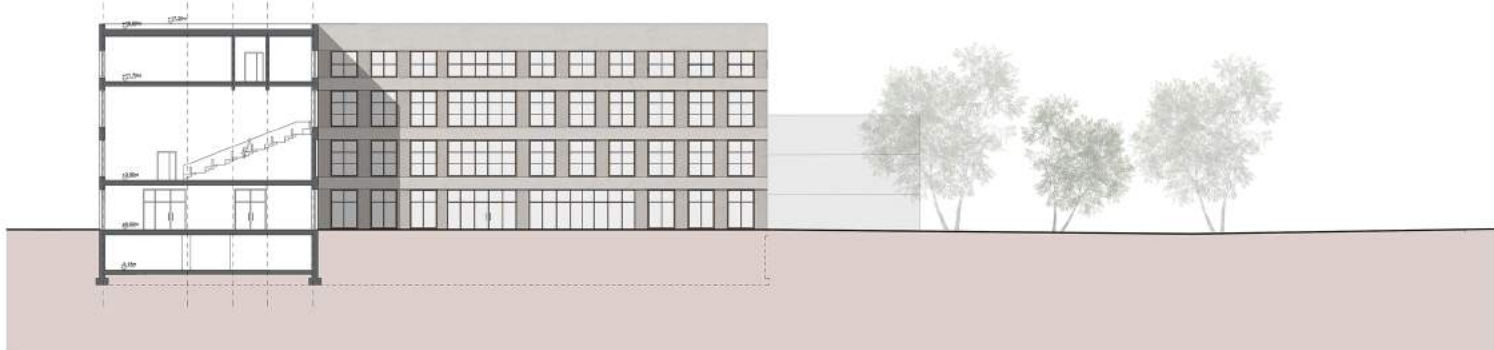
Symbol	Opis	Wielkość
1	Pracownia	120,00
2	Pracownia	120,00
3	Pracownia	120,00
4	Pracownia	120,00
5	Pracownia	120,00
6	Pracownia	120,00
7	Pracownia	120,00
8	Pracownia	120,00
9	Pracownia	120,00
10	Pracownia	120,00
11	Pracownia	120,00
12	Pracownia	120,00
13	Pracownia	120,00
14	Pracownia	120,00
15	Pracownia	120,00
16	Pracownia	120,00
17	Pracownia	120,00
18	Pracownia	120,00
19	Pracownia	120,00
20	Pracownia	120,00
21	Pracownia	120

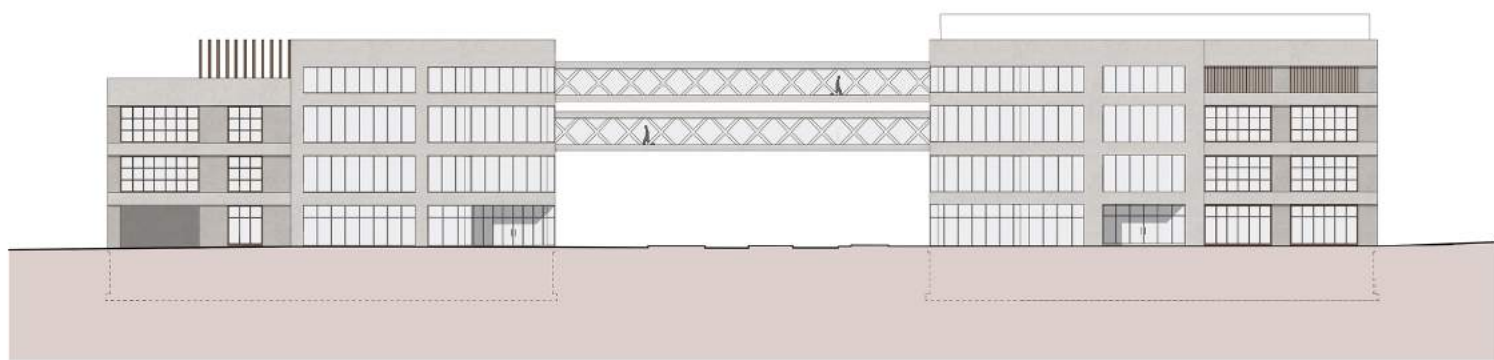
ELEWACJA PÓŁNOCNO - WSCHODNIA, SKALA 1:250

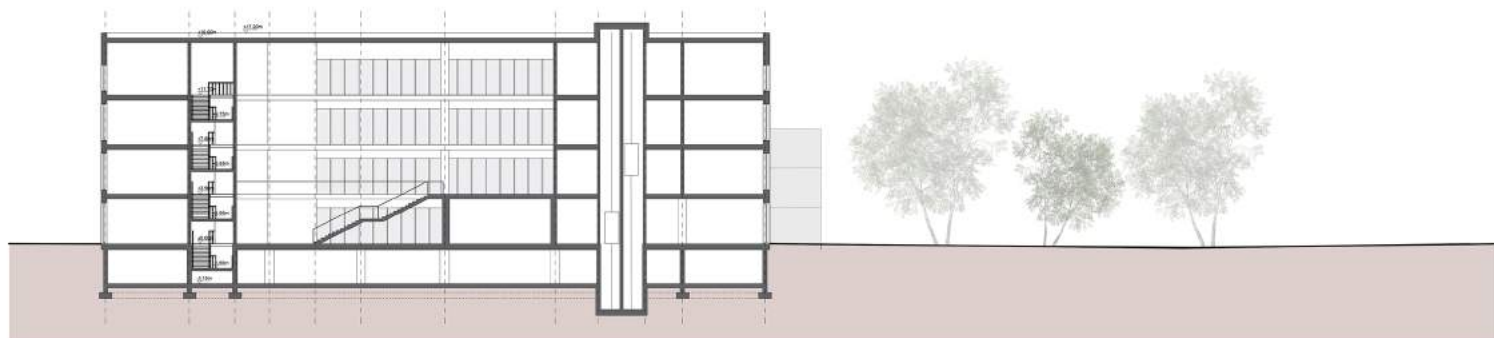
ELEWACJA PÓŁNOCNO - ZACHODNIA, SKALA 1:250

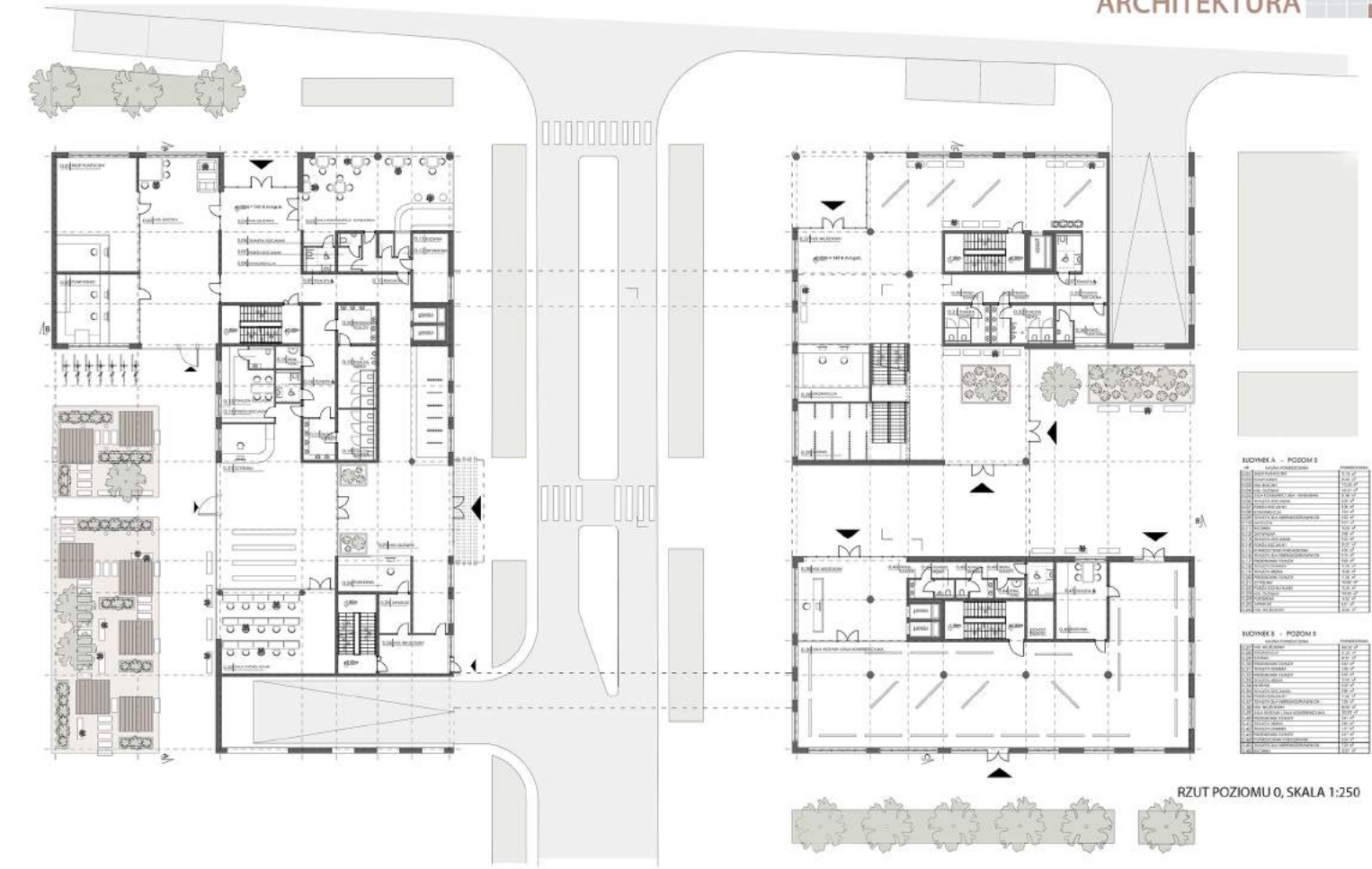
PRZEKRÓJ A - A, ELEWACJA POŁUDNIOWO - ZACHODNIA, SKALA 1:250

ELEWACJA POŁUDNIOWO - WSCHODNIA, SKALA 1:250

PRZEKRÓJ B - B, SKALA 1:250

RZUT POZIOMY 0, SKALA 1:250

KODY KOLOROWE	
[Color swatch]	ściana
[Color swatch]	okno
[Color swatch]	drzwi
[Color swatch]	schody
[Color swatch]	meble
[Color swatch]	inne

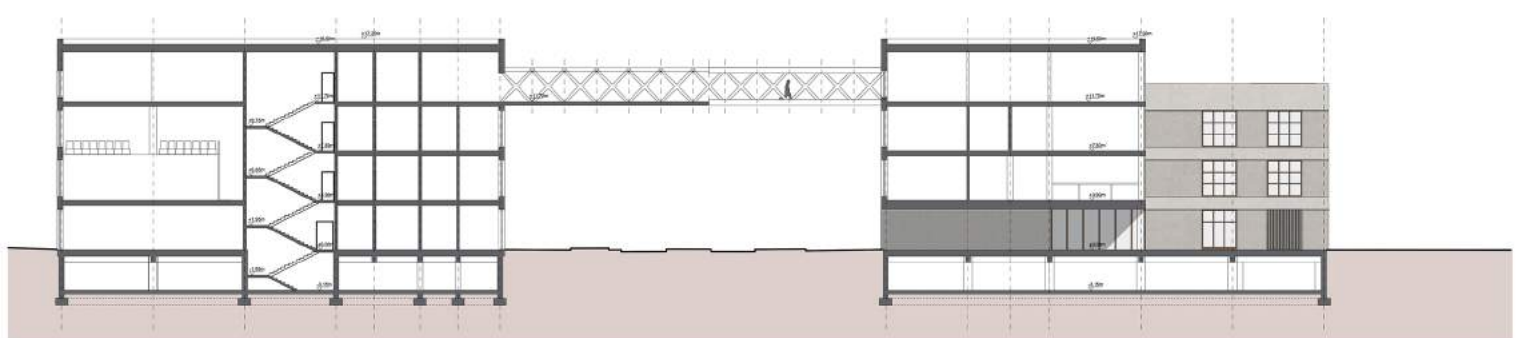
KODY KOLOROWE	
[Color swatch]	ściana
[Color swatch]	okno
[Color swatch]	drzwi
[Color swatch]	schody
[Color swatch]	meble
[Color swatch]	inne

RZUT POZIOMY -1, SKALA 1:250

KODY KOLOROWE	
[Color swatch]	ściana
[Color swatch]	okno
[Color swatch]	drzwi
[Color swatch]	schody
[Color swatch]	meble
[Color swatch]	inne

KODY KOLOROWE	
[Color swatch]	ściana
[Color swatch]	okno
[Color swatch]	drzwi
[Color swatch]	schody
[Color swatch]	meble
[Color swatch]	inne

PRZEKRÓJ C - C, SKALA 1:250